

SEMJÉN ZSOLT
*Igenis,
szólnunk kell!*

A kereszténydemokrácia hangja

SEMJÉN ZSOLT

*Igenis,
szólnunk kell!*

A kereszténydemokrácia hangja

2., javított kiadás

Dr. Semjén Zsolt
IGENIS, SZÓLNUNK KELL!

A kereszténydemokrácia hangja

Budapest, 2000
A Millennium évében

Szerkesztette:
Arató László

*A címoldali fényképen
II. János Pál pápa megáldja
dr. Semjén Zsoltot, a magyarországi
egyházi ügyekért felelős
helyettes államtitkárt.*

© MÁRTON ÁRON KIADÓ

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia
Országos Lelekipásztori Intézet Kiadója
1035 Budapest, Kórház u. 37.

Felelős kiadó:
Arató László igazgató

Tördelés, korrektúra:
Agócs Sándor

ELŐSZÓ

*Egyedül a hit és a szellem erejével
felkészülten és elszántan.*

A négy évtizedes idegen érdekeket szolgáló ateista diktatúra hazánkban kiirtotta vagy elüldözte a keresztény értelmiséget.

Az erőszakosan létrehozott szocialista gazdasági rend minden foltozgatása ellenére is *csődbe jutott*, s így a nyolcvanas évek legvégén lehetőség nyílt a kereszténydemokrata gondolatvilágnak is megszólalnia minden következmény nélkül. Az utat olyan hatalmas szellemi elődök mutatták, mint *Giswein Sándor, Prohászka Ottokár, Barankovics István*. Alig akadt valaki, aki mert és aki alkalmas lett volna arra, hogy nyomdokukba lépjen. A legértékesebbek már korábban is a *Márton Áron Társaságban* gyülekeztek, hogy amikor eljön az ideje, megalapítsák a Kereszténydemokrata Néppártot.

A kereszténydemokrata gondolkozású túlélők kezdeti lelkesedése nagyobbban bizonyult, mint a lövészároki szolgálat mindennapos teherviselése a politikai életben.

A változás sem volt valódi. A rendszerváltás – mely szívesen használta e szót retorikájában az átmentett hatalom – demagógiával leplezett vagyonátmentést eredményező *vadkapitalizmust* hozott létre. Az elvallástalanodott szocialista és liberalista politikai erők biztos kézben tartották a tömeg infor-

mációs csatornáit, az elhallgatás és az egyoldalú tájékoztatás csak rájátszott a konzervatív felfogást képviselő politikusok naivságára vagy kényszerhelyzetére. Eredményeként négy év után a népi tömegek hátrafelé menekültek. Ugyanakkor sikerült az útkereső kereszténydemokrata politikusokat a belső bizalmatlanság keltésével szembeállítani egymással. A gazdasági-, hatalmi- és információs bázisokat biztosan birtokló szocialista-liberalista erők demagógiájukkal és szervezettségükkel maguk mellé állították az egyiptomi húsosfazekakat visszaálmodó, elvállaltalanodott és nemzeti identitásuktól megfosztott, illúziókat kergető választókat.

Ebben a kaotikus állapotban szólalt meg egy új, fiatal hang. A kóros múlt öröksége nélkül, az Egyház szociális tanításán nevelkedve, a tisztségek és az anyagiak béklyójától mentesen, egyedül a hit és a szellem erejével, felkészülten és elszántan, fiatalosan és mégis mindig kellő bölcsességgel, bátran felvállalva a krisztusi értékrendet egyre népszerűbb lett dr. Semjén Zsolt országgyűlési képviselő, későbbi kereszténydemokrata frakcióvezető-helyettes, majd az Orbán-kormány Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának egyházi ügyekkel foglalkozó helyettes államtitkára.

Munkássága során még a határainkon túl is eredményesen emelt szót a trianoni utódállamokban Erdélytől Kárpátaljáig, a magyar egyházi ingatlanok visszaadásáért, és sürgette annak mielőbbi teljes végrehajtását. A magyar politikusok közül szinte egyedül mert állást foglalni – vállalva a szélsőséges liberális és vallásellenes erők támadásainak ódiумát – a Nitsch-féle, „akcionista művészetnek” nevezett, valójában a kereszténység és az emberi józólés elleni provokációval szemben.

Ugyanakkor elkötelezetten szolgálta és dolgozik a kereszténység egységéért, különösen is a katolikus–ortodox közeledésért. Erőfeszítéseit I. Bartholomaiosz konstantinápolyi patriárka a közelmúltban külön megnyilatkozásában méltatta, a keresztény egység rendkívüli munkálójának nevezve Semjén Zsoltot.

A sok év óta tudatosan átgondolt hazai és nemzetközi egyházpolitikájával nemcsak a katolikusok között lett népszerű, hanem a többi történelmi egyház is őszinte szimpátiával követi a nemzet hitét és erkölcsét a valós értékrend szolgálatába állító politikai törekvéseit.

E könyvében iránymutató beszédeit gyűjtöttük csokorba, melyekkel egyrészt bátran kiállt az Isten által teremtett értékrend mellett, másrészt feltárta az ún. utódpart vallásszabadságot hirdető retorikájának valójában belső ellehetetlenítő szándékát. A könyv epilógusának tarthatjuk a közelmúltban megjelent írását, ahol végre összegezhetette az elmúlt másfél év alatt elért nem csekély eredményeit. Ez fokozott reménnyel és bátorítással tölthet el minden jóakarátú embert, aki itt él hazánkban, és ennek kisugárzásaként az egész Kárpát-medencében honos magyarokat.

Odaadó munkásságát a Szentatya is értékelte, és a közelmúltban a világiaknak adható egyik legmagasabb kitüntetést adományozta számára.

Dr. Semjén Zsolt nem az elismerésért teszi azt, amit tesz, nem gyűjtött vagyont. Az ő kincse egyszerű polgári lakásában három gyermeke és az őt mindenben segítő felesége.

A másként gondolkodóknak lehet vele egyet nem érteni – mert mint mondotta egyszer: mi vagyunk a gondolkodók, és ők a másként gondolkodók, s mi

tudomásul vesszük őket –, de egyéniségének lelki-sége és szelleme, közvetlensége és jóakarata, tudása és humora Isten adománya, s ezért becsülik őt mind-azok, akik a társadalom értékrendjét az Istenből ve-zetik le.

Arató László

*Parlamenti
beszédék*

1994–98

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ BESZÉDE A
KERESZTÉNYDEMOKRATA NÉPPÁRT SZÓNOKAKÉNT
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1994. SZEPTEMBER 14-EI ÜLÉSÉN.

A SZUBSZIDIARITÁS ELVÉNEK ÉRVÉNYESÍTÉSE AZ ÖNKORMÁNYZATOKBAN

*A társadalom van az emberért
és nem az ember a társadaloméért.*

XII. Pius pápa

Elnök Asszony! Tisztelt Ház! Szükségesnek látjuk alapvető elveink kifejtését, hiszen politikánkat ezek alapozzák és határozzák meg.

Minden politikai programot és politikai cselekvést a mögötte álló *emberkép* határoz meg, akkor is, ha ezeket megfogalmazzák és deklarálják, és akkor is, ha nem. Ha az emberről való felfogás egyoldalú, akkor a politikai gyakorlat is torz lesz. Az ember teljességére irányuló felfogásunk három pilléren nyugszik. Ezek: a *személy* feltétlen méltóságának elve, a *szolidaritás* elve és a *szubszidiaritás*, vagyis a *kisegítés* elve. A természetjogban gyökerező elvekről van szó, amely közvetlenül az ember természetéből fakad. Az alaphoz, azaz az ember méltóságához bensőségesen kötődik a szolidaritás és a *kisegítés* elve.

Az első erejénél fogva az embernek társaival együtt hozzá kell járulnia minden szinten a *társadalom közjához*. Ezzel a keresztény-keresztény tanítás ellentmond mindenfajta társadalmi és politikai individualizmusnak.

A másik erejénél fogva sem az állam, sem bármilyen más közösség nem helyettesítheti az egyéneket és a közbülső szervezetek *kezdeményezését és felelősségét* azon a területen, ahol ezek tevékenykedni tudnak, és nem rombolhatja le a szabadságuk számára szükséges teret. Ezzel a kereszténység társadalmi tanítása ellentmond mindenfajta kollektívizmusnak.

Az önkormányzati törvénnyel kapcsolatban a szubszidiaritás elve kerül előtérbe. Ez az az elv, amely Arisztotelésztől ered és Aquinói Szent Tamás filozófiájában bontakozik ki teljességében, korunkra vonatkoztatva pedig a *Quadrogesimo Anno...* című enciklikában, mely gondolat áthatja egész nyugati kultúránkat. Itt tehát nem íróasztaloknál kiagyalt spekulációról van szó, hanem bölceletileg megalapozott és történetileg bevált princípiumokról.

A szubszidiaritás elve azt jelenti, hogy a szervezeti hierarchiában magasabb egység csak akkor vállalhatja magára az alsóbb egységek funkcióit, ha azok azt nem tudják ellátni. Mindazonáltal a hierarchiában magasabban álló egységnek kötelessége, hogy a hierarchiában alatta állónak segítséget nyújtson azon feladatok megoldásában, amelyeket az önállóan nem képes végrehajtani.

A Quadrogesimo Anno szavaival élve: „bizonyosan igaz és a történelem által is igazolt, hogy a körülmények változása folytán sok olyan feladat merülhet fel, amelyet csak nagyobb szerveződések képesek ellátni akkor is, ha ezt korábban kiskö-

zösségek tették. Viszont mindenképpen ragaszkodni kell a társadalomfilozófiához tartozó nagyon fontos elvhez, amely szerint ahogyan jogtalan az egyénektől elvenni és a közösségre bízni azt, amit saját erejükkel és igyekezetükkel el tudnak végezni, ugyanúgy jogtalan átadni egy nagyobb és magasabb szintű közösségnek azt, amit a kisebb és alacsonyabb szintű közösségek is el tudnak látni.

Mindez egyszersmind a társadalom helyes rendjének felforgatása és súlyos megkárosítása. A társadalom bármilyen közbeavatkozásának természetes célja ugyanis a társadalmi test tagjainak támogatása, nem pedig azok elnyomása és beolvasztása.” Ez a kiségités, ha tényleg az akar lenni, nem alakulhat át egyének vagy a megsegített közösségek beolvasztójává vagy tagadó-jává: ennek a segítésnek – paradox módon – önmegsemmisítésre kell törekednie, mivel arra irányul, hogy a támogatott közösségek céljaiknak megfelelően megerősödjenek és önállósuljanak.

Az önkormányzatiság annál teljesebben önkormányzati, minél inkább megfelel ezeknek az elveknek. Az előttünk lévő törvényjavaslat minőségének mércéje tehát a szubszidiaritás. Az 1990-ben politikai konszenzussal megszületett önkormányzati rendszer, amely – számos hibájával együtt – megelégedésre szolgált, hiszen a demokratikus helyi hatalomgyakorlás képviselői, intézményi, szervezeti alapjait vetette meg. A széles konszenzusi alapon kifejlesztett rendszer tehát alapvetően bevált, ugyanakkor világos volt az is, hogy előbb-utóbb, a hibákat kiküszöbölendő, átfogó módosításra lesz szükség.

Az elmúlt négy évben (1990–1994) lezajlott szakmai egyeztető fórumokon kikristályosodottak úgy

tűnt, jó alapot fognak nyújtani az új önkormányzati törvény megalkotásához. Az új kormánykoalíció (MSZP–SZDSZ) e széles körű párbeszéden alapuló és egyetértésre törekvő törvény-előkészítő folyamatot jórészt figyelmen kívül hagyta. A kidolgozott tervezet elemeit több részben kívánja a parlament elé vinni, kitéve ezáltal az egységes tervezetet a belső koherencia-megbomlás veszélyének, valamint pillanatnyi párt- és egyéb érdekeknek.

A szakmai szempontok szem elől tévesztése a közigazgatás működésének, hatékonyságának kárára van. Ez magában hordozza a közigazgatás első számú és végső címzettjei szempontjainak leértékelését. Ez nem az állampolgár elsődlegességét és célként való elismerését valló közigazgatás: *az egyént kiszolgáltatótá teszi az állammal szemben*, és így a nagy érdekek malomkövei között felőrlik a helyi érdekérvényesítés. Noha az alapelv XII. Pius pápa szavaival: *a társadalom van az emberért és nem az ember a társadaloméért*.

A részletes elemzésre térve – és itt a bőség zavarával küzdve – a megye, a főváros és a közigazgatási hivatalok köréből vett példákkal szeretném illusztrációszerűen megmutatni a szubszidiaritás elvének sérülését a törvényjavaslatban.

(...)

Végezetül: Összefoglalásképpen elmondható, hogy a szubszidiaritás elve érvényesülésének vizsgálatakor az előttünk fekvő törvénycsomag több esetben nem ment át a vizsgán szubszidiaritásból. Amennyiben fontosnak tartjuk ezt az elvet és az

ezzel szorosan összekapcsolódó, rá épülő demokratizmust és önkormányzatiságot, akkor javaslom a tisztelt Háznak, hogy vizsgáljuk felül alaposan, kapcsolódás nélkül.

Köszönöm a szót és a figyelmet. *(Taps a jobb oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT INTERPELLÁCIÓJA A NÉPJÓLÉTI MINISZTERHEZ (DR. KOVÁCS PÁL, MSZP) „MARIHUANA-ÜGYBEN”
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1994. SZEPTEMBER 20-AI ÜLÉSÉN

AZ ENYHÉBB KÁBÍTÓSZER ÚT A KEMÉNY DROGHOZ

*Konrád György javaslata nem szolgálja
a nemzet egészséges fejlődését.*

ELNÖK: Tisztelt Országgyűlés! Dr. Semjén Zsolt képviselőtársunk, Kereszténydemokrata Néppárt, *interpellációt* nyújtott be a népjóléti miniszterhez „*Marihuána-ügyben*” címmel. Dr. Semjén Zsolt képviselőtársamat illeti a szó.

DR. SEMJÉN ZSOLT: Elnök Asszony! Miniszter Úr! Tisztelt Ház! Bizonyára nem került el a miniszter úr figyelmét Konrád György 1994. augusztus 1-jén a Népszabadságban megjelent írása, amelyben javasolja a parlamentnek a marihuána szabad termesztésének, kereskedelmének és élvezésének büntetőjogi szankcionálás alóli mentesítését. Nem tudom megítélni, hogy Konrád György mennyiben gondolta komolyan mindezt, de egy hónapos hallgatását követő, szeptember 3-ai újabb cikke ezt látszik megerősíteni; másfelől viszont, amennyiben valóban komolyan gondolta, kormányzati pozícióban lévő pártján – az SZDSZ-en – keresztül már megkísérelhette volna benyújtani a javaslatot a parlamenthez.

Nem tartom szükségesnek részletekbe menően kifejezni az e javaslattal szembeni érveket, hiszen ezt hasonlóképpen neves személyiségek már megtették bölcséleti, erkölcsi és tudományos szempontból egyaránt. Ezért mindössze két szempontra kívánok rámutatni:

Meggyőződésem szerint felelőtlenség azt hirdetni, hogy az enyhébb kábítószer nem út a kemény drogokhoz. *A marihuána buzamosabb fogyasztása függőséget eredményez, start-drog*, ami után egyre erősebb és pusztítóbb mérgek következhetnek.

A büntetőjogi szankciók nemcsak visszatartó erőt jelentenek, hanem azt a természetes erkölcsi igényt juttatják kifejezésre, hogy az igazságszolgáltatásban is nyilvánvaló legyen, mi a jó és mi a rossz.

Miután a marihuánával kapcsolatos szélsőséges álláspont nyilvánvalóan nem szolgálja a polgárok – és így a nemzet – egészséges jövőjét, megkérdem a miniszter urat:

– szükségesnek látja-e a hatályos büntetőjogi szankciók módosítását?

– fel kíván-e lépni a kábítószer-propagandával szemben?

– milyen intézkedéseket tett és miket szándékozik tenni elsősorban a legveszélyeztetettebbek – a gyermek- és ifjúságvédelem – tekintetében?

Köszönöm a szót. *(Taps az ellenzék soraiban.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Az interpellációra dr. Kovács Pál népjóléti miniszter úr válaszol.

DR. KOVÁCS PÁL *népjóléti miniszter*, az MSZP párt tagja: Köszönöm a szót, és köszönöm a képviselő úr interpellációját, hiszen módot ad arra, hogy a parlament nyilvánossága előtt beszéljünk erről a

társadalmilag rendkívül fontos kérdésről. Képviselőtársaim nyilván tapasztalják, hogy nemcsak a parlamenten belül, hanem a közvéleményben is egyre többen és többet mondanak a drogügyekről. Ez így helyes, hiszen Magyarország sajnos megszűnt már a drogforgalmazás tranzitországa lenni: *felhasználó országgá váltunk*, népegészségügyi kérdéssé kezd válni a kábítószer-ügy.

Természetesen én is olvastam az Ön által idézett írást, és a reakciókat is erre az írásra, a mellette és az ellene szólókat egyaránt. Eddig 170 ország iktatta törvénybe azt az ENSZ-konvenciót, az ENSZ által létrehozott szabályzatot, ajánláscsomagot, amelyet 1961-ben alkottak, és amely arról szól, hogy a kábítószernek nevezett, kábítószernek tartott anyagokkal kapcsolatban milyen legyen a törvényi és a jogi szabályozás. Ebben a konvencióban nagyon sok olyan anyagot felsorolnak, amelyet még gyógyászati vagy kutatási célra sem tartanak alkalmazhatónak. Az aláíró országok közé tartozunk mi is.

A nyolcvanas évek közepén kezdődött el egy, a szakma által antiprohibicionista mozgalomnak nevezett cselekvéssorozat, amely a kábítószeres forgalmazását, felhasználását, jogi szabályozását kívánta másként megoldani. Ennek néhány szélsősége megjelent különféle európai országokban. Az egyik szélsőség, hogy legalizálni, a másik pedig, hogy differenciálni kell ezek között az anyagok között a szabályozást illetően is. Mindent összevetve: ezek a mozgalmak a legkülönbélebb helyeken és időkből léptek fel. Azonban hatásuk a kábítószer-fogyasztásra – ezen keresztül a lakosság egészségi állapotára – enyhén szólva vitathatók.

A hazai jogi szabályozást illetően annyit lehet elmondani, hogy ez a jogi szabályozás megfelel a

nemzetközi kötelezettségeknek, nemzetközi ajánlásoknak. Ennek a szabályozásnak az az alapelve, hogy differenciál a fogyasztó, a terjesztő és a szervezett formájú forgalmazó között.

Mindent összevetve képviselő úr azon kérdésére, amely úgy szól, hogy szükségesnek látja-e a népjóléti miniszter a hatályos büntetőjogi szankciók módosítását, nekem az a válaszom, hogy nem látok erre elfogadható indokot; hozzátevé, hogy tudomásom szerint nem jutott még el ilyen javaslat sem a kormányhoz, sem a parlamenthez. Nem látok tehát indokot arra, hogy a mostani szabályozást ma Magyarországon megváltoztassuk.

Kérdezi a képviselő úr azt is, hogy milyen teendőket látok szükségesnek, illetve mi történt ebben a tekintetben. A népjóléti kormányzat szakemberek segítségével elkezdett egy *operatív mentálhigiénés programot* kidolgozni, amely nem szűkül le a kábítószerügyre, hanem magában foglalja a szenvedélybetegségek teljes körét – természetesen ezt is beleértve – és azt a teljes folyamatot, amely a szenvedélybetegségek kialakulásától a rehabilitáción, reszocializáción keresztül vezet. Ennek a programnak a munkaanyagai készültek el, illetőleg szerveződnek azok a szakmai csoportok, amelyek ennek a programnak a végrehajtásában részt tudnak venni.

Nagyon fontos megemlíteni azt, hogy egy ilyen programot nem lehet kizárólag intézményekre bízni, hanem *nagyon nagy szerepet kell ebben kapniuk különféle mozgalmaknak, civil szervezeteknek*; illetőleg azt is meg kívánom jegyezni, nagyon fontos, hogy ez a tevékenység sokszektorú legyen, nemcsak kormányzati tárcákat illetően, hanem olyan tekintetben is, hogy a társadalom érezze magáénak

mind a célt, mind pedig azt a programot, amelyet remélhetőleg hamarosan el tudunk készíteni.

Kérem ezért a képviselőtársaimat is – és különösen az interpelláló képviselő urat –, hogy adott esetben támogassa majd ezt a mentálhigiénés programot. Próbáljunk meg valamit közösen tenni a drogok, illetőleg a szenvedélybetegségek ügyében.

Köszönöm szépen. *(Taps.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT: Megköszönöm miniszter úr válaszát, amely alapvetően ellene mond a Konrád György névvel fémjelzett javaslatnak és felfogásnak. A választ elfogadom.

Egyúttal kötelességemnek tartom felhívni képviselőtársaim figyelmét, hogy a válasz elfogadása kormányoldalon nem pusztán a kormányhűség, ellenzéki oldalon pedig a konstruktivitás deklarálását, hanem *a kábítószer-manipulációk elítélését* jelenti.

Köszönöm a szólás lehetőségét. *(Taps.)*

ELNÖK: Az interpelláló képviselő a választ elfogadta, s most kérdezem az Országgyűlést, hogy elfogadja-e a választ. Kérem szavazzanak!

(Szavazás.)

Kimondom a határozatot: az Országgyűlés a miniszteri választ 213 igen szavazattal, 3 ellenszavazattal és 2 tartózkodással elfogadta.

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ KÉRDÉSE AZ IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERHEZ AZ ÁLLATVÉDELMI TÖRVÉNNYEL KAPCSOLA-
TOSAN AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1994. OKTÓBER 4-EI ÜLÉSÉN.

AZ ÁLLATVÉDELMI TÖRVÉNY SZÜKSÉGESSÉGÉT, SAJNOS, SZÁMTALAN SZÖRNYŰSÉGES ESET TÁMASZTJA ALÁ

*A természetjogból eredően minden teremtményt
megilletnek bizonyos jogok.*

Elnök Úr! Államtitkár Asszony! Tisztelt Ház! A korábbi kormány és parlament ígérete és szándéka ellenére, akkor nem született meg egy méltó, az európai normáknak megfelelő *állatvédelmi törvény*. A törvény szükségességét sajnos számtalan szörnyűséges eset támasztja alá: a vágóhidakon okozott szükségtelen szenvedések, bizonyos megkérdőjelezhető indokoltságú állatkísérletek, lelketlen állattulajdonosok embertelenségei.

Noha kétségtelenül előrelépés is történt az utóbbi években, így az állatviadatok visszaszorítására tett határozottabb lépések, ezek azonban messze nem elégségesek.

A természetjogból eredően minden teremtményt megilletnek – a természet rendje szerint nekik kijáró módon – bizonyos jogok. Úgy hiszem, hogy e jogok és normák törvényszintű rendezésével tartozunk a magunk emberségének is. Továbbá, amikor oly

fontos számunkra, hogy mit gondol rólunk a civilizált világ, a fenti szempontból a jelen állapotok barbár képet festenek rólunk.

A kormány által ebben az évben meghozatni szándékozott törvények között nem szerepel ilyen törvényjavaslat. Meggyőződésem, hogy mindez nem oldható meg megnyugtatóan itt-ott való rész-szabályozással, hanem átfogó, az alapelveket világosan rögzítő, önálló törvényre van szükség.

Kérdezem az államtitkár asszonyt, hogy a kormány tervezi-e az állatvédelmi törvényjavaslat benyújtását a parlamentnek?

Köszönöm a megszólalás lehetőségét. *(Taps a jobb oldalon.)*

ELNÖK: Köszönöm. Megadom a szót dr. Szili Katalin államtitkár asszonynak.

DR. SZILI KATALIN *környezetvédelmi és területfejlesztési minisztériumi államtitkár*: Igen tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház! Tisztelt Semjén Úr! Ha nagyon röviden szeretnék válaszolni e kérdésre, akkor csak annyit mondanék, hogy *igen*. Szeretném azonban beavatni Önt és tisztelt képviselőtársaimat abba a műhelymunkába, ami az állatvédelmi törvény, illetőleg az *állatok védelméről szóló törvény* készítése tárgyában a tárcán belül folyik.

Ez azt jelenti, hogy 1993 augusztusában már egy szakmai egyeztetés folyt – többek között a tárcák között –, és 1994 februárjában a civil szervezetek, társadalmi szervek bevonásával alakult egy grémium a szövegezés megtételére, ennek eredményeként született meg egyébként... *(Felmutatja a dokumentumot.)* a törvénytervezet. Én maximálisan egyetértek tisztelt képviselőtársammal, amikor azt mond-

ja, hogy az állatkísérletekkel kapcsolatos problémakör megoldást igényel, és azt gondolom – különösen a beérkezett véleményeket figyelembe véve –, hogy ez rendkívül alapos és konzekvens átgondolást igényel.

Szeretném azonban elmondani azt is, hogy tárcánknál több kodifikációs munka folyik folyamatosan, és e törvénytervezet harmonizálása is szükséges az egyéb törvényekkel, gondolok itt például a természetvédelem tárgyában készülő törvényre.

A parlamenti munkánk menetrendje szerint, de a kormányprogramhoz kapcsolódó törvényhozási menetrend szerint is '95 végére – és azt gondolom, hogy reálisan is '95 végére – várható a törvény be-terjesztése.

Köszönöm a figyelmet. *(Taps a bal oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT FELSZÓLALÁSA A TÁRSADALOM-
BIZTOSÍTÁSI TARTOZÁSOK ELENGEDÉSÉNEK TÁRGYÁBAN
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1994. OKTÓBER 24-EI ÜLÉSÉN.

ERKÖLCSI ELVEK NÉLKÜL A GAZDASÁGI ÉLET IS LEHETETLENNÉ VÁLIK

*Az özvegyek és árvák filléreinek
elsikkasztásáról.*

Köszönöm a szót, Elnök Úr. Tisztelt Ház! Az előterjesztés szembeötlően a „jobb ma egy veréb, mint holnap egy tuzok” logikája jegyében fogant, amelytől nehezen vitatható el bizonyos racionalitás, már csak azért is, mert ama tuzok puszkavégre kapásának vajmi kevés esélye van.

Kétségtelen, hogy *a társadalombiztosításnak pénzre van szüksége*. Kétségtelen, hogy a tb-alapok kintlévősége olyan méretűre nőtt, ami már veszélyezteti a gazdálkodást; és kétségtelen, hogy sok esetben a tartozás már elérte azt a lélektani határt, amikor az adósság törleszhetetlensége miatt az adós úgy látja, hogy kár is törödni az egészszel. Azonban mindezeket a szempontokat szem előtt tartva – és nevezzük így: a gyakorlatias beállítottságú logika korlátain belül is –, súlyos ellenérvek merülnek fel.

A javaslat – akárhogy forgatjuk is – mégiscsak a *törvényszegőket preferálja*, és a meg nem kapott kedvezmény következtében hátrányos helyzetbe

hozza azokat, akik becsületesen teljesítették kötelezettségeiket. Ráadásul nehéz a be nem fizetőkről a jóhiszeműséget feltételezni, hiszen ha most a kedvezményekért mégiscsak befizetik a tartozásukat, akkor abból egyenesen következik, hogy már korábban is lett volna módjuk törleszteni.

Mit üzen ez a javaslat a társadalomnak? Nem azt, hogy bolond volt, aki becsülettel befizette, és még bolondabb, aki ezek után befizeti? Hiszen az engedés egyszerűségének és megismételhetetlenségének dörgelemes deklarálásán és az általános fogadkozáson kívül – és még csak nem is a törvényben, hanem az indoklásban, aminek illuzórikus voltát azt hiszem, nem kell ecsetelnem – *semmiféle garancia sincs, ami biztosítaná a továbbiakban a törvényben foglalt kötelezettségek teljesítését.*

Megfelelő súlyú szankciók nélkül ez így kifejezetten arra bátoríthat, hogy a későbbi elengedés reményében – amire éppen ez a törvényjavaslat teremt precedenst – a most még fizetők is elcsúsztassák befizetéseiket.

A törvényjavaslat nemhogy megoldást, de elégséges eredményt sem fog hozni. Ehhez – nézetem szerint – szükség lenne egyfelől a nyilvánvalóan is szokatlanul magas – irreálisan magas – tb-járulék realisabb mértékre való csökkentésére, másfelől viszont ennek drákói szigorral való behajtására.

Tisztelt Ház! A fenti gondolatmenetben bementem az előterjesztés logikájának utcájába. Most azonban szólni szeretnék a kereszténydemokraták eszmei megalapozottságú, erkölcsi szempontú felfogásáról. Meggyőződésem, hogy ez az átfogó, egységbe látó felfogás hosszú távon egyszersmind a leggyakorlatibb eredményeket is meghozza.

Társadalmunkban sajnos nem tudatosult, hogy miután a *betegek és öregek ellátása függ a tb-járulék becsületes befizetésétől*, annak meg nem fizetése – bibliai kifejezéssel – az özvegyek és árvák filléreinek elsikkasztását jelenti. Ha nem tudjuk világosan megláttatni a társadalommal, hogy *a tb-járulékkal való manipuláció* nem ügyesség, hanem *az elsettekkel szembeni bűn*, és így a társadalom maga nem fog a be nem fizetőkre pressziót gyakorolni, akkor semmiféle próbálkozás nem fog tudni megnyugtató megoldást adni. Tehát a törvényalkotásnál gondolnunk kell arra, hogy olyan szabályozást hozzunk, ami a társadalomnak ilyen üzenetet közvetít.

Hasonló nehézségek merülnek fel, ha a kérdést szélesebb társadalmi összefüggésben vizsgáljuk, és a tb-adósok körét összehasonlítjuk más adósokéval. Igazságtalannak tűnik számomra, hogy a mostani kedvezményekkel horribilis összegű tb-járuléktartozást enged el a parlament, ugyanakkor a kisember saját kis villany-, gáz- s a többi közműtartozására, noha ez közvetlen létproblémája, nem kap ilyen lehetőséget.

A törvényjavaslat kereszténydemokrata kritikájának summája, hogy az még saját logikai keretében sem nyújtja a megoldás reális reményét, garanciális, szankcionális szempontból nem elégséges. Ezen egyébként módosító javaslat beadásával próbáltam segíteni. A tb-járulék gyökérproblémájához hozzá sem nyúl, noha enélkül nyilvánvalóan lehetetlen érdemi megoldást találni. Egy szélesebb logikában pedig súlyos erkölcsi fenntartásaink vannak. *Meggyőződésünk, hogy az erkölcsi szempontok nem tehetők zárójelbe*, mert ha ez történik, akkor hosszú távon minden pusztán gyakorlati megoldáskíséret –

amint ezt a történelem bizonyítja – csődöt mond. *Az erkölcsi aspektus komolyan vétele nélkül a gazdasági élet is lebetetlenné válik.*

Mindezek elfogulatlan megfontolását kérem képviselőtársaimtól.

Köszönöm a szót és a figyelmet. *(Taps a jobb oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ KÉRDÉSE HORN GYULA
MINISZTERELNÖKHÖZ „A KORMÁNY FELELŐSSÉGE AZ
IFJÚSÁGPOLITIKÁBAN” CÍMMEL AZ ORSZÁGGYŰLÉS
1994. NOVEMBER 22-EI ÜLÉSÉN.

HORN GYULA BÍRÁLJA FODOR GÁBOR SZDSZ-ES MINISZTERT

*„Nem képviselték a fiatalokat,
miközben nagyon szép szavak hangzottak el.”*

DR. SEMJÉN ZSOLT (KDNP): Miniszterelnök Úr!
Az ifjúságpolitikában uralkodó zűrzavar immár
palástolhatatlanná vált, amint ez Deutsch Tamás
kérdéséből és Fodor Gábor válaszkísérletéből is ki-
derülhetett. Ennek a zűrzavarnak egy jellemző
„gyöngyszeme”, ahogy a sajtóban a szabaddemok-
rata vezetők a kormányzóvívővel vitatkoznak a
kormányülésen történekről...

Pár hete miniszterelnök úr is elégedetlenségének
adott hangot a Művelődésügyi Minisztérium műkö-
désével kapcsolatban. Az események ebben iga-
zolták önt. Meggyőződésem, hogy az ifjúságpolitika
méltó művelését, a szerteágazó ifjúsági szerve-
zetekkel való megfelelő kapcsolattartást nem lehet
úgy biztosítani, hogy az az oktatásügy egy főosz-
tályává lesz degradálva. Azt csak zárójelben említem
meg, hogy ha a mostani feladatok is annyira terhelik
miniszterét, hogy problémát jelenthet saját ágazata

költségvetési állásának pontos ismerete, akkor hogyan lehetne remélni, hogy figyelme marad még egy újabb szakterületre is?

Kérdezem miniszterelnök urat, hogy helyesnek tartja-e az ifjúságpolitikában uralkodó állapotokat? Milyen konstrukciót tart szerencsésnek és milyen lépéseket lát szükségesnek?

Köszönöm a figyelmet. *(Taps a jobb oldalon.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Miniszterelnök Úr válaszol.

HORN GYULA *miniszterelnök*: Képviselő Úr, én a tényekről kívánok beszélni, hozzátéve, hogy *az ifjúságpolitikában az elmúlt évek során is óriási problémák voltak, hogy hogyan és miként nem képviselték a fiatalokat, miközben e Ház falai között nagyon szép szavak hangzottak el*, kifejezések, hogy a képviselők, mármint a régi parlament képviselői mennyire szeretik a fiatalokat.

Mi azt mondjuk, hogy cselekedni kell ezen a téren. Több mint 150 ifjúsági szervezet delegáltjai kerestek meg november elején. Nagyon sok konkrét felvetést tettek, amely felvetésekkel érdemben foglalkozunk. Ennek egyik lépése az volt, hogy november 17-én döntést hoztunk arról, hogy felállítjuk a *gyermek és ifjúsági koordinációs tanácsot*.

Ez a lépés megtörtént, amit első helyen igényeltek az ifjúsági és gyermekszervezetek képviselői. Deutsch Tamás állításával ellentétben a kormánynak joga van tanácsot létrehozni, mert ez kormányhatározat kérdése, és nem parlamenti vagy egyéb fórum illetékességébe tartozó döntés. Tehát ez a tanács létrejött.

Azt is elhatároztuk ezen a kormányülésen, hogy most vasárnap, tehát november 27-én döntünk arról, hogy pontosan miként határozható meg ennek a működése, hogy ez a tanács ne kerüljön – hogy úgy mondjam – hatásköri villongásba a Művelődési Minisztérium ifjúságpolitikai főosztályával. Tudniillik lényeg az, hogy az ifjúságpolitikai főosztály a nevében is jelzett feladatokkal, ifjúságpolitikával foglalkozik, míg a *tanácsnak, amelynek elnöke a miniszterelnök, és tagjai az érintett tárcák vezetői, az ifjúságot érintő, sok ágazatot átölelő kérdések koordinálása lesz a feladata.* Ez nem jelent többletkiadásokat, viszont mindenképpen létre akarunk hozni – nekem elhatározott szándékom volt, és ezt meg is tettük – egy olyan tanácsot, egy olyan fórumot, egy olyan testületet, amely átfogóan foglalkozik az ifjúság problémáival. Ez történt, képviselő úr. *(Taps a bal oldalon.)*

ELNÖK: Viszonválaszra megadom a szót dr. Semjén Zsoltnak.

DR. SEMJÉN ZSOLT (KDNP): Megköszönöm, hogy Miniszterelnök Úr nem próbálta meg védeni a védhetlent, nevezetesen azt, hogy a koalíciós pártok marakodása következtében *az ifjúságpolitika kaotikus helyzetbe jutott. (Felzúdulás, zaj a bal oldalon.)*

A konkrét konstrukcióra nem kaptam igazán választ, úgy gondolom, az ifjúságpolitika, a magyar ifjúság ügye megér akkora súlyt, hogy esetleg egy tárca nélküli miniszter vagy egy államtitkár álljon ennek az ügynek az élén. *(Zaj. – Dr. Pető Iván: Semjén Zsolt! – Derűltség.)*

Egyetlen megjegyzést azonban engedjen meg a miniszterelnök úr. Számomra megnyugtató, hogy Ön foglalkozik ezzel az üggyel és elképzelése van a historikumáról és a jövőbeli tervekről is. Azonban ebbe a megnyugvásomba egy árnyalatnyi bizonytalanság vegyül, nevezetesen az, hogy az ön koalíciós partnere nem fogja-e esetleg – immár szokás szerint – már a ma esti tévé-híradóban megcáfolni azt, amit ön elmondott?

Köszönöm szépen. *(Taps, derültség a jobb oldalon.)*

ELNÖK: Viszonválasz illeti meg a Miniszterelnök Urat.

HORN GYULA *miniszterelnök*: Képviselő Úr! Azért nem tartottam fontosnak, hogy a kaotikus helyzettel kapcsolatos megállapításáról szóljak, mert ezt komolytalannak tartom. Nem amiatt van a mai ifjúság nehéz helyzetben, vagy nem amiatt vannak gondok, mert egy tanács vagy egy bizottság nem jött létre. Az ifjúság helyzete azért nehéz, amiért az egész ország helyzete nehéz: foglalkoztatási, bér-, iskolázási és egyéb problémák miatt, nem pedig amiatt, hogy egy tanács létrejött-e vagy nem.

Arról sincs szó, hogy az ifjúságpolitikai főosztály nem dolgozna; dolgozik, de úgy ítélem meg, hogy itt nagyobb feladatok ellátására van szükség, és ezért jött létre a tanács. Egyébként ilyen vitáink vannak, előfordulnak a koalíciós partnerrel, de ezzel együtt azt hiszem, jobb, ha nem a kulisszák mögött, kamarilla-politikában rendezzük a vitákat, hanem a nyílt színen, és ettől nem lesz gyengébb a koalíciós együttműködés. *(Taps a bal oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ FELSZÓLALÁSA
AZ 1995. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSHEZ
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1994. DECEMBER 5-EI ÜLÉSÉN.

A VALLÁSOS EMBEREK NEM MÁSODRENDŰ ÁLLAMPOLGÁROK

*A szocialista-liberalista kormány
gazdaságilag megfojtja a katolikus egyetemet?*

Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Ház! Magyarországon a kereszténység mind történelmileg, mind szociológiailag releváns. Ezért történelmi munkájuk és szolgálatuk felé megnyilvánuló társadalmi igény alapján a *Magyar Országgyűlésnek kötelessége megfelelő figyelemmel fordulni az egyházakat közvetlenül érintő kérdések felé.* Ez különösen igaz a költségvetés tárgyalásánál, hiszen a magyar társadalom döntő többségét kitevő vallásos emberek adófizető polgárok, akik joggal várják el, hogy az ő adójukból is fenntartott ország költségvetésében egyházi intézményeik méltó módon legyenek jelen. És ha valaki azt az ellenvetést tenné, hogy a vallásos emberek tartsák fenn saját intézményeiket, akkor ezzel dupla teherviselésre akarná kötelezni őket, hiszen egyfelől *fenn kell tartaniuk a világi intézményeket,* másfelől a jelentős mértékben *állami feladatokat átvállaló egyházi intézményeket is.* Ez pedig végső

oron azt jelentené, hogy *a vallásos embereket másodrendű állampolgároknak tekinti*. Remélem, hogy ez a szemlélet ma ebben a Házban föl sem merülhet. Egyébként például a pannonhalmi bencés apátság megőrzése és felmutatása nyilvánvalóan nem felekezeti kérdés, hanem az egyetemes nemzeti kultúra iránti elemi kötelesség.

Egyházi vonatkozásban benyújtott módosító javaslatunk azt a minimális igényt jelentik és jelzik, amely az egyházak alapvető intézményeinek alapvető működéséhez szükséges. Ezek az igények nemcsak hogy megalapozottak és szükségesek, hanem szinte aszketikus önmérsékletet tanúsítanak.

Először szeretnék szólni Hegyi Gyula szocialista képviselőtársammal közösen benyújtott javaslatunkról. Ennek lényege, hogy az *„Egyházi alapintézmények működése, felújítása, beruházásfejlesztés, dologi kiadások”* részt... – 250 millió forinttal javasoljuk megemelni. Mégpedig azért, mert az árszínvonal általános emelkedése és az egyházi intézmények számának növekedése egyaránt indokoltá teszi, hogy az alapintézmények működésére szánt összeg legalább a módosításban megjelenő 12 százalékkal megemelkedjék az előző évből változtatás nélkül átvett keretösszeghez képest.

Hegyi Gyulával úgy látjuk – és megfelelő egyeztetések alapján látjuk úgy –, hogy ez az igen szerény támogatás-kiegészítés, noha az inflációhoz s a megnövekedett feladatokhoz képest csekély mértékű, de a legszükségesebb *a magyarországi egyházak működési feltételeinek megőrzéséhez*.

Meggyőződésem, hogy további javaslatunk is mélységesen jogos igényeket jelenítenek meg, mindazonáltal, ha kormánypárti képviselőtársaim azok mindegyikét – valamilyen okból – nem is tud-

ják elfogadni, de legalább a legfontosabbakat, emi-
nenter ezt a módosító javaslatot támogassák.

Úgy tudom, hogy az illetékes bizottságok – köz-
tük a költségvetési bizottság – valamilyen formában
elfogadták a mi javaslatunkat. Ha ez így van, ennek
csak örülni tudunk, mert nem az a lényeg, hogy
milyen néven szerepel, hanem az, hogy minél jobb
esélye legyen a szavazásnál.

Több módosító javaslatot nyújtottunk be Csépe
Béla kereszténydemokrata frakciótársammal együtt,
aki előttem szólt ezek fedezetoldaláról, ezért ezeket
csak röviden ismertetem.

*„Az egyházi oktatási intézmények felújítása, do-
logi kiadásokat”... – javasoljuk 88 millió forinttal
megemelni, mert az 1995-ben várható infláció és az
áfa-visszaigénylés megszüntetése nyomán a törvény-
tervezetben szereplő 440 milliós támogatás reálér-
téke 45 százalékkal csökken.*

*„Az egyházi oktatási intézmények támogatása,
dologi kiadásokhoz”... – javasolt módosításunk in-
doklása az, hogy ezek az oktatási intézmények a
normatív támogatás, illetve a közalkalmazotti illet-
ményrendszer alkalmazásához kapott támogatás és
a tényleges fenntartás közötti különbséget csak ezzel
a megemelt összeggel tudják fedezni.*

*Az egyházi intézmények Kjt-vel összefüggő tá-
mogatását... – 242,2 millióval tartjuk szükségesnek
emelni, hiszen az ez évben átvállalt és jövőre vár-
hatóan átvállalásra kerülő önkormányzati oktatási
feladatra jutó – közalkalmazotti illetményrendszer fi-
nanszírozására szolgáló – előirányzatot át kell cso-
portosítani az egyházi intézményekhez. Az oktatási
intézmények alkalmazotti létszáma 1994. január 1-
jétől '95 végéig átlagosan 25 százalékkal nő. A nem
közalkalmazotti munkaviszony beszámításának*

többletkihatására a javasolt összeg 20 millió forintot tartalmaz. Ennek indoka az, hogy a költségvetési tervezet 132. oldalán szereplő, „*A közalkalmazottak esetében...*” kezdetű bekezdés szerint a központi és önkormányzati intézmények ilyen kiadásait is finanszírozza a költségvetés, összesen 7,4 milliárd forinttal.

Végül – a kérdés súlya és az esetleges félreértések elkerülése, illetve tisztázása végett – bővebben szeretnék szólni a *Pázmány Péter Katolikus Egyetem ügyéről*, amelyről Surján László kereszténydemokrata képviselőtársammal nyújtottunk be módosító javaslatot. A Pázmány Péter Katolikus Egyetemet a Magyar Országgyűlés 1993. január 29-én ismerte el – egyetlenegy ellenszavazattal. Az egyetem az 1993. május 6-ai kormányhatározat alapján két fakultásból áll: *hittudományi és bölcsészettudományi* fakultásból. 1995 szeptemberében szándékoznak megindítani a bölcsészkar keretein belül a *jogi képzést*. Két év múlva a jogászok képzése majd önálló jogi karként kiválik a bölcsészettudományi karból.

A hittudományi kar pápai fakultás, Róma kizárólagos felügyelete alatt áll. A megszerzett diploma egyházi célokra használható. *A többi fakultás esetében* Róma felügyelete formális, az anyaország felügyelete a döntő, ezért *a diplomát az állam is elismeri*, világi munkahelyek betöltésére képesít. Tehát ezen a katolikus fakultáson világi tanárok világi tudományokat oktatnak világi diákoknak. Tevékenységük ebben a tekintetben teljesen azonos a világi egyetemekével. A katolikus fakultások a diákok felvételekor – a pápai rendelkezés alapján – nem tehetnek fel a diákok világnézetére, vallására vonatkozó kérdéseket. *A tanárok* legalább felének katolikusnak kell lennie, a többiek bármilyen világ-

nézetűek lehetnek, de *nem taníthatnak olyat, ami a katolikus tanítással összeegyeztethetetlen.*

Mindenkivel szemben érvényesek az erkölcsi elvárások és a tisztességes munka követelménye. A színvonalra jellemző adat, hogy az 1993-94-es tanévre felvett 250 diákból százat eltávolítottak, az előző évben 250-ből 50 bukott ki.

A Pázmány Péter Egyetem hittudományi karán öt évfolyamon 250 hallgató van, a bölcsészettudományi karon három évfolyamon 700. 1995 szeptemberében a létszám – a belépő jogászképzés miatt – várhatóan 1250 lesz. A működési költségeket – a felszólalásomban csakis az állami munkahelyekre felkészítő, világi tudományokat oktató bölcsészkarról beszélek –, tehát a mostani 700, valamint a szeptembertől várhatóan 1250-es létszámhoz viszonyítva kell vizsgálni.

A kar eddig a Ménési úton egy apácazárda felében működött, ahol 500 diákra 410 négyzetméter jutott. Miután a bölcsészkar a harmadik évfolyammal már végképp nem fért el a Ménési úton, kénytelenek voltak *Piliscsabára* költözni. A volt orosz laktanya állapotát, gondolom, nem szükséges ecsetelnem képviselőtársaimnak. Egyébként az egyetem kiköltözése nyilvánvalóan óriási mértékben hozzájárul a falu fejlődéséhez.

Az első két évben az egyetem csak a normatív támogatást kapta. Az első évben diákonként ez évente 72 ezer forintot jelentett – csak összehasonlításképpen mondom: akkor a magyar felsőoktatásban az egy diákra egy évben kifizetett tényleges költség 320 ezer forint volt –, *a második évben ez az összeg 92 ezer 400 forint volt,* ezzel szemben a magyar felsőoktatásban a *tényleges ráfordítás 350 ezer forint körül* alakult. A diákoktól évi 45 ezer

forint tandíjat is szednek, amit a szükséges bútorok megvásárlására fordítanak; induláskor egyébként még székük sem volt.

Az új egyetem elkezdte magához vonni az egyházi kárpótlási összegeket. Számos, kevés és idős szerzetessel működő férfi és női rend kárpótlási összegeit a jövőben egyetemi kollégiumok építésére szeretné fordítani. Ezek mintájára a külföldiek, így a Notre Dame de Sion rend is tervezi, hogy itt ruház be egyetemi kollégium céljára. A számokból jól látszik, hogy jóllehet *a katolikus egyetem* első két-éves működésével meglehetősen hírnévre tett szert, mégis a *szokásos költségek töredékéből oldotta meg feladatait*. Piliscsabára kiköltözve azonban a költségek ugrásszerűen megemelkedtek. Részben a terület őrzése, részben annak energiaigénye, részben az örökölt könyvtár munkatársakkal együtt történt átvétele és szükséges fejlesztése, részben a következő tanévben belépő új évfolyam tanárigénye és az újabb kollégiumok felszerelése és működtetése olyan terheket ró az egyetemre, amelyeket a jövőre tervezett 80 ezer forint/fő normatív támogatásból nem tudnak – mert nem is lehet – megoldani.

Az új felsőoktatási törvény rendelkezése, miszerint az 1995 januárjától szektorsemleges tevékenységet folytató, azaz világi tudományokat oktató egyházi intézmények a szektorsemleges oktatási pénzből az államiakkal azonos mértékben részesülhetnek, érvénybe lépett. Egyébként a diploma állami elismerése és a diplomások alkalmazása címen az állami szervek – a minisztérium, a Felsőoktatási Tanács, az akkreditációs bizottság – alaposan bele is szólnak az egyetem tevékenységébe.

Az egyetem vezetésének a művelődési kormányzat felelős vezetőivel, valamint tanácsadóikkal

jó előre folytatott megbeszélései alapján úgy látszott, hogy a szükséges pénzt meg fogják kapni. Sajnos, a *költségvetési tervezet nemhogy a szükséges emelést nem tartalmazza, hanem – az infláció és a pénzeértékelés ellenére – a normatív támogatás mértékét nominálisan is csökkentette*. Az említett számok és tények ismeretében bárki könnyen beláthatja, hogy az egyetemnek ilyen körülmények között be kell zárnia kapuit.

Aki mostanában járt Piliscsabán – különösen, ha ismerte a korábbi állapotokat is – az egyfajta csodát láthatott a szovjet kaszárnnyát katolikus univerzitással átváltoztató Makovecz-műben. Az építkezés folytatásához szükséges pénznek azonban a költségvetésben nagyjából a fele szerepel, noha az egyetem rekonstrukciója, ha nem áll mögötte megfelelő anyagi bázis, lényegesen nagyobb összeget emészt fel, mintha gyorsan lehetne előrehaladni az építkezéssel.

Nyilvánvalóan nem akarhatja a *szocialista-liberális kormány* még annak a látszatát sem, mintha ezekkel a költségvetési számokkal az lenne a célja, hogy nem vállalja valamiféle „betiltás” ódiómát, hanem most így, néhány hónapon belül *gazdaságilag megfojtja a katolikus egyetemet*. Mi természetesen nem feltételezzük ezt a kormánykoalícióról, éppen ezért bizalommal várjuk módosító javaslatunk megfontolását és elfogadását, ami egyúttal ékes cáfolatul is szolgálna az előbbi vádaskodásokkal szemben.

Hazánk nemzetközi megítélése szempontjából is megfontolandó, hogy *a katolikus egyetem létét a rendszerváltozás félreismerhetetlen bizonyítékeként értékelő külföld* miként vélekednék az egyetem anyagi tönkretételéről.

Úgy gondolom, hogy mi, képviselők – bármelyik frakcióban ülünk is – felelősek vagyunk az itt tanuló diákok sorsáért, akik a lelkük szerint való egyetemen az álmaik és hivatásuk megvalósulásához vezető utat látják. Az egyetem kényszerű bezárásával sokan közülük nemcsak hogy meg lennének nyomorítva jövőjükre, de valószínűleg a számukra kifizetendő munkanélküli-segély összege is magasabb lenne, mint az egyetemnek kért támogatás összege.

Mindezek alapján Surján Lászlóval benyújtott módosító javaslatunk lényege, hogy a Pázmány Péter Egyetem rekonstrukciójára 260 millióval – és ami talán még fontosabb –, működésére 140 millióval emeljük meg a tervezetet.

Tisztelt Képviselőtársaim! Kérem, hogy elfogulatlanul gondolják át az elmondottakat, nézzenek utána, és lelkiismeretük szerint szavazzanak.

Köszönöm, hogy meghallgattak. *(Taps a jobb oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ KÉRDÉSE A NÉPJÓLÉTI MINISZTERHEZ (MSZP) „A KARITATÍV SZERVEZETEK ÜGYÉBEN”
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1994. DECEMBER 6-AI ÜLÉSÉN.
A MINISZTERT A JELENLEVŐ DR. KÖKÉNY MIHÁLY
ÁLLAMTITKÁR (MSZP) KÉPVISELTE.

NEM PÓTOLHATJA SEMMI A KARITATÍV EGYHÁZI ÉS VILÁGI SEGÉLYSZERVEZETEK TEVÉKENYSÉGÉT

*Számol-e a népjóléti kormányzat
a karitatív szervezetek munkájával?*

Köszönöm a szót, Elnök Úr. Tisztelt Államtitkár Úr! *Semmilyen állami, szociálpolitikai intézményrendszer nem pótolhatja, helyettesítheti a civil segélyszervezetek sajátos, a személyes kapcsolatig elerő szerepét, szolgálatát.* Ez akkor is igaz lenne, ha valami csoda folytán ezek a nagy állami rendszerek tökéletesen működnének. Országunk jelenlegi helyzetében pedig – mint korábban, és a belátható jövőben is – ezt a segítséget nélkülözhetetlennek tartom. Azt hiszem, nem szükséges fejtegetnem ezen *egyházi és világi segélyszolgálatok munkájának jelentőségét.*

Mindezek alapján kérdezem az államtitkár urat, hogy a *népjóléti kormányzat számol-e a karitatív szervezetek munkájával*, és milyen érdemi támogatást tart szükségesnek? *(Taps a jobb oldalon.)*

ELNÖK: Köszönöm. A kérdésre dr. Kökény Mihály államtitkár válaszol.

DR. KÖKÉNY MIHÁLY *népjóléti minisztériumi államtitkár*: Köszönöm a szót, Elnök Úr. Tisztelt Országgyűlés! *Egyetértek Önnel*, hogy a szociális ellátórendszerben *az egyházi és a világi karitatív szervezetek munkájának értéke felbecsülhetetlen.*

Ugyanis a civil szféra közreműködése nélkül az állami ellátórendszer a ma egyébként is ingatag szociális biztonságot megközelítően sem tudná fenntartani, és beláthatatlan hiányok keletkeznének. A karitatív szervezetek ebben az évben is már sok támogatást kaptak, például a szakmai programokra felhasznált keretek közel egyharmada a civil szférában kamatozik.

Csak példaként jegyzem meg, hogy a civil szervezetek a hajléktalan személyek ellátásában Budapesten a szolgáltatások 60 százalékát nyújtják, de említhetném az idős és fogyatékos személyeket gondozó szociális intézményeket: 140 ilyen, nem állami fenntartásban működő intézményt tartunk nyilván, és ezek ugyanazt az intézményi normatív költségvetési támogatást megkapják, mint a szociális intézményeket fenntartó önkormányzatok.

Meg kell ugyanakkor azt is jegyeznem, hogy a támogatási igények a lehetőségeket nagyságrenddel meghaladják, és fájdalmasnak érzem azt, hogy igen sok jó ötlet forráshiány miatt nem tudunk támogatni.

A szándékunk az, hogy a következő kormányzati ciklusban is kiemelten támogatjuk a karitatív szervezeteket. Jelenleg is a szociális ellátások közel 10 százalékát a nem állami szervek vállalják, és ezt az arányt a továbbiakban is folyamatosan emeljük,

mint ahogy erre a jövő évi költségvetési törvényjavaslat 32. szakasza szerint lehetőségünk van.

Köszönöm szépen. *(Taps a bal oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ NYILATKOZATA
A JÁRULÉKFIZETÉSI KÖTELEZETTSÉGEKET SZABÁLYOZÓ
TÖRVÉNYRŐL
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1995. MÁRCIUS 13-AI ÜLÉSÉN.

PIACGAZDASÁG NINCS VÁLLALKOZÁS NÉLKÜL

*A szocialista párt a Marx korabeli
kapitalizmust építi?*

Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Asszony! A kereszténydemokrata frakció nemmel szavazott a törvényjavaslatra, mégpedig azért, mert úgy gondoljuk, hogy így vagy úgy, ilyen vagy olyan hangsúllyal, de mindnyájan jól működő szociális piacgazdaságot szeretnénk hazánkban. Ha ebbe az irányba mutat egy javaslat, a parlamentnek támogatnia kell, ha nem ebbe az irányba, akkor nem kell támogatnia. Ez a törvényjavaslat megítélésünk szerint nem ebbe az irányba hat sem piacgazdasági, sem szociális szempontból.

A járulékfizetés új számítási módja egyértelműen hátrányos a kezdő vállalkozásokra. A korábbi, kedvezőbb számítást meghagyni javasoló módosításunkat a kormánytöbbség erőből leszavazta anélkül, hogy álláspontját bármiféle gazdasági számítással alátámasztotta volna, noha piacgazdaság nincs vállalkozások nélkül, továbbá a csődbe ment vállalkozásoktól aligha fog társadalombiztosítási járulékot kapni.

Szociális szempontból sem jobb a helyzet. A baloldali kormány a most elfogadott törvénnyel történelmi munkásbiztosítási jogokat csorbít. Félreértés ne essék: mi örülünk annak, hogy a baloldali kormány és benne *a szocialista párt most a kapitalizmust építi*, de egyáltalán nem örülünk annak, hogy néha *úgy tűnik, valamiféle Marx korabeli kapitalizmust*.

Köszönöm. *(Taps a jobb oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ FELSZÓLALÁSA A
SZOCIALISTA-LIBERALISTA KORMÁNY CSALÁDROMBOLÓ ÉS A
KÖZÉPRÉTEGET SÚJTÓ INTÉZKEDÉSEI ELLEN
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1995. ÁPRILIS 12-EI ÜLÉSÉN.

ÖNGYILKOS AZ A NEMZET, AMELYIK A JELEN SZORÍTÁSÁBAN FELÁLDOZZA A JÖVŐT

*Mi ez, ha nem a családok bomlasztása
és a középrétegek lecsúszásából következő
társadalomszerkezeti torzulás?*

Köszönöm a szót, Elnök Úr. Tisztelt Ház! *Öngyilkos az a nemzet, amelyik a jelen szorításában feláldozza a jövőjét.* A kormány immár tételelesen is benyújtott elképzelései között számos olyan elem van, amelyek ezt a kijelentést kikényszerítik, és az elvont igazságok világából napjaink aktualitásába hozzák. Ha a kormány ezen elképzelései megvalósulnak, a magyar nemzet életében emberöltőkre szóló torzulásokat okoznak. Mégpedig *demográfiai katasztrófát, a középrétegek lecsúszásával pedig társadalomszerkezeti deformációt.*

Milyen jövőt jelent a magyar nemzetnek a *család védelme helyett a család rombolása?* Oda jutottunk, hogy szembeötlő és elhazudhatatlan a kapcsolat a vállalt gyermekek száma és a szegénység mértéke között. *A családtámogatás biztonsága, az abba*

vetett bizalom most megrendül. A jövő ez irányú, hosszú távú kiszámíthatósága illuzórikussá vált. Ennek pedig tragikus népesedési következményei lesznek, mert a most meg nem született gyermeket nem lehet majd visszamenőlegesen megszülni; a most meg nem született gyermek nem fog húsz év múlva szülni; és a most meg nem született gyermek nem fog adót és tb-járulékot fizetni, nem fogja önököt, minket, a magyar nemzet ma fiatal és középkorú korosztályait öregségében eltartani.

Minden propagandisztikus fogadkozás ellenére és eminenter a nagycsaládosok esetében ez a *csomag* a társadalmi szolidaritás felbomlásának irányába hat. Akarva-akaratlanul a *bagyományos családmodell ellen irányul*, ahol az apa keres és az anya otthon gondoskodik a gyermekekről, hiszen ez a többgyermekes családok gyakori életformája, aminek további egyértelmű megterhelése minden bizonnyal hatni fog a szülési kedvre, tovább rontva az amúgy is rossz népesedési helyzetünket.

Erkölcsei szempontból is botrányosnak tartjuk, hogy a kormány tervezett intézkedéseivel mintegy arra presszionálja a szülőket, hogy ha meg akarják kapni azt a kis pénz, amit eddig kaptak, akkor formálisan el kellene válniuk. *Mi ez, ha nem a családok bomlasztása?*

A jövő feladásának másik jóvátehetetlen pontja a *középrétegek lecsúszásából következő társadalomszerkezeti torzulás.* A magyar nemzet történelmének egyik tragikumja éppen az volt – már 1848-ban is –, hogy nem volt megfelelő polgárságunk. Ami mégis létrejött, a középosztályt pedig a második világháború után minden eszközzel megpróbálták eltüntetni.

A rendszerváltoztatás idején a lassan-lassan bimbózó, kihajtó polgárságra úgy jön ez a márciusi csomag, mint virágzó fára a tavaszi fagy. Mi lesz a következménye annak, ha a most még tíz körömmel kapaszkodó, ereje végső megfeszítésével a fennmaradásért még küzdő középrétegek lezuhannak? Noha nyilvánvalóan sokkal könnyebb és olcsóbb a még kapaszkodó középrétegeket megtartani, mint a lecsúszottakat felhozni. Ennek gazdasági, szociológiai és pszichológiai okait azt hiszem, nem is szükséges fejtegetnem. Erős, anyagilag és erkölcsileg független, *domináns középrétegek, polgárság nélkül nincs civil társadalom*. Enélkül pedig valóban nincs reális, garanciális alapja magának a polgári demokráciának sem.

Milyen társadalomszerkezetet eredményez mindez? *Fent egy kis létszámú, szinte korlátlan hatalmú csoport, lent pedig a társadalom óriási többségét kitevő, egzisztenciálisan kiszolgáltatott tömeg, valamiféle massa damnata*. Ez pedig Dél-Amerikára emlékeztet, és nem Európára.

Természetesen mi nem vitatjuk, hogy szükséges szembenézni a realitásokkal, szükséges a határozott államháztartási reform, de *hol vannak a (szocialista-liberalista) kormány improvizatívnak tűnő ötleteit bizonyító erővel alátámasztó hatásvizsgálatok?* Hol van itt az átgondolt jövőkép? Hol van, nem is a mi ellenzéki, de legalább a kormánypárti Népjóléti Minisztérium által kidolgozott alternatíva meghallgatása, mérlegelése? És hol van József Attila ma is oly aktuális követelése, hogy a „*nép okos gyűlekezetében / hányni-vetni meg száz bajunk?*” Remélem, tovább nem lesz szükséges idéznem.

Tisztelt Ház! Mi, kereszténydemokraták, a jelen szorításában, az immár valóban súlyos helyzetbe

sodródott ország szolgálatában nem félünk a népszerűtlen, de elkerülhetetlenül szükséges lépések iránti lojalitástól. De a magyar nemzet jövőjének bármi ürügyön való feladásának ellene mondunk.

Köszönöm. *(Taps a jobb oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ NAPIREND UTÁNI
FELSZÓLALÁSA, AMELYBEN XIII. LEO PÁPA RERUM
NOVARUM ÉS II. JÁNOS PÁL PÁPA CENTESIMUS ANNUS
PÁPAI ENCIKLIKÁK RENDKÍVÜL IDŐSZERŰ TÁRSADALMI
TANÍTÁSAINA HÍVTA FEL A FIGYELMET
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1995. MÁJUS 15-EI ÜLÉSÉN.

A SZOCIALISTA DOMINANCIÁJÚ KORMÁNY NEM A TÁRSADALOM ÁLTALÁNOS JAVÁT KERESI, HANEM EGY CSOPORT ÉRDEKEIT, MELYET ÁLTALÁNOS ÉRDEKNEK TÜNTET FEL

*Az állam nem korlátozódhat arra,
hogy csak a gazdagokra legyen gondja.
II. János Pál*

Köszönöm a szót, Elnök Asszony!

Tisztelt Ház! Meggyőződésem, hogy mindnyájunk számára *igen tanulságos* – különösen hazánk mostani helyzetében – egy szélesebb kitekintéssel élve *újraolvasni a keresztény társadalmi tanítást, a szociális enciklikákat.*

Száznégy éve annak, hogy **XIII. Leó pápa** az 1891. május 15-én kiadott **Rerum Novarum** nagy enciklikában megdöbbentő pontossággal felrajzolta

mind *a vadkapitalizmusnak*, mind a – akkor még csak a messze jövőben felrémlő – létező *szocializmusnak* az emberiség történetében *oly tragédiákat okozó tévedéseit*. Mert az antropológiai tévedések szükségszerűen okozzák a rájuk épülő társadalom embertelenségét. De *az enciklika* nem áll meg pusztán a kritikánál, hanem megtette azt az alapvetést, amely az ember természetéből levezetett antropológiai tények alapján, azokra épülve *lehetővé teszi az emberi személy valódi, teljes kibontakoztatását, a szeretet civilizációja felé történő mozdulás realitását*.

Egy hasonlattal élve: mindezt azért szükséges megfontolni, mert ha célba lövünk, és a célzógömb egy milliméterrel odébb áll, mint kellene, akkor a golyó a céltábla közepét araszokkal hibázza el. Ha pedig a célzógömb egy centivel van elcsúszva, akkor a golyó a céltáblát is elkerüli, nemhogy a közepét. Ugyanígy: miután minden politikai programot a mögötte álló emberkép határoz meg – akár tudatában van ennek, akár nem –, ezért az ennél az emberképnél megbújó egyoldalúság, tévedés a ráépülő politikai felfogás által létrehozott társadalom torzságát okozza.

Noha helyes és szükséges lenne, hogy legalább nagy vonalakban a magyar parlamentben is kifejtésre kerülhessen a keresztény társadalmi tanítás, erre most nincs lehetőségem. De lényegesnek tartom az arra való emlékeztetést, hogy az *évtizedeken át a létező szocializmusnak nevezett államkapitalizmust építők* mint „középkori sötétséget” utasították el azt, amit azóta a történelem bizonyított be.

A Rerum Novarum szavaival: „*A szocialisták, hogy meggyógyítsák ezt a rosszat, arra készítetik a szegényeket, hogy gyűlöljék a gazdagokat. Azt állítják,*

hogy minden magántulajdont meg kell szüntetni, és meg kell teremteni a javak közös birtoklását. De az ilyen elgondolás azon kívül, hogy nem képes megoldani a kérdést, árt a munkásoknak is. Nagyon igazságtalan továbbá, mert sérti a jogos tulajdonosokat, eltorzítja az állam funkcióit, és alapjaiban rengeti meg a társadalom építményét.”

II. János Pál pápa Centesimus Annus kezdetű enciklikáját idézve: „Az előbbiekhöz hozzá kell tenünk, hogy *a szocializmus alapvető tévedése antropológiai jellegű*. A valóságban az egyént egyszerű elemnek tekinti, a társadalmi organizmus egy sejtjének oly módon, hogy az egyén java teljes mértékben alá van rendelve a gazdasági és társadalmi mechanizmus működésének, miközben másrésről úgy véli, hogy az egyénnek ez a java elérhető az egyén szabad választásától függetlenül, hogy válasszon jó és rossz között. *Így az ember nem lesz más, mint a társadalmi kapcsolatok egyik láncszeme, eltűnik a személynek mint az erkölcsi döntés autonóm alanyának fogalma*, azé az alanyé, amelyik éppen ezzel a döntésével építi fel a társadalmi rendet. A személynek ebből a téves koncepciójából következik annak a jognak a torzulása, amely jog a *szabadság* gyakorlásának szféráját meghatározza, és ugyanígy ebből következik *a magántulajdon elutasítása* is. Az ember, akit megfosztottak attól, amit a magáénak mondhatna, valamint attól a lehetőségtől, hogy saját kezdeményezéséből keresse meg a kenyerét, függővé válik a társadalmi mechanizmustól és azoktól, akik azt ellenőrzik. Ez sokkal nehezebbé teszi számára, hogy felismerje saját személyes méltóságát, és gátolja a haladást egy hitelen emberi közösség létrejötté felé. Amit *az osztályharcban* elítélünk, az a konfliktusról alkotott

felfogás, amelyet nem etikai vagy jogi szempontok vezérelnek, amely nem hajlandó a személy méltóságát tiszteletben tartani a másokban – és következésképpen önmagában sem –, amely ezért kizárja az ésszerű egyezséget, és *nem a társadalom általános javát keresi, hanem egy csoport érdekeit, amelyet általános érdekek tüntet fel, és meg akarja semmisíteni azt, ami szembehelyezkedik vele.*”

Röviden arról van szó, hogy a társadalmi csoportok közötti belső ellentétek vonatkozásában felújítja a totális háború doktrínáját.

A létező szocializmus pápai kritikájának igazságát a történelem mára oly nyilvánvalóvá tette, hogy aligha lehet vitatni. Ugyanakkor *úgy tűnik, mintha a – legalábbis számbelileg – szocialista dominanciájú kormány most akarva-akaratlanul a vadkapitalizmust építené.* Ezért feltétlenül szükségesnek tartom néhány idevágó rész idézését erre vonatkozóan is.

„Az állam nem korlátozódhat arra, hogy csak az állampolgárok egy részére legyen gondja, nevezetesen a gazdagokra és a jólétben élőkre, és nem teheti, hogy elhanyagolja a másik részt, amely kétségtelenül a társadalom nagyobb többségét teszi ki. Ha mégis, akkor sérti az igazságosságot, amely azt diktálja, hogy mindenkinek megadják azt, ami megilleti. Ezzel szemben az államnak az egyének jogainak védelmében különös gondoskodást kell tanúsítania a gyengékkel és a szegényekkel szemben. A gazdagok osztályának, amely önmagában is elég erős, kevésbé van szüksége az állam védelmére. A munkásosztály, amelynek nincs saját támasza, mindenekelőtt az állam védelmére szorul. Az államnak tehát különleges védelemben és gondoskodásban kell részesítenie a munkásokat, akik gyengék, és a szükségét szenvedők közé tartoznak. A bérnek

elegendőnek kell lennie ahhoz, hogy a munkás és családja megéljen belőle. Ha a munkás a szükségétől kényszerítve vagy a még rosszabbtól való félelmében elfogad nagyon kemény feltételeket, amelyeket nem áll módjában elutasítani, mert a munkaadó, vagy az, aki a munkát neki felkínálja, kényszeríti rá, akkor erőszakot szenved, amely ellen az igazságosság tiltakozik. Adja Isten, hogy ezeket a szavakat, amelyeket akkor írtak le, amikor kifejlődött az úgynevezett vadkapitalizmus, ne kelljen ma ugyanolyan szigorral megismételni!”

A tegnapi osztályharcos doktrínával szemben a keresztény társadalmi tanítás a „*sem a munka tőke nélkül, sem a tőke munka nélkül fenn nem állhat*” szemléletét állította, védelmébe véve a magántulajdont. A mai vadkapitalista tendenciával szemben az áll, hogy a munka igenis elsődleges, hogy a javak egyetemes rendeltetéséből következően a magántulajdonnak közösségi vetülete is van, és – a szlogenyszerű beállítás ellenére – nem szerepel a szentségek között.

Mindezeken túl látnivaló egy ördögi kör is. A vadkapitalizmus leplezhetetlenné vált alkalmatlansága és embertelensége tette annak idején a realitás illúziójává a marxizmus utópiáját; most úgy tűnik, mintha a marxizmus történelmileg is bebizonyosodott alkalmatlansága és embertelensége tenné ugyanezt a vadkapitalizmussal. *Megszenvedtük a létező szocializmust, aminek terheit ma is nyögjük*, mert az akkori hatalom nem akarta meghallani a tévedéseit kimutató kritikát, és az ember természetének megfelelő, a teljes személy kibontakozását lehetővé tévő társadalmi tanítást. Most – a vadkapitalizmus bűvöletében – úgy tűnik, nem akarja meghallani ennek kritikáját. Én úgy hiszem,

őrültség lenne újra belezuhannunk abba, amiről belátható volt, hogy alkalmatlan, hogy embertelen, és amiről – az enciklikákkal egybehangzóan – a történelem is kimondta az ítéletet.

Tisztelt Ház! Ezekkel a gondolatokkal szándékoztam tisztelegni a nagy pápa történelmi műve előtt. Köszönöm a megszólalás lehetőségét. *(Taps.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ KÉTPERCES HOZZÁSZÓLÁSA
A SZOCIALISTA-LIBERALISTA KORMÁNY EGÉSZSÉGÜGYI ÉS
SZOCIÁLIS TÖRVÉNYKEZÉSÉNEK ÉLETET VESZÉLYEZTETŐ
KÖVETKEZMÉNYEI ELLEN
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1995. SZEPTEMBER 26-AI ÜLÉSÉN.

MINDEN EMBERI JOG ALAPJA AZ ÉLETVÉDELEM

*Amikor az áldozat és az útonálló
alig különbözik
a törvényekhez való viszonyában.*

Köszönöm szépen, Elnök Úr. Selmeczi Gabriella által elmondottakkal egyetértve, ahhoz kapcsolódva szeretnék két reflexiót tenni.

Az anyagban és a vitában is többször szerepelt az a deklaráció, hogy az egészség érték. Az viszont teljesen elsikkad, hogy az *egészség azért érték, mert az élet, az emberi lét feltétlen érték.* Tehát az egészséghez való jog az élethez való jogból következik, és kizárólag ebben alapozható csak meg. Következésképpen, ha az élethez való jog nem abszolút, akkor minden más jog, így az egészséghez való jog is relatív. *Ha az emberi élet nem kap feltétlen védelmet, beleértve az emberi élet magzati korszakát, akkor minden további emberi jogról beszélni legalábbis illuzórikus.* Mert ha egy emberi életről például a kora ürügyén, azt lehet mondani, hogy értéktelen és ezért elpusztítható, és mivel elpusztítható, tehát értéktelen, akkor nincs lényegi, logikai

különbség eközött és aközött, ha embertársaink más részéről mondják ki, valami más fikció alapján, hogy értéktelenek és elpusztíthatók.

Ebben a kérdésben világosan lelepleződik a szélsőséges liberális – és ezért pontosabban: álliberális – oldalról annyit hangoztatott emberi jog, a humanista stb. tirádák legalábbis átgondolatlanságában illuzórikus, ha nem cinikus volta.

Még egy szélesebb összefüggésre szeretném felhívni a figyelmet. A (szocialista-liberális) kormány elsősorban egészségügyi és szociális intézkedései során sajnos nem döbönt rá, milyen tragikus következmények felé sodorják az országot például a társadalombiztosítási szolgáltatások további megtagadásai, *a társadalom egészségügyi és szociális kirablása*. Mert politikai, szociológiai és megköcskázatom: morális értelemben is aligha várható el a társadalomtól, hogy olyan törvényeknek engedelmeskedjen, amelyek szembeötlően és szemérmetlenül igazságtalanok. Ha pedig meginog a társadalom bizalma, hite a törvények igazságos voltában, akkor azok ésszerűként való feltételezése és tekintélye is összeroppan. És ekkor a felszínre fröccsen a legfőbb rossz, ami egy társadalmat csak érhet: a törvénytelenység, a káosz, az anarchia. Mert a rendezett társadalom, és ezzel az emberinek nevezhető élet feltétele a törvények tekintélye, a törvények ésszerűsége, tehát a törvények igazságos volta. Ha az állampolgár...

ELNÖK: Két perc, Képviselő Úr!...

DR. SEMJÉN ZSOLT: Egy pillanat, mindjárt befejezem... ha az állampolgár kénytelen úgy látni, hogy viszonya a törvényekhez alig különbözik az áldozat

és az útonálló viszonyától, akkor hogyan várhatnánk reálisan, hogy engedelmessé válnak azoknak?

Ezért az igazságtalan törvények, amelyeknek gyűjteménye például a Bokros-csomag, áttételesen és már-már szó szerint is az ember emberi életét veszélyeztetik.

Köszönöm. *(Taps a jobb oldalról.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ KÉTPERCES HOZZÁSZÓLÁSA A
MÉDIA FELELŐSSÉGÉRŐL A HELYES ÉRTÉKREND KIALAKÍTÁSÁ-
BAN AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1995. OKTÓBER 17-EI ÜLÉSÉN.

A MÉDIÁNAK AZ ÉRTÉKEK GAZDAGÍTÁSÁT KELL ELŐSEGÍTENIE A TÁRSADALOMBAN

*Semmiféle szenzációra való hivatkozással
nem szabad a magánélet intimitásába
beletaposni.*

Köszönöm szépen a szót, Elnök Úr. Én úgy gondolom, *Pokorni Zoltán* képviselő úr valóságos és súlyos problémákról szolt, különösen most, a médiatörvény huzavonájának idején.

Két vonatkozásban szeretnék szólni, amit, úgy gondolom, feltétlenül tiszteletben kell tartania *a médiának általában, és különösen a közszolgálati médiának.*: A médiának egyfelől a társadalom erkölcsi értékekben, általában *az értékekben való gazdagítására kell irányulnia*, ahol megkerülhetetlen az erkölcsi aspektus. Ezért nem szabad negatív jelenségeket úgy beállítani, hogy azok már szinte pozitív példának tűnhessenek. Botrányosnak tartom például, hogy a többszörös gyilkos Magda Marinkórol számos esetben úgy tudósított a televízió, hogy szinte tévésztárt faragott belőle, „Istenem, hát megölt egy-két embert hidegvérrel, de hát milyen

jópofa show-man”. Én ezt súlyos felelőtlenségnek tartom a lehetséges következmények tekintetében.

És úgy gondolom másfelől, hogy *semmilyen közérdeklődésre vagy szenzációra való hivatkozással nem szabad a személyes lét belső világába, a magánélet intimitásába beletaposni*, belegázolni. És ez a mi felelősségünk is, tisztelt Ház!

Köszönöm szépen. *(Taps a jobb oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ NAPIREND ELŐTTI FELSZÓ-
LALÁSA II. JÁNOS PÁL PÁPA NEMZETEK ÉS A KISEBBSÉGEK
JOGAIRÓL SZÓLÓ SZAVAIVAL KAPCSOLATOSAN
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1995. OKTÓBER 31-EI ÜLÉSÉN.

MINDEN NEMZETNEK ALAPVETŐ JOGA VAN NYELVÉHEZ, KULTÚRÁJÁHOZ ÉS GYERMEKEINEK NEVELÉSÉHEZ

*II. János Pál pápa az ENSZ-ben
a regionális autonómiáról beszélt.*

Köszönöm a szót, Elnök Úr. Tisztelt Ház! *II. János Pál pápa az ENSZ ünnepi közgyűlésén az egész emberiséghez intézve szavait, szót emelt a nemzetek és a kisebbségek jogaiért.* Nyilvánvaló mindezek fontossága: amit mondott és aki mondta.

Különösen számunkra, a szétszakított magyarság számára fontosak ezek a szavak, most, amikor a szlovák nyelvtörvénnyel, a román oktatási törvénnyel, a vajdasági etnikai tisztogatással felérő erőszakos betelepítésekkel több mint ezer éves Kárpát-medencei jelenlét és ezer éves államiság után a magyarság nemzetrészeinek szülőföldjéről való eltüntetésére törekednek. És tudjuk, hogy ezzel szemben döntő védelmet jelent az a szerep, amelyet

ezeken a területeken szolgáló egyházak vállalnak a magyarság megtartásában.

És fontos az, aki mondta: II. János Pál pápa, akinek szellemi, erkölcsi tekintélye – világnézeti beállítottságtól függetlenül – vitathatatlan. A pápa saját szavai szerint nem földi hatalom birtokosaként, nem is kiváltságokat kérő vallási vezetőként szólt, hanem tanúként: az emberi méltóság és remény tanújaként.

A pápa most is felemelte szavát az emberi jogok minden megtiprása, különösen a kisebbségek elnyomása ellen. Az ENSZ chartája azért született, hogy minden nemzetet és kultúrát megvédjen az erőszakos agressziótól, amit azonban napjainkban is durván megsértenek. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata ékesszólóan beszél ugyan a személyek jogairól, de nem született hasonló nemzetközi egyezmény a nemzetek jogairól. A nemzetek jogait emberi jogoknak kell tekintenünk a közösség szintjén. Minden nemzetnek joga van az élethez, senki, sem állam vagy más nemzet, sem nemzetközi szervezet nem jogosult annak kijelentésére, hogy bármely nemzet nem méltó arra, hogy létezzék. Minden nemzetnek alapvető joga van saját nyelvéhez, kultúrájához és ahhoz, hogy életét saját hagyományai szerint rendezze be és hogy a fiatal nemzedékeket megfelelő nevelésben részesítse.

Külön megerősítést kell, hogy jelentsen számunkra az, hogy *a pápa kifejezetten beszélt* – nemzeti vonatkozásban – az autonómiáról, *a regionális autonómiáról.*

Meggyőződésem, hogy békétlen világunkban és térségünkben a béke lehetősége ezeknek a gondolatoknak a megfogadása. Mert *a béke* nem pusztán a háború hiánya, hanem *az igazságosság gyümölcse.*

Az igazságosság pedig megköveteli az elszakított területeken élő magyarság jogainak is a tiszteletben tartását.

Mi, kereszténydemokraták, reméljük, hogy a pápa által vetett magvak meghozzák a maguk termését Komáromtól Jászvásárhelyig, és reméljük, hogy a magyar külügyi vezetés akar és tud élni ezzel a megerősítéssel, amely egybecseng a határokon túl élő magyar pártok által megfogalmazottakkal is. Ezzel a reménnyel köszönöm meg a Ház figyelmét.
(*Taps.*)

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ NAPIREND ELŐTTI FELSZÓLÁ-
LÁSA A KÉSZÜLŐ GYERMEKVÉDELMI TÖRVÉNNYEL KAPCSO-
LATOSAN AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. FEBRUÁR 12-EI ÜLÉSÉN.

A CSECSEMŐGYILKOSSÁGOKNAK A TÁRSADALOMRA NÉZVE TRAGIKUS KÖVETKEZMÉNYEI VANNAK

*Az elhagyott csecsemő
örökbefogadással kerüljön családba.*

Köszönöm a szót, Elnök Úr.

Tisztelt Ház! Karácsony hetében jéggé fagyott csecsemőt találtak egy park közepén álló fenyőfa alatt. Pár nappal később egy három kilogrammos, élve született kisfiú nejlontáskába csomagolt holttestére bukkantak egy budapesti ligetben. A reklámszatyor felirata ez volt: Kellemes karácsonyi ünnepeket!...

Január második felében egy nő – mert anyának nem nevezhető – manikűrollójával százhuszonnégy szűrással megölte csecsemőjét, majd az udvari WC-be rejtette, azután fél órán belül ő is elvérzett.

Magyarországon minden második bétén egy-egy szülő nő megöli újszülöttjét. Egyre több a felderített csecsemőgyilkosság, ráadásul a szakértők szerint ennél tízszerre több a fel nem derített esetek száma.

A közvélemény elborzadva értesül a női bűnözés e legszörnyűbb formájáról, és a legsúlyosabb büntetést követeli a magzatukat elpusztító nőknek. Mi nem ítélkezni akarunk, hanem olyan körülményeket teremteni, hogy életben maradhassanak a most még pusztulásra ítélt csecsemők, *az áldott állapotukat terhességként, teherként megélt nők pedig ne váljanak gyilkossá*. A rendelkezésekre álló néhány percben nincs módom a csecsemőgyilkosságok szerteágazó tudati és szociális gyökereit, a család erkölcsi és anyagi tartópillérei megrendülésének okait kutatnom, csupán a következményekről és a döbbenetes jelenség kezelésének lehetőségéről szeretnék elmondani néhány gondolatot a társadalom és a tisztelt Ház lelkiismeretére apellálva.

Az újszülöttek ellen elkövetett emberölésnél nem egyedül a csecsemő hal meg, hanem az esetek nagy százalékában a titokban lefolyó szülések orvosi ellátatlansága miatt – a súlyos szövődményeken túl – a nő élete közvetlenül is veszélybe kerül.

A csecsemőgyilkosságoknak a társadalomra nézve tragikus következményei vannak. Hiszen ez a bűncselekmény közvetlenül a társadalom legvédtelenebb és legártatlanabb tagja, a csecsemő, de közvetve az anyai szerep ellen is irányul, így az erkölcsi rend olyan alap-értéke kerül veszélybe, amelynek pusztulása során maholnap minden emberi élet értéktelenné válhat.

Meggyőződésünk, hogy *az eddig titokban zajló szülések helyett minden krízishelyzetbe került nő számára lehetővé kell tenni, hogy egészséges körülmények között, és kilétüket titokban tartva, anonimítást biztosítva hozhassák világra gyermekeiket, és ezzel együtt azt is lehetővé kell tenni, hogy a vér*

szerinti szülei által elhagyott csecsemő ne elsősorban intézetbe, hanem nyílt örökbefogadással családba kerüljön.

Feltétlenül szükséges, hogy a készülő gyermekvédelmi törvényben megfelelő hangsúlyt kapjon az állami ellátórendszerek által valóban nagyon nehezen elérhető, senki földjén lévő csecsemők védelme. Mindez nem csupán fikció, hanem civil és egyházi kezdeményezések révén létrejött alapítványi gyakorlat.

Egyetlen példát említenék, a Bölcső Alapítványt, amely 1995. április 11-e óta 16 csecsemőt mentett meg a kukától, ugyanennyi terhes nőt az emberölés bűnétől, és kétszer ennyi gyermekre vágyó szülőt tett boldoggá.

Tisztelt Ház! Mindezek mérlegelését és hathatós segítségét kérem a kormánytól, az Országgyűléstől, a magyar társadalomtól. Mert lehet-e döbbenetesebb szimbóluma érték- és életvesztő társadalmunknak, mint a nemzet jövőjét, életét, célját jelentő újszülött a szemét helyén, a kukában?

Köszönöm. *(Taps az ellenzék padsoraiban.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ HOZZÁSZÓLÁSA A CSALÁDI
ADÓZÁSRÓL SZÓLÓ ÖNÁLLÓ INDÍTVÁNYA INDOKLÁSÁRA
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. FEBRUÁR 19-EI ÜLÉSÉN.

A MAGYAR NEMZET 1996-BAN ÖNGYILKOSSÁGI ÁLLAPOTBA KERÜLT

*Mi lehet fontosabb, mint a nemzet jövőjének
letéteményese: a jövő generáció
felnevelésének biztosítása?*

Köszönöm a szót, Elnök Úr. Tisztelt Ház! Egyetlen számadatot szeretnék csak elmondani javaslatom megalapozásaként. A szegények közé tartozik a gyereket nem nevelő háztartások 18 százaléka, a három gyerekesek 34 százaléka, a négy- és többgyermekesek 70 százaléka. Tehát *a gyerekszám a szegénység meghatározó oki tényezője*. Ez pedig egyenlő azzal, hogy a magyar nemzet az öngyilkosság állapotában van.

A jelenlegi (1996!) adórendszer a gyermektelen, eltartott nélküli kétkeresős családokat részesíti előnyben a gyermeket nevelő, eltartottjaikat támogató családokkal szemben. Ez nyilvánvaló méltánytalanság, ami a nemzet érdekeivel ellentétes.

A mostani adószisztéma előbb elveszi az állampolgároktól jövedelmeiket, tekintet nélkül gyermekeik számára, majd ezek egy részét költséges apparátus fenntartásával és alacsony hatékonysággal

visszajuttatja az állampolgároknak családi vagy szociális juttatás formájában.

Továbbá *abszurd ellentmondás*, hogy miközben *a személyi jövedelemadó-rendszer* különböző kedvezményeket juttat – egyébként igen helyesen – az alapítványok támogatóinak, és a beruházások egy részét is adókedvezményben részesíti, addig a legfontosabb hosszú távú beruházást, az *adózók saját gyermekeik eltartására fordított költségeit nem ismeri el*. Mi lehet pedig fontosabb, mint a nemzet jövőjének letéteményese: a jövő generáció felnevelésének biztosítása? Mindezek alapján az a jelenlegi gyakorlat, ami a társadalom tagjait atomisztikusan, mint egymástól teljesen független egyéneket kötelezi közteherviselésre, teljes joggal kritizálható, és ezért *szükséges a jelenlegi személyi jövedelemadó-rendszer átalakítása családi típusú adórendszeré.*

Javaslatom nem bonyolódik a családi típusú jövedelemadó-rendszer módozataiba, ezt a '97-es jövedelemadó-törvény során kell kimunkálnunk, hanem azt célozza, hogy ebbe az irányba mozduljunk el végre. Senkit sem kényszerít a családi adózásra, hanem a lehetőségét szeretné biztosítani annak, hogy az adófizető polgárok szabadon választhassanak a személyi jövedelemadózás és a családi típusú jövedelemadózás között. Ennek a lehetőségnek a támogatását kérem a Tisztelt Háztól.

Köszönöm. *(Taps a jobb oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT FRAKCIÓVEZETŐ-HELYETTES
A CSALÁDOK ROMLÓ HELYZETÉRŐL
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. MÁRCIUS 12-EI ÜLÉSÉN.

A POLITIKA NE KÉNYSZERÍTSE A GYERMEK MEGSZÜLETÉSÉNEK ELHALASZTÁSÁRA VAGY NEM VÁLLALÁSÁRA A CSALÁDOKAT

*A szocialista-liberalista kormány alatt
elértéktelenedett még a legnagyobb gyermekszámú
családok családi pótléka is.*

Köszönöm a szót, Elnök Asszony. Tisztelt Ház!
Azért kértem szót napirend előtt, mert idejekorán,
még a jövő évi központi költségvetés tervezésének,
az adórendszer átalakításának műhelymunkálatai
során szeretném felhívni a figyelmet a családokkal,
különösen a nagycsaládokkal szembeni közös fele-
lősségünkre és halaszthatatlan kötelességünkre.

Az egy-két gyermekes családok távolról sem el-
hanyagolható hányada a jövőben sajnos nem kaphat
családi pótlékot. Konokul remélem azonban, hogy a
tapasztalat be fogja láttatni a jövedelemhatárhoz ma
még ragaszkodókkal, hogy a *családi pótlék alanyi
jogosultságának megszüntetése elhibázott lépés volt.*

Gondoljunk csak azokra a fiatal családokra, akiknek az átlagot messze meghaladó lakbér- vagy lakástörlesztési terheik vannak – mert valahol lakniuk kell –, vagy azokra, akiknek fél évet is kell várniuk, mire figyelembe veszik jövedelemcsökkenésüket, hiszen addig is élniük kell valahogy. De a legkiáltóbb igazságtalanság az, hogy a magasabb jövedelműektől így elvett összegek átadása nem történt meg a legrászorulóbb gyermekes családok részére.

Évek óta változatlan összegű, tehát végeredményben elértéktelenedett még a legnagyobb gyermekszámú családok családi pótléka is, és nem nőtt a nevelési segélyre szánt költségvetési összeg sem. Egyetlenegy lakossági csoportnak sem kellett ekkora reálérték-csökkenést elviselnie. Miközben közismert tény, hogy az áremelkedés éppen a gyermekek számára alapvető, nélkülözhetetlen cikkek körében volt a legbrutálisabb. Hölgyeim és Uraim! Az egész éves családi pótlék elmehet pusztán a gyermek cipőszükségletének fedezésére.

Bármelyik szociológiai módszerrel vizsgálták is, egy dolog biztos: *a legnagyobb szegénységi kockázata annak van, ha egy fiatal családban megszületik a gyermek, az újabb gyermek.* A nemzetnek legalapvetőbb – szó szerint – létérdeke, tehát nekünk elemi kötelességünk, garantálni a gyermekvállalás biztonságát. Ennek pedig minimuma az, hogy a családi pótlék összege minden esztendőben automatikusan emelkedjen, legalább a nyugdíjakkal azonos mértékben, mérsékelve a reálértékcsökkenést. A rászorultsági elvet nem megvonással járó jövedelemteszttel, hanem az alanyi jogon járó családi pótlék alapösszege melletti normatív kiegészítéssel kell érvényre juttatni a többgyermekes

családok, a fogyatékos gyermekeket nevelők, az egy jövedelemből élő családok esetében.

Soha többé *nem szabad megtörténnie annak, hogy a politika kiszámíthatatlansága megingassa, a gyermek megszületésének elhalasztására vagy nem vállalására kényszerítse a családokat, ami oly sok esetben magzatgyilkosságot is jelent.*

Természetesen a családtámogatásnak több lábon kell állnia, mert még a legdifferenciáltabb családi-pótlék-rendszer sem elegendő megoldás önmagában. A segélyek tekintetében nyilvánvaló, hogy nem lehet egy egész országot segélyezni. Éppen ezért azokat, *akik önerőből képesek lennének eltartani a családjukat, nem lenne szabad a víz alá nyomni.* Az ő számukra igenis vissza kellene állítani az eltartotti kedvezményt a jövedelemadóban, és meg kell nyitni végre a lehetőséget a családoknak a családi típusú adózás választására.

Senki se higgye azt, hogy aki az általa eltartottakra tekintettel esetleg egyáltalán nem fizetne jövedelemadót, az nem is adózna. Dehogyan nem! Tanulságos kiszámolni, hogy mennyivel több forgalmi adót fizet, mint a hasonló jövedelmű, de eltartottak utáni terhet nem viselő honfitársunk. Tehát a költségvetésben családi pótlékra és rendszeres nevelési segélyre elkülönített összeg alatta is marad annak a bevételnek, amely a gyermekek létminimum-szintű fogyasztásából a költségvetésbe befolyik. Úgy gondolom, hogy *ha valamit nem volna szabad megténnie az államnak, akkor az a gyermeknevelés többszörös megadóztatása.*

Az Európai Unió – ahová be akarunk kerülni – országoként változó, sokféle családpolitikai gyakorlatot folytat. Egy dologban azonban egységes: azokban az országokban, ahol nem alanyi jogú a

családi pótlék, ott feltétlenül teljes körű a gyermekkedvezmény. Ebben kellene példát venni róluk. Különösen a mi születésszámaink mellett, és tudván, hogy hányan halnak bele, még nem is középkorúan, a család eltartásáért folytatott egyre kilátástalanabb hajszába.

Tisztelt Ház! Még egy őskori horda is tudta azt – ami a természet rendjéből következik –, hogy *minden közösségben a gyermek az első. És végzetes bűnt követ el önmaga ellen az a nép, amelyik erről megfeledkezik.* Ezért kérem a kormányt, hogy mindenben, de különösen a jövő évi költségvetés és adórendszer kialakítása során a gyermekek érdekeit a legfőbb prioritásnak tekintse.

Köszönöm, hogy meghallgattak. *(Taps a jobb oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT FRAKCIÓVEZETŐ-HELYETTES NAPIREND
ELŐTTI FELSZÓLALÁSA
AZ 1000 ÉVES MAGYAR ISKOLÁRÓL.

EL KELL GONDOLKODNI A PALÁSTOLHATATLANNÁ VÁLT KERESZTÉNYELLENES MEGNYILVÁNULÁSOKON

*Az évtizedeken át tartó vallásüldözés,
a kultúrbarcos tendenciák megteremték
a maguk sötét, mérgezett gyümölcseit.*

Köszönöm a szót, Elnök Úr. Tisztelt Ház! Ezekben a napokban emlékeztünk meg hazánk és egész Európa történelmét, életét formáló ünnepnapról, március 21-éről. *(Zaj.)* Le kell lohasztanom néhány képviselőtársam örömét, mert természetesen nem a Tanácsköztársaságról kívánok szólni *(Derültség.)*, hanem *a Nyugat atyjáról, Európa építőmesteréről és védőszentjéről, Szent Benedekről (Taps a jobb oldalon.), annak a bencés rendnek az alapítójáról, amelyik másfélezer éve Európa civilizátora, s amely pontosan 1000 esztendeje megteremtette az első magyar iskolát.*

Úgy gondolom, hogy a magyar iskola 1000 éves születésnapjáról a Magyar Országgyűlésen is méltó megemlékezni és *elgondolkodni az immár palástolhatatlanná vált keresztényellenes megnyilvánulásokon is.* Egyházi személyeket, hívőket érnek

atrocitások, templomokat, temetőket barbár, szentségtörő támadások.

Hogyan juthattunk idáig? Tudatosítják-e az oktatási intézmények az ifjúságban, hogy például a bencéseknek mi mindent köszönhet Magyarország, a Szent Koronát államalapító Szent István királyunknak hozó Asztriktól a dinamóelvet felfedező Jedlik Ányosig? *Tudatosítják-e a kulturális intézmények, a média a keresztény értékeket*, hogy Európa többek között éppen a bencések munkája folytán lett Európa, hogy az európaiság gyökerében és lényegében a keresztény értékekre, a keresztény kultúrára épül? Mert az Európába vezető út nem Szatymazon, hanem Pannonhalmán keresztül vezet! *(Taps a jobb oldalon. Ugyanonnan közbeszólás: úgy van!)*

Az évtizedeken át tartó vallásüldözés, kultúrharcos tendenciák megteremték a maguk sötét, mérgezett gyümölcszeit. És Debrecen, Szatymaz, Budafok után ki kell mondanunk, hogy keresztényellenes, antikrisztianus jelenségek vannak. *Az Oltáriszentség összetaposása, nemzeti ereklyénk ellopása, fesztületek összetörése, temetőink meggyalázása nem kozmetikázható puszta garázdaságnak, vagy úgynevezett megélhetési bűnözésnek.*

Pénzért a pénztárba törnek be, nem templomba. Nem beszélve arról, hogyha például a szatymazi templomba pusztán pénzért törtek volna be, akkor egyszerűen a perselyt törik fel, és nem az Oltáriszentséget tapossák össze, amiből 20 fillér hasznuk sincs, amint a budafoki templomból ellopott – forgalmi szempontból teljesen értéktelen – ereklyéből sem.

Ezek igenis antikrisztianus bűntettek. Ezért a Kereszténydemokrata Néppárt nevében *követelem*,

hogy a – vallásos emberek adójából is fenntartott – rendőrség és ügyészség a leghatározottabban lépjen fel a keresztényellenes, antikrisztianus gyűlöletkeltéssel és megfélemlítéssel szemben.

Köszönöm. (Taps az ellenzék padsoraiban.)

DR. SEMJÉN ZSOLT FRAKCIÓVEZETŐ-HELYETTES NAPIREND
ELŐTTI FELSZÓLALÁSA A CSECSEMŐVÉDELEM HELYZETÉRŐL
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. ÁPRILIS 14-EI ÜLÉSÉN.

FELELŐSSÉGÜNK, HOGY A HALÁL KULTÚRÁJÁVAL SZEMBEN AZ ÉLET KULTÚRÁJÁT KÉPVISELJÜK

*Magyarországon 1995-ben száz világra jutott
magzat mellett 69 magzat megszületését
a saját anyja akadályozta meg!*

Köszönöm a szót, Elnök Asszony. Tisztelt Ház!
*Egy alapvetően teljesítményorientált társadalom-
ban a piacgazdaságra történő áttérésnek áldozatai
vannak. Különösen kiszolgáltatottak azok, akik
képtelenek érdekeiket nyomásgyakorlással kikény-
szeríteni, akik számára az érdekérvényesítési rend-
szer nem épült ki. A legkiszolgáltatottabb, jogfosz-
tott kisebbségnek tekinthető ártatlan áldozatok, a
meg nem születő magzatok, a megszületett, de meg-
gyilkolt csecsemők és ha más módon is, de veszé-
lyeztetettek maguk az anyák is.*

Tavaly (1995-ben) száz világra jött magzat mellett
69 magzat megszületését a saját anyja akadályozta
meg – és ez az arány csak romlik –, és tragikusan
magas a késői abortuszként értelmezhető csecsemő-

gyilkosságok száma is. Hölgyeim és Uraim! *Magyarországon átlagosan minden órában, így most ebben az órában is, kilenc, magzati korát élő honfitársunkat pusztítanak el, többnyire közpénzen!*

Tudatosítanunk kell magunkban és társadalmunkban, hogy *az anyák a legfőbb nemzetpolitikusok*, mert a nemzet megmaradásáért vívott küzdelem az ő méhükben dől el. A közteherviselés és a társadalmi terhek igazságosabb elosztása szükségessé teszi, hogy a jogalkotás alapvetően a család anyagi létalapjának megteremtésére fordítsa figyelmét. Ténylegesen támogatnunk kell azokat, akik hajlandók az áldozatvállalásra, és azokat a civil szerveződéseket, amelyek szolgálatukkal és példájukkal jövőnket alapozhatják meg. Nemcsak egy-egy jogszabályban, hanem *az egész jogrendszer átalakításában képviselnünk kell azt a humanizmust, amelyet kezdettől fogva vallunk*, és azokat a családépítő ígéreteket, melyeket választóinknak tettünk.

Amikor a társadalom irányából érkeznek ilyen jelzések hozzánk, akkor közös kötelességünk – függetlenül attól, hogy a parlamenti patkó melyik oldalán ülünk –, hogy ezekre a társadalmi jelzésekre tisztességes választ adjunk. *Segítsük azok munkáját, akik hajlandók önként, ingyen dolgozni azért, hogy emberi életet mentsenek, hogy családok tragédiáját előzzék meg.* Ma már – a Schöpf–Merei Kórház újszülöttfogadása mellett – működik egy országos segélytelefonos szolgálat, és meggyőződésem, hogy ez a társadalomtól küldött jelzés olyan üzenet, amely nem maradhat visszhangtalan az Országgyűlésben sem. *A jövő iránti felelősség hozta létre az anyák napján megalakított Alfa Magzat-, Csecsemő-, Gyermekek- és Családvédelmi Szövetséget*, amely olyan civil szervezetek kezdeményezése,

amelyek a megfogant, magzati életkorukat élő gyermekek számára és a megszületett, de veszélyeztetett gyermekeknek szeretnének esélyt adni az életre, a bajba jutott anyáknak pedig segíteni az emberi kiút megtalálásában. Tizenkilenc megyében védőnők, szociális munkások, pszichiáterek, gyermekorvosok, szülészek, lelkészek, jogászok és más karitatív magánszemélyek részvételével életmentő bázisokat működtetnek. Mobiltelefonjaik *az ország egész területén éjjel-nappal hívhatók, a jelentkező Alfa-hangok segítséget nyújtanak a válsághelyzetben lévő anyának, hogy a magzat biztonságban megszülethessék*, és ha vér szerinti szülei számára nemkívántként jönne a világra, örökbe fogadó családhoz kerülhessen.

Az Alfa név mint a görög ábécé első betűje, arra utal, hogy magának a társadalomnak alapfeltétele a megfogandó és fejlődése során megszülető élet. Mindezek alapján kérem, hogy a közjó érdekében és a közszolgálat jegyében a közszolgálati média főműsoridőben rendszeresen tegye közzé az életmentő mobiltelefonszámokat. Örömmel számolhatok be arról, hogy néhány megyei lap már vállalta, hogy minden héten közzéteszi a telefonszámokat. Az MTV első csatornáján a napokban bemutatott hívószámok nyomán máris befutottak az első segélykérő hívások, és így életet sikerült megmenteni Soprontól Pécsig. Ezek között van az az édesanya, aki ennek segítségével lépett vissza az abortusztól, és az élet mellett döntve vállalta negyedik gyermekét.

Tisztelt Ház! Nincs döbbenetesen szörnyűségebb szimbóluma érték- és életvesztő korunknak, mint a szemétkukába dobott csecsemő. *De szimbolikus erejű az új kezdet reményét és akaratát jelző*

társadalmi önszerveződés, az Alfa Szövetség léte is. A civil társadalom újra példát adott nekünk valóságos, belső rendszerváltásból. Nekünk, a Magyar Országgyűlés tagjainak felelősségünk, hogy a halál kultúrájával szembeszállva az élet kultúráját képviseljük, hogy Magyarország valóban anya-ország lehessen.

Köszönöm a figyelmet. *(Taps az ellenzék padso-
raiból.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ NAPIREND UTÁNI FELSZÓLALÁSA AZ ÖNÁLLÓ MAGYAR PÁLOS RENDTARTOMÁNY ÚJRAINDÍTÁSÁRÓL AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. JÚNIUS 3-AI ÜLÉSÉN.

A SZERZETESEK SZÉTSZÓRATÁSÁVAL EGYÜTT A PÁLOSOKAT IS INTERNÁLTÁK, SOKUKAT BEBÖRTÖNÖZTÉK, TÖBBEN VÉRTANÚSÁGOT SZENVEDTEK, DE A REND TITOKBAN ÉLT TOVÁBB

*„Édes hazánk, Magyarország, a pálosokkal
együtt fogsz növekedni és hanyatlani.”*

Köszönöm a szót, Elnök Úr. Tisztelt Ház! A mil-
lecentenárium évében, amikor a magyar nemzet
számba veszi múlhatatlan értékeit, méltó, hogy az
Országgyűlésben is *megemlékezzünk az egyetlen
magyar alapítású férfi szerzetesrendről, a pálo-
sokról*. Mindennek külön aktualitást ad, hogy *ez év
(1996) tavaszától – 210 év után – újra van önálló
magyar pálos rendtartomány*. A pálosok története
mindig szorosan összefüggött Magyarország törté-
nelmével. Ebből az immár hét és fél évszázados
történetből szeretnék most néhány képet felmutatni,
annak alapján, amit a magyar pálosok önmagukról a
legfontosabbnak tartanak.

A szerzetesrendet Boldog Özséb alapította, aki éppen 750 esztendeje mondott le esztergomi kanonoki méltóságáról, és vonult remeteségbe a pilisi erdők mélyére. A tatárjárás után történt mindez, amikor újra kellett építeni az országot az iszonyatos rombolásból. Özséb atya Krisztus példájából pontosan tudta, hogy a fizikai munkán túl a szellem ereje, az imádságos, engesztelő lelkület is szükséges a nemzet boldogulásához.

1250 táján az éj sötétjében barlangja előtt imádkozva kicsiny lángokat látott fellobbanni, amelyek aztán egy nagy tűzgomolyagba olvadtak össze és bevilágították a magyar éjszakát. Akkor kapta az indíttatást, hogy *a külön-külön élő magyar remetéket egy közösségbe gyűjtse össze*. Példaképüknek az első remetét, Egyiptom Théba pusztájában élt Pált választották, innen származik a rend neve: Első Remete Szent Pál Testvéreinek Rendje, vagy röviden: pálosok rendje: *akik Remete Szent Pál és Esztergomi Boldog Özséb mintájára akarják szeretni és szolgálni Istent és embertársaikat és tisztelni a Boldogságos Szűzanyát*, aki a Magyarok Nagyasszonya, vagyis királynője első szent királyunk 1038-ban tett végakarata szerint.

Az új közösség a mai Keszthely falu határában építette fel a Szent Keresztről nevezett templomát. A pálos rend fejlődését mutatja, hogy 1300-ig 18 kolostort alapítottak. Az Árpád-ház kihalása után a pápa követe, Gentilis bíboros a pálosok pilisszentlászlói házában tárgyalva tudta megnyerni Csák Máté oligarchát, hogy Róbert Károly pártjára álljon. A magyar eredetű rend, mint a közhangulat egyik tényezője, jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy az Anjou-házi királyok hazánk felvirágoztatói lehettek.

1327-ben már kb. 40 pálos kolostorról tudunk 900 szerzetessel. Nagy Lajos uralkodása alatt további 23 kolostor létesült, köztük a híres – ma börtönként funkcionáló – márianosztrai rendház. *1382-ben Opoli László herceg, Nagy Lajos királyunk unokaöccse hívására Márianosztráról indult el 16 pálos, hogy megalapítsák a czestochowai Jasna Gora kolostort.* E kegyhely immár hat évszázadon át nemcsak Lengyelország lelki központja és a hagyományos lengyel–magyar barátság egyik forrása, hanem Európa népei megbékélésének is szimbóluma, hiszen a lengyel millenniumkor, 1966-ban Wyszynski bíboros, prímás és Wojtyla érsek, a későbbi II. János Pál pápa vezetésével a lengyel egyház itt hirdette meg a németek felé azt a történelmi megbocsátást, amely lehetővé tette az évszázadok óta szemben álló népek kibékülését és ezzel az egységes Európa megalapozását. *Nagy Lajos király* – a velenceiek elleni győztes hadjáratát lezáró béke alapján – Budára hozatta a pálosok névadó szentjének akkor Velencében őrzött ereklyéit, amit azután a török időkig a pálosok budaszentlőrinci főkolostorában őriztek, s *Thébai Remete Szent Pált Magyarország védőszentjének nyilvánította.*

Amint Magyarország, úgy a pálos rend is tovább fejlődött Mátyás alatt, aki számos adományozással és kolostoralapítással is kifejezte megbecsülését a rend iránt. Kinizsi Pál és Magyar Balázs által alapított vázsonyi kolostor szerzetesei írták a törekvő hős felesége számára azokat a magyar nyelvű imakönyveket, amelyek reneszánsz kori kincseink.

Ugyancsak Mátyás király kortársa volt az a *Báthory László*, hárshegyi remete, *aki* – a pálos hagyomány szerint – *magyarra fordította a Bibliát és magyar nyelven megírta a szentek életét.* Pálos

szerzetes volt a költő Csanádi Adalbert, a rendi történetíró *Gyöngyösi Gergely* és az államférfi *Mar-tinuzzi Fráter György* váradi püspök, bíboros, ki-nevezett esztergomi érsek is, aki a független erdélyi fejedelemség megszervezéséért, és titokban az ország újraegyesítéséért harcolt. 1551-ben erőszakos elvesztése egyszerre jelezte rendje és az ország sorsát.

1526-ban nemcsak Mohács mezején harcoltak pá-losok, de a *visegrádi és márianosztrai pálosok a környék népével együtt sikeresen megvédték a vi-segrádi várat és a benne őrzött koronát a portyázó törököktől*. A hódoltság idején a törökök mellett a protestantizmus ürügyén a feudális főurak is ra-bolták, pusztították a kolostorokat. Mindezek elle-nére a ferencesek mellett a pálosok voltak azok, akik a hódoltsági sorsra jutott magyarság lelki gon-dozását vállalták. A katolikus megújulás korában pedig a jezsuitákkal együtt folytattak missziós te-vékenységet. *Vértanúik között is kiemelkedik Csep-pelényi György alakja, akit 1674-ben fejeztek le*.

A Budavár visszavételével kezdődő időben a rend is föllendült. Az 1700-as évek magyar hazaszeretete, barokk vallásossága, a szószék, a toll, a könyv, majd a katedra szolgálata egybeforrt a pálosok törté-nelmével. 1773-ban Mária Terézia öt gimnáziumot bízott a pálosokra, tanáraik között olyan nevek szerepeltek, mint *Virág Benedek, Ányos Pál és Verseghy Ferenc*. Vezetésükkel 1772 és '79 között szervezték meg a Magyar Hazafiúi Társaságot, amely a kezdődő reformmozgalom, a magyar szellemi élet irányítója volt. A bécsi udvar ugyan megakadályozta az intézményesülést, ám a Társaság így is a Magyar Tudományos Akadémia előfutára, és a kezdemé-nyezés kétségtelenül a pálosoké volt.

A II. József által képviselt, magát felvilágosodottnak hirdető, valójában egyház- és magyarellenes politika nem viselte el sem az imádkozó szerzetesek, sem a magyar karakter létét. A császár 1786-ban feloszlatta a pálos rendet is, amelynek ekkor a magyar rendtartomány 24 kolostorában 313 tagja volt. A császár halála után sem került sor a pálos rend visszaállítására, aminek igazi oka a rendet jellemző magyar szellemiség volt, továbbá az a tény, hogy a Vallásalap nem akarta visszaadni a pálosok elvett javait.

Közel 150 éves távollét után sikerült Lengyelországból visszatelepíteni a rendet. 1934-ben Budapesten a gellérthegyi Sziklateplomban kezdték meg szolgálatukat. 1950-ben 4 rendházban 21 pálos pap és 20 testvér működött.

A szerzetesrendek szétszórátásakor a többi szerzetessel együtt a pálosokat is internálták, sokukat bebörtönözték, többen vértanúságot szenvedtek. A koncepciók Grósz-perben a szerzetesestestvérek néhány civil ismerőssel együtt összesen 150 évet kaptak. Pater Vezér Ferencet halálra ítélték, és 1952. március 28-án a Kisfogházban felakasztották.

A Sziklateplomot vastag betonnal befalazták. De 1989-ig titokban, majd a rendszerváltozás után 4 kolostorban 14 pálos folytatta a közösségi életet. 1992. február 17-én a Legfelsőbb Ügyészségen újratárgyalták a pálos rend ügyét, a felhozott vádak alapatlannak, az eljárást törvénytelennek nyilvánították.

1996. március 6-án Czestochowában a pálos rend egyetemes káptalanja a magyarországi pálos kolostorok közösségét – amely eddig közvetlenül a Czestochowában székelő generális alá tartozott és ún. rendfőnöki megbízott vezetése alatt volt – most

„quasi-provincia” rangra emelte. A rendi tanácskozásnak ezzel a határozatával a II. József-féle 1786. évi felosztató rendelet után *most újra van önálló magyar pálos rendtartomány, és így Pécsen, Budapesten, Márianosztrán és Petőfiszállás Pálosszentkúton újra fellendülőben van a népünkért imádkozó és engesztelő pálos szerzetesi élet.*

Úgy gondolom, hogy minden magyar – felekezeti hovatartozástól függetlenül – büszke lehet azokra az értékekre, amelyet az egyetlen magyar alapítású férfi szerzetesrend, a pálosok teremtettek. Van egy ősi pálos hagyomány, amely így szól: *„Te is, Magyarország, édes hazám, a pálosokkal fogsz növekedni és ugyanazokkal fogsz hanyatlani.”* Adja Isten, hogy a pálos rend kibontakozása az ország sorsának jobbrafordulását is jelentse!

Köszönöm a figyelmet. *(Taps.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ KÉRDÉSE KUNCZE GÁBOR
(SZDSZ) BELÜGYMINISZTERHEZ A FOKOZÓDÓ
GYERMEKPROSTITÚCIÓ TÁRGYÁBAN
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. JÚNIUS 4-EI ÜLÉSÉN.

MAGYARORSZÁGON KÜLFÖLDI BANDÁK BORDÉLYHÁLÓZATOT SZERVEZTEK GYERMEKPROSTITÚCIÓRA UTAZÓ PERVERZ, PÉNZES TURISTÁKNAK

*Ezen bűncselekmény-típussal kapcsolatos esetek
valóban léteznek..., de az esetek többségében
a rendőrségnek nincs tudomása ezen
bűncselekményekről.*

Köszönöm a szót, Elnök Úr! Miniszter Úr! Tisztelt Ház! Az Európa Tanács és az UNICEF által szervezett strassbourgi konferencia megállapította, hogy *Magyarországon bandák bordélyhálózatot szerveznek gyermekprostitúcióra utazó, perverz, pénzes turistáknak.* Az Interpol kiskorúak sérelmére elékövetett bűncselekményekkel foglalkozó állandó munkacsoportjának magyarországi speciális összekötő tisztje, egy rendőr alezredes nyilatkozott, hogy *5-6 éves gyermekeket rabszolgaként adják-veszik.* Tényként állítja, hogy a rendőrségi ellenőrzések során a

masszázsszalonokban prostitúcióra kényszerített gyermekeket találtak, Budapestet pornó fővárosnak nevezi, ahol olasz pornómágnások olyan pornófilmeket forgathatnak minden következmény nélkül, amelyekben kiskorúakat kényszerítenek abberációkra, *és nem tud olyan esetről, hogy gyermekprostitúció szervezéséért, fenntartásáért Magyarországon bíróság elítélt volna ilyen gazembereket.* Kérdezem tehát: mit akar tenni a kormány a gyermekprostitúció felszámolására? Köszönöm. *(Taps az ellenzék soraiból.)*

ELNÖK: A kérdésre Kuncze Gábor (SZDSZ) belügyminiszter úr válaszol.

KUNCZE GÁBOR *belügyminiszter.* Elnök Úr! Tisztelt Képviselőtársaim! Először is, én a legfontosabbnak ezen kérdés tárgyalásakor azt tartom, hogy akkor, ha hazánkról ilyen képet alakítanának ki valahol külföldön, tiltakozzunk ellene. Mert egyszerűen nem igaz az az állítás, hogy Magyarország a gyermekprostitúciók központja vagy bármilyen fajta pornóközpont lenne. Ez egyszerűen nem igaz, és ezt ki kell kérnünk magunknak, nem lenne szerencsés, ha mi magunk asszisztálnánk egy ilyenfajta kép kialakításához.

Ettől teljesen független kérdés természetesen az, hogy *ezen bűncselekmény-típussal kapcsolatos esetek valóban léteznek,* most legutóbb, éppen a napokban folyik büntetőeljárás hasonló ügyben, *és az éppen gyermekprostitúcióra kényszerítés.* Azonban hangsúlyozni szeretném, hogy itt a szabályozás megfelelő Magyarországon, ezen a területen. Az igazi kérdés az, hogy milyen felderítési eredményességet mutathat fel a rendőrség. Tudni kell, hogy

azokban az ügyekben, amikor ilyen esetek a bűnüldöző hatóságok tudomására jutnak, nagyon hátrózottan és szigorúan lépnek fel. Sajnos azonban az *esetek döntő többségében vagy egy részében egyszerűen nincs tudomásunk ezen bűncselekmény-típusról*, mert az érdekeltek valamilyen okból, vagy azért, mert valóban kényszernek engedelmesskednek, vagy azért, mert egyszerűen nem szeretnék, ha ilyen ügyekben a nevük nyilvánosságra kerülne, nem fordulnak a bűnüldöző szervekhez. De abban az esetben, ha odafordulnak, biztosíthatom a képviselő urat és a tisztelt Országgyűlést is, hogy megfelelő eljárás végén elnyerik büntetésüket a tettesek, illetve másrészt a rendőrség más szervekkel együttműködve, fokozza felderítő tevékenységét ezen a területen, és ha esetek a tudomására jutnak, ugyanilyen módon jár el. Köszönöm a figyelmüket. *(Taps.)*

ELNÖK: Viszonzás illeti meg a képviselő urat.

DR. SEMJÉN ZSOLT (KDNP): Köszönöm szépen. Miniszter Úr, az *információm a rendőrség illetékeseinek nyilatkozataiból merítettem*. – *Egyébként a napokban számtalan újságcikk szólt erről a témáról, és azt gondolom, hogy az a társadalom, amely ezt eltűri, az nem méltó a társadalom névre*. Ezért a Kereszténydemokrata Néppárt nevében a legkeményebb rendőri fellépést kérem és várom a helyi és külföldi maffiákkal szemben, és azt gondolom, hogy az Országgyűlésnek mindent meg kell tennie a prostitúcióra kényszerített gyermekrabszolgák felszabadításáért.

Köszönöm. *(Taps az ellenzéki padsorokból.)*

ELNÖK: Miniszter Úr kíván reagálni?

KUNCZE GÁBOR *belügyminiszter*: Tisztelt Képviselő Úr! Én persze egyet értek Önnel, csak azt a kérdést vitassuk még meg, hogy ez a társadalom eltűri ezt a jelenséget, és akkor én nem tudom hol él, vagy pedig mindnyájunk közös érdekében nem tűri el, és én azt szeretném...

(Közbeszólás az ellenzék soraiból: Szeretném!), ha abban értenék egyet, hogy határozottan fellép ellene, a szabályozás megvan, a bűnüldöző szervek megvannak, és abban az esetben, ha ilyen ügy a tudomásunkra jut, akkor számon kérik.

Ön ezekben a kérdésekben *ne újságcikkek alapján tájékozódjon, mert természetesen azok egy kicsit torzítva jelenítik meg ezeket az ügyeket*, és ne is felelőtlen rendőrtisztek nem komolyan vehető nyilatkozatai alapján, én felajánlom önnek, hogy jöjjön el a rendőrségre, tekintse át az ilyen ügyekben szokásos eljárást, nézze meg, hogy milyen ügyek jutottak a rendőrség tudomására és ezek hogy állnak, és ilyen módon alakítsa ki ezen fontos kérdéssel kapcsolatban a véleményét.

Köszönöm a figyelmüket.

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ FELSZÓLALÁSA AZ
ALKOTMÁNYMÓDOSÍTÁSI KONCEPCIÓ VONATKOZÁSÁBAN
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. JÚNIUS 5-EI ÜLÉSÉN.

JELENTŐS KÁROKAT OKOZHAT A TÁRSADALOMNAK, HA A HELYES, EMBERSÉGES VISELKEDÉSRŐL KIALAKULT KÖZFELFOGÁS ALAPVETŐ NORMÁIT KORLÁTLAN MÉRTÉKBEN MEG LEHET SÉRTENI

*A vallás szabad gyakorlása nem korlátozódhat
csak a szertartások szabad gyakorlására.*

Köszönöm a szót, Elnök Úr! Tisztelt Ház! *A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia kialakította állásfoglalását, és szükségesnek és szerencsésnek tartom, hogy ennek legfontosabb részei az Országgyűlésben is elhangozhassanak.*

Egyes alapvető jogok területén a koncepció szűkebb felsorolást látszik tartalmazni, mint a jelenlegi alkotmány. Ezt az indoklás ki is emeli – mondván –, hogy bár az alkotmány a hazánkra is kötelező nemzetközi szerződésekkel nem ellenkezhet, ezek megtartása, idézem: „nem kívánja meg a nemzetközi

egyezmények másolását, közvetlen követését”. Ezen elvi megállapítás igazságának elismerésével a továbbiakban *különösen a lelkiismereti és vallásszabadságra*, a hozzá kapcsolódó jogok esetében szükséges tartalmi mélységre és pontosságra, valamint *a garanciák kérdésére térek ki*.

1. A II. rész 1. fejezet f) pontja említi a lelkiismeret és vallásszabadság jogát, leírva annak kiterjedését. Ebben csupán a *meggyőződés* szabad megválasztása, a *vallási szertartás* gyakorlásának szabadsága és *a hit tanításához való jog* szerepel. A vallásszabadság alapjoga azonban ennél tágabb. Célszerű lenne ezt a meggyőződés és a vallás „egyéb módon” való gyakorlásának jogával bővíteni, ahogyan ezt a jelenleg hatályos alkotmány teszi. Ezt ugyanis kifejezetten említi a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 18. cikkelyének (1) bekezdése. Ott tudniillik a szertartások útján való kinyilvánításról, valamint a vallásos meggyőződés gyakorlásáról mint külön-külön jogokról van szó. A **gyakorlás** nem vonatkozhat „csak” a szertartási cselekményekre, hiszen a vele egyenlő mondattani pozícióban álló tanítási jog is nyilvánvalóan túlmegy a szertartásokon. A mondat ugyanis így hangzik: „Ez a jog magában foglalja a vallás vagy meggyőződés szabad megválasztását vagy elfogadását és azt a szabadságot, hogy a vallását vagy meggyőződését vallásos cselekmények és szertartások útján, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy magánkörben kinyilváníthassa, gyakorolhassa és taníthassa.” Az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Európai Konvenciója pedig ugyancsak kifejezetten garantálja – mégpedig a kultusztól és a rítusoktól különböző jogként a vallás tanításán kívűl annak gyakorlását is – 9. cikkely.

A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 18. cikkely (3) bekezdése *leszögezi, hogy a vallás vagy meggyőződés kinyilvánításának szabadsága csak a törvényben megállapított, meghatározott okból szükséges korlátozásnak vethető alá.* A cikkely (4) bekezdése a *szülők jogát* rögzíti, gyermekeik vallásos és erkölcsi nevelése saját meggyőződésüknek megfelelő biztosítására. Ezeknek a megállapításoknak az alkotmány szövegében való szerepeltetése garanciális okból szintén kívánatos lenne.

2. A II. rész 1 fejezet f) pontjában a *vallás szabadságával kapcsolatban elmarad a vallás vagy lelkiismereti meggyőződés, hovatartozás kinyilvánításának mellőzéséhez fűződő jog deklarálása.* Ez valóban nem szerepel a nemzetközi egyezményekben és alkotmányi kinyilvánítása sem szükségszerű. Ha azonban ezen a téren változás történne, az a mostanra kialakult magyar állami egyházjogi szisztéma egyik alapvető pontját érintené. Elhagyásával összefüggésben mérlegelni kellene annak rendszertani következményeit, különösen az állam és az egyház szétválasztása jelentésének nagymértékű változása miatt. Így az elhagyás esetén az elválasztás deklarálását is törölni lehetne az alkotmányból, hiszen annak deklarálása sem szükségszerű. Ezekkel azonban *megnyílna az út a felekezeti hovatartozás állami nyilvántartása, a felekezeti tagság állami kritériumrendszerének kidolgozása felé,* amely utóbbi szükségképpen ellenkezne bizonyos felekezetek saját kritériumaival. Mindez lehetővé tenné a németországihoz hasonló változásokat, például az egyházak köztestületté való nyilvánítását, mivel tagságuk nyilvántarthatóvá válna stb.

Sem az alkotmány koncepciójának egyéb pontjain, sem a készülő más új törvényekben – felsőoktatás, közoktatás, egyház-finanszírozás stb. – *nem látszik nyoma annak, hogy a Magyar Köztársaságban valóban politikai szándék lenne az egyházakat érintő jogterület ilyen alapvető átformálása.* Ha viszont ilyen szándék valóban nincs, akkor kár lenne a kinyilvánítás mellőzéséhez való jogot kihagyni az alkotmányból, mert ez a hiány félreértésekhez, szükségtelen vitákhoz vezethet.

3. Ugyanezen pontban szerepel annak kimondása, hogy az állam felügyeletet gyakorol az oktatás fölött. Az általános elvvel egyetértve javasoljuk, hogy *az alkotmány nevesítse az állami felügyelet korlátait is.* Az oktatás szabadságjogának világosabb garanciája lenne ez.

4. Ugyanezen pontban szerepel a közérdekű adatok és információk nyilvánosságához való jog. A tervezet a nyilvánosság korlátjaként egyedül az államtitkot említi. Szükségesnek látszik a *közérdekű információ fogalmának az alkotmányban való meghatározása és szoros korlátok között tartása.* Emellett fontos lenne e helyütt is megemlíteni, hogy a személyiségi jogok és a többi alapjogok szintén korlátozóan visszahatnak e jog gyakorlására. Külön figyelmet érdemel az Egyházakról és tagjaikról diszkrét információkat őrző egyéb szerveződések belső autonómiája is. Egészen sajátos módon ide tartozik a lelkeszi – például gyóntató – titoktartás kérdése.

5. Ugyanezen pontban kerülnek említésre a *gyermek jogai.* Ezeket úgy lenne kívánatos az alkotmányban kimondani, hogy *egyben a szülői felelősség és a szülői jogok is kerüljenek megfogalmazásra.*

6. A II. rész 1 fejezet g) pontjában állami kötelezettségvállalásként megfogalmazható *emberi jogként szerepel* többek között *a házasság és a család védelme*, illetve *a szülőknek a gyermeknevelés módjának megválasztására való joga*.

Ezeket a jogokat azonban bizonyos formában igenis alanyi jogként kell deklarálni, hiszen nem meglétük, hanem csak a velük való élés módozatai függhetnek az állam teherbírásától. Ezt kívánja a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 23. cikkelye, amely – éppenséggel az alapvető alanyi jogok között elhelyezve – a család jogát mondja ki a társadalom és az állam védelmére, a házasságkötésre alkalmas korú férfiak és nők házasságkötési és családepítési jogát deklarálja, megkívánja, hogy házasságot csak a felek szabad és teljes beleegyezésével lehessen kötni, végül lépéseket kíván a részes államok részéről a házaspárok jogi egyenlőségének biztosítására.

Ezek – az emberi méltóságból fakadó – emberi jogok sokkal elemibben tartoznak hozzá az emberi személyhez, mint más – egyébként szintén fontos – jogok, amelyeket a koncepció az emberi jogok között szabályozandó alanyi jogok sorában említ. Teljesen abszurd dolog lenne, hogy a sztrájkjog például, amely egy nagyon határozott formában intézményesült társadalom és gazdaság keretei között létezhet csupán, ilyen alapvető emberi jogként szerepel, míg a házassághoz és a családalapításhoz való jog nem. *Természetes dolog, hogy a család anyagi biztonsága, előrehaladása, támogatása a lehetőségeknek megfelelő állami kötelezettségvállalás körébe tartozik*, nem így azonban magához a házassághoz, a családhoz, a neveléshez való jog. Ha az alapvető emberi jogok között kerül kimondásra

például a szülők nevelési joga, ezzel még nem kényszerül az állam arra, hogy minden állampolgár minden nevelési igényét központilag finanszírozott különleges intézményben biztosítsa.

7. A II. rész 2. fejezet a) pontja beszél az emberi és az állampolgári jogok gyakorlásának általános korlátairól, de közöttük mások alapvető jogainak védelmét, bűncselekmény elkövetését, közegészségügyi vagy közrendvédelmi okokat kíván csak megjelölni.

Feltűnő módon *kimarad az erkölcs mint korlátozó tényező említése*, pedig ezt következetesen és kifejezetten tartalmazza a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya is. A *közerkölcs* említésének elkerülése valószínűleg azon a tévedésen alapul, hogy az erkölcs csupán egy meghatározott vallási csoport véleménye, és így abban az állam nem foglalhat állást. Itt azonban egyáltalán nem erről van szó, hanem olyan szociológiai tényről, amely az *emberek közötti együttélés rendjének tételes jogot megelőző struktúrái közé tartozik*.

Igen *jelentős károkat okozhat egy társadalomnak, ha a helyes, emberséges viselkedésről kialakult közfelfogás alapvető normáit korlátlan mértékben meg lehet sérteni*, egyoldalúan hivatkozva valamilyen – egyébként alkotmányos – jog gyakorlására. Az ilyen értelemben vett közerkölcs figyelembe vétele jelentős társadalmi közérdek, és nagyban hozzájárulhat a tételes jog társadalmi legitimitásának erősödéséhez, az önkéntes jogkövetés megszilárdulásához. Tehát a II. rész 2. fejezet a) pont (2) bekezdésében a korlátok között a közegészség szó után be kell iktatni a „közerkölcsöt illető” kitéltet is.

8. A III. rész 1. fejezet d) pontja. A koncepció azt kívánja, hogy *a minősített többséggel elfogadandó*

törvények köre a jelenleginél jóval szűkebb legyen. Már a koncepció szintjén ki kellene nyilvánítani, hogy a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról való törvényhozás ilyen többséget kíván.

9. IV. rész 3. fejezet b) pont. *Örvendetes, hogy a koncepció az egyetemi tanárok kinevezését nem minősíti kategorikusan a köztársasági elnök jogkörének, hanem alternatív lehetőségként említi a tisztségükben való megerősítést.* Ez a változás korrekt módon számot vet azzal a ténnyel, hogy lehetnek olyan egyetemi tanárok, esetleg rektorok stb., akik nem állami intézményben működnek, és így kinevezőjük sem lehet az állam maga. A „megerősítés” kifejezés elfogadható, de bizonyos esetekben még ajánlatosabb az „elismerés” szó alkalmazása, amely kifejezi, hogy a jogosítványait nem az államtól nyerő autonóm jogi személy, illetve testület, egyház is adhat ilyen jellegű kinevezéseket. Köztestületek esetén a megerősítés kifejezés pontosnak látszik, ilyennek nem számító autonóm szerveződések – például *egyházak* – esetében azonban az *elismerés kifejezés használata a legmegfelelőbb.*

Természetesen az állam jogrendjében az ilyen elismerés hatásai hasonlóak lehetnek a megerősítés jogkövetkezményeihez. Tehát a koncepcióban az „illetve tisztségükben való megerősítése” után a „vagy elismerése” kitétel fűzendő a mondatba. A legideálisabb megoldás azonban az lenne, ha hit tudományi intézetek esetén a rektor és a tanárok kinevezésében vagy akár megerősítésében sem venne részt az állam, hanem *magának az intézménynek az elismerésével ismerné el azokat az egyházi mechanizmusokat is, amelyek útján e személyek kinevezésre kerülnek.*

10. A IV. rész 5. fejezet c) pontjához: A koncepció gondosan rögzíti, hogy az ország területén a természetes és jogi személyek, valamint gazdasági társaságok jövedelem, bevétel, vagyon stb. címen adóztathatók és egyéb fizikai kötelezettséggel terhelhetők.

Még ebben a témakörben, ennek az elvnek a leszögezésével együtt volna *szükséges hangsúlyozni* azt az egyes alapjogokból – például az élethez való jogból – fakadó korlátot, *hogy az állam adó címén – ellentételezés nélkül – nem vonhatja el a természetes személytől a megélhetéshez szükséges minimumot, sem az állami megbízásból közfeladatot ellátó intézmény működéséhez szükséges minimumot.* Ez utóbbi témában a közfeladatra irányuló – nonprofit – tevékenység számára lehetne egyfajta védelmet garantálni.

Köszönöm a figyelmet. *(Taps a jobb és a bal oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT FRAKCIÓVEZETŐ-HELYETTES KÉTPERCES
REAGÁLÁSA A GYERMEKVÉDELEMRE VONATKOZÓAN
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. JÚNIUS 27-EI ÜLÉSÉN.

NEM ZÁRHATÓ KI, HOGY A KÜLFÖLDRE KIKERÜLT GYEREK A SZÜLEIN ÉS MAGYARSÁGÁN KÍVÜL A SZEME VILÁGÁT VAGY AKÁR A FÉL VESÉJÉT IS ELVESZÍTHETI

*A beígért 1000 dollárból 600-at
kapásból levonnak.*

Köszönöm szépen a szót, Elnök Asszony. Tisztelt Ház! Szeretnék csatlakozni ahhoz, amit Kelemen András képviselő úr elmondott. Különösen egy olyan ország helyzetében, amely évente 30000 emberrel fog, ugyanakkor több ezer család szeretne örökbe fogadni gyereket. Azt hiszem, ebben a helyzetben József Attila sorai egy sajátos asszociatív tartalmat is kapnak: „*s kitántorgott Amerikába / másfél millió emberünk*”.

De ezen túlmenően, azon tv-nézők számára, akik esetleg hasonló helyzetben vannak, fontos, hogy a döntésük előtt néhány ténnyel tisztában legyenek. Nevezetesen azzal, hogy az ilyen gyerekekért beígért pénzt egyáltalán nem biztos, hogy megkapják,

hiszen teljesen kiszolgáltatott helyzetben mennek ki. A konkrét esetben is a beígért 1000 dollárból 600-at kapásból levontak az ellátási költségeikre. Ez az egyik.

A másik pedig, amelyre a képviselő úr is tett egy célzást, *a szervkereskedelem szörnyűségeiről sokan ballottunk*. És egyáltalán nem zárható ki – nem állítom természetesen, hogy a konkrét esetben is ilyen történt –, de egyáltalán nem zárható ki, miután az itteni hatóságok ellenőrzéséből kikerül a gyerek, az ottaniakba meg nem biztos, hogy bekerül, tehát nem zárható ki, hogy a szülein és a magyarságán kívül a szeme világát vagy akár a fél veséjét is elveszítheti.

Köszönöm szépen. *(Taps a jobb oldali padso-
rokból.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT FRAKCIÓVEZETŐ-HELYETTES NAPIREND
ELŐTTI FELSZÓLALÁSA AZ EGYHÁZI FELSŐOKTATÁS
TÁMOGATÁSÁNAK ELLENTMONDÁSAIRÓL AZ ORSZÁGGYŰLÉS
1996. SZEPTEMBER 11-EI ÜLÉSÉN.

A SZOCIALISTA-LIBERALISTA KORMÁNY GONDOSAN KIFENT BOROTVÁT SZORÍT AZ EGYHÁZAK TORKÁNAK

*Ezután már csak egy apró mozdulat
és vége az egyházi felsőoktatásnak.*

Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Ház! *A napokban köszönthettük Magyarországon II. János Pál pápát, aki személyes jelenlétével járult hozzá hazánk lelki, szellemi, erkölcsi megerősítéséhez, megújításához.* A nyilatkozatokból, a gesztusokból, a szavakból úgy tűnt, hogy a hatalom megértette és értékeli az egyházak szolgálatát. A világ figyelme ide irányult, és úgy látszott a kirakat reflektorfényében, hogy az egyházak oktatási szabadsága alapvetően azért megvan. *Hogy mi a kormány tényleges politikai szándéka, az persze majd most derül ki, amikor a nemzetközi figyelem már nem irányul ránk ilyen mértékben.*

Ezért különösen aggasztó *fenyegetés a művelődési és közoktatási miniszter 600/1996. augusztusi előterjesztés-tervezete* a kormány részére a képzési normatívák bevezetéséről a felsőoktatásban, ami azt

mondja, hogy *a nem állami felsőoktatási intézmények vonatkozásában „a finanszírozást állami megbízáshoz köti”*. Úgy gondolom, hogy az a leghelyesebb és az a legpontosabb, ha szó szerint ismertetem az összes egyházi felsőoktatási intézmény közös nyilatkozatát:

„A Magyar Rektori Konferencia és Főiskolai Főigazgatói Konferencia keretében működő Egyházi és Felekezeti Egyetemek és Főiskolák Kollégiumának 1996. augusztus 30-ai ülése a módosított felsőoktatási törvénnyel és a művelődési és közoktatási miniszter 600/1996. számú tervezett kormány-előterjesztésével kapcsolatban az alábbi **állásfoglalást** fogadta el:

1. A felsőoktatásról szóló 1996. évi LXXX. törvény *a demokratikus jogállamok gyakorlatával ellentétesen Magyarországon kizárja a hittudományok művelését és oktatását a tudományterületek sorából.*

2. A Magyar Rektori Konferencia és a Főiskolai Főigazgatói Konferencia keretében működő Egyházi és Felekezeti Egyetemek és Főiskolák Kollégiumának ülése az egyházi fenntartású felsőoktatási intézményekben jelenleg is folyó képzést – az 1993. évi LXXX. törvény és az 1995. évi CXXI. törvény értelmében – normatív támogatásban részesülő, a törvényi szabályozásnak megfelelő megbízás alapján folytatott képzésnek tekinti.

Rendkívül komoly a veszély, hogy a felsőoktatási törvény új 9/H §-a és a kormány-előterjesztésben szereplő kormányrendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján a kormány minden jövőbeni támogatást előzetes állami megbízáshoz köt. Erre utal dr. Magyar Bálint nevezett előterjesztésének 6. oldalán szereplő mondata, hogy „... a finanszírozást állami

megbízáshoz köti». A fentieket a kormány – törvényellenesen – értelmezheti úgy is, hogy a jövőben minden egyházi felsőoktatási intézménnyel külön megállapodást köt, s csak ennek alapján támogatja az oktatást. *Az erre irányuló határozott kormányzati szándék ellen a legerélyesebben tiltakozunk*, mert annak lehetőségét jelenti, hogy a kormány az egyébként engedélyezett egyházi felsőoktatást egyáltalán nem, vagy csak diszkriminatív, szelektív módon támogatja. Ez *alkotmányellenes*, mivel az egyházak egyenjogúak.

3. A 600/1996. számú tervezet 1. § (2) bekezdés b) pontja érthetetlen módon *kivonja a kormányrendelet hatálya alól az egyházi felsőoktatási intézmények hitélettel összefüggő képzését*. Így a hivatkozott előterjesztés mellékletéből (pénzügyi besorolás) kimaradtak a következő szakok: *teológia, hittanár, hitoktató*. Megjegyzendő, hogy *ezek a szakok a korábban elfogadott tervezetekben támogatott képzésként szerepeltek*.

4. Tiltakozunk az ellen, hogy a *kormány tervezett intézkedései az érdemi állásfoglalást lehetetlenné tévő késéssel, vagy egyáltalán nem jutnak el intézményeinkhez*. A jelen kormány-előterjesztés tervezetét az egyházi felsőoktatási intézményekkel nem egyeztetették.”

Tisztelt Ház! Mindez a gyakorlatban azt jelenti, hogy alkotmányellenesen, a társadalmi igény figyelmen kívül hagyásával a *kormány gondosan kifent borotvát szorít az egyházak torkának*. Ezután már csak egy apró mozdulat, és vége az egyházi felsőoktatásnak.

A magunk részéről reméljük, hogy nem a kormány-előterjesztésben lévő fenyegetés, hanem a

Szentatya látogatásakor mondták jelentik a kormány valódi szándékát. Ezért várjuk és elvárjuk a diszkriminációk visszavonását.

Köszönöm a figyelmet. *(Taps a teremben.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ NAPIREND UTÁNI
FELSZÓLALÁSA MÁRTON ÁRON PÜSPÖKRŐL
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. SZEPTEMBER 11-EI ÜLÉSÉN.

A HIT ÉS A SZABADSÁG A LEGSZENTEBB ESZMÉNYEK VOLTAK MÁRTON ÁRON SZÁMÁRA, EZEK SOHASEM KÉPEZTÉK NÁLA ALKUDOZÁS TÁRGYÁT

*Közel hat esztendő-t töltött különböző börtönökben.
VI. Pál pápa elébe sietett...*

Köszönöm a szót, tisztelt Elnök Asszony, és köszönöm a figyelmét azoknak a képviselőtársaimnak, akik itt maradtak, hogy meghallgassák napirend utáni felszólalásomat *Márton Áron püspökről*.

Tisztelt Ház! Ezekben a napokban – *augusztus 28-án* – ünnepeltük *Márton Áron születésének 100. évfordulóját*. Méltó, hogy – különösen a honfoglalás 1100. és a magyar kereszténység 1000. évében – a magyar Országgyűlésben is elhangozzék megemlékezés Erdély nagy püspökéről. Mert Márton Áron nem pusztán Erdély egy püspöke, hanem ő: **Erdély Püspöke**. Híveinek, magyar népének megtartója.

Ahogy a Márton Áron Társaságtól kapott dokumentumokból felszólalásomra készültem, egyre vilá-

gosabbá vált számomra, hogy semmiféle retorika, semmiféle filológiai precizitás nem olyan hiteles, nem olyan pontos és nem olyan igaz, mint az, ahogy erdélyi egyházmegyéjének papjai, hívei, az ő népe látja és láttatja. Ezért a püspök úr életének-tanításának felvázolásában az ő utódjának, *dr. Jakubinyi György* érsek úrnak Márton Áron halála utáni napokban írt *megemlékezését* használok fel, szinte szó szerinti hűséggel.

Csíksszentdomonkoson, abban a hagyományőrző székely községben *született*, amelynek határában egykor Báthori Endrét, a fejedelem-bíborost megölték. Közel 300 év fordultával született ott Márton Áron, s akkor még senki sem sejtette, hogy a község az ő személyében engesztel majd a szomorú emlékért.

Azt mondják róla, olyan volt, mint a többi dolgos csíki gyermek. Érettségi után a frontra került, és hadnagyként tette le a fegyvert az első világháború végén. Még egy ideig a csíki hegyekben látták, kaszával a vállán, mint a többi legényt. A hívó szó egyre erősebb, egyre világosabb lett. *Látta népe nyomorát, látta a lelki szükségét is*. Nem tudott ellenállni a hívó szónak, s 1920-ban jelentkezett a gyulaférvári papnevelőbe. 1924. július 6-án szentelték pappá.

Következtek a papi állomáshelyek. Volt káplán és helyi lelkész, volt plébános és egyetemi szónok, volt katolikus népszövetségi elnök és népnevelő folyóirat alapító-szerkesztője. Munkás évei során volt alkalma megismerni nemcsak a katolikus tömegeket, de a szórványt is. *Kapcsolatba került minden társadalmi réteggel*. A gondviselés úgy intézte, hogy mire apostolutód lett, tapasztalatból ismerje az apostoli munka minden hazai lehetőségét. Még aulista is

volt, és Majláth püspök kíséretében jutott el „ad limina Apostolorum” Rómába, hogy aztán majd csak 1970-ben láthassa viszont az örök várost, harminckét évi püspökség után.

1938 karácsonyán bejelentették a lapok Márton Áron püspöki kinevezését. S akkor megvalósult százezrek régi óhaja: *a Székelyföld székely püspököt kapott*. 1939. február 12-én püspökké szentelték Márton Áron főesperes-kanonokot, a város plébánosát, a Szent Mihály templomban. Ő lett Erdély hetvennegyedik püspöke.

1940-ben a bécsi döntés őrhelyén találta a püspököt. Gyulafehérvárról román állampolgárként látogatta évenként többször is egyházmegyéjének Magyarországhoz visszatért részeit, a kolozsvári helynökséget is. Tudta, mi a kötelessége. 1944. május 18-án a papszentelés alkalmával a *kolozsvári Szent Mihály templom szószékéről tiltakozott a jelen lévő városi vezetőség előtt a zsidók elhurcolása ellen*. Értésére adták, hogy mint „külföldi” személynek, többé nemkívánatosnak tekintik látogatásait. Márton Áron akkor is tisztán látott.

Aki felemelte szavát 1944-ben a fasizmus ellen, annak *joga volt tiltakozni 1948-ban a testvéregyház, az erdélyi görög katolikusok megsemmisítése, az egyházi iskolák bezárása, az egyházi vagyon elkobzása ellen*. Aki kiállt egyszer az igazság mellett, az következetes maradt ehhez a lépéshez mindhalálig. *Bérmaútjai valóságos diadalmenethez hasonlítottak*. Mindenütt vigasztalt, tanított, bátorított. Amikor 1949 júniusában útra indult a főváros felé, zsebében az egyházat védő tervezettel, már nem ért célhoz. *Útközben letartóztatták*.

Közel *hat esztendő telt el különböző börtönökben*, kezdve a Tisza-parti Máramaros-szigettel, amit ő úgy

tekintett, mint hat évi lelki gyakorlatot. Tisztelői végre kieszközölték szabadon bocsátását, de a püspököt csak egy érdekelte: feltételek mellett még a szabadság sem kellett neki. Megkapta anélkül. 1955 vízkeresztje táján elhagyta börtönét, és gyümölcsoltóra visszatérhetett püspöki székhelyére.

Ismét járni kezdte egyházmegyéjét. Az eredmény óriási: mintha mindenki mély álomból ébredne – új élet, új lendület, itthon van a püspök. A kispapok is hazaszállingóztak, s ettől kezdve itt tanultak a szatmári, váradi, temesvári bezárt papneveldek növendékei is, sőt egy ideig a moldvai csángók is.

1957-ben Márton Áront rendelet zárja palotájába és székesegyházába. Kispapjai hozzá járnak órára, mert ő nem mehet át az öt percre fekvő szemináriumba. A fehérvári remete most sem pihent: irányított, embereket fogadott, írt és fordított. Kényszerlakhelyéről akkor sem mozdulhatott el, amikor egyik öccsét temették. Talán elmehetett volna a temetésre – ha kéri. De Márton Áron sohasem kért. *Szerinte az emberi jogok velünk születettek, nem a hatalmasok ajándéka, amelyért könyörögni kell.*

1967 őszén bíboros járt az országban, a bécsi Franz Köning. A román pátriárka vendége volt. Szerette volna meglátogatni az ország egyetlen katólikus megyéspüspökét is. Mivel nem volt a „programban”, a vendégfogadó gazda nem teljesíthette a kérést, de *elrendelték, hogy jöjjön Márton Áron a fővárosba.* A püspök nem mehet – mondta –, hiszen kényszerlakhelyen van.

Autóval vitték fel Bukarestbe. Azonnal visszaadták polgárjogait, a szabad mozgási lehetőséget és személyazonossági igazolványt is kapott. S a püspök, amint 17 évvel azelőtt, ismét csak azt kérdezte: mik a feltételek? Mert feltételeket nem fogad el. S a

válasz: elfogadják őt úgy, amint van, mert tudták, hogy amit mond, azt is gondolja. S ez a legszebb elismerés azok részéről, akik ennek a nagy püspöknek a szenvedését okozták.

Mindezt Márton Áron maga mesélte el kispapjainak, mikor 1967. november 26-án először jelent meg körükben, 10 év után. Elejét akarta venni a rágalmozó híreszteléseknek, mintha szabadságának ára lett volna. *A hit, a szabadság, a legszentebb eszmények az ő számára szentek voltak, sohasem képezték alkudozás tárgyát.*

1968 tavaszától ismét megindult bérmaútjaira. Mint címerében a sziklára tapadó fenyő, olyan szívós volt az öreg püspök. Jelszava a Tours-i Szent Mártoné: *Non recuso laborem – nem futok a munka elől, nem utasítom el a szenvedést.* 1970-ben, 1971-ben és 1974-ben Rómában járt. *Az örök város élő vértanúként fogadta.* Segédpüspököt kapott – a maga jelöltjét –, de hivatalban kellett maradnia, mert neve varázsszóként hatott a hívek és a nemhívők körében.

Márton Áron már ekkor az, aki a történelem számára marad. Az ajánlott 75 éven túl még 9 évig kellett hordoznia a püspökség terhét.

1971. október 15-én a pápa magánkönyvtárában *VI. Pál pápa felállva fogadja, és elébe siet a püspöknek.* A körülállók – Rómában tanuló növendékei is – meghatódva nézik az ősz püspököt, amint leterdel Krisztus helytartója előtt. A 74 éves pápa magához öleli a 75 éves püspököt. S amikor a Szentatya arra inti a növendékeket, hogy mindenben kövessék püspöküket, mert szent, a pápai dicséret szavába belepirul a csíki püspök. Sohasem törekedett a nagyok elismerésére, de a pápai szó kötelez. Ezekben a napokban a színódusra gyűlt püspökök

csodálkozva hallgatják a keleti vég ékes-latinul szóló püspökét.

1976. június 20-án a gyulafehérvári Szent Mihály székesegyház zsúfolásig megtelt. Márton Áron püspök utoljára szentelt papokat. Érezte ő is. Ismételten elcsuklott a hangja, sírás fojtogatta. A diakonátust már átadta segédpüspökének, de pappá ő akarta fiait szentelni.

Eljött 1980 tavasza. Súlyos betegen fekszik ágyában, s eddigi, többszörös lemondását nem fogadta el a Szentszék. A tavasz meghozta a nuncius látogatását, s a püspök ismét benyújtotta lemondását. A Szentatya április 2-i keltezéssel most már elfogadta, és személyesen táviratozott a püspöknek, ami a megtiszteltetés ritka jele. Sajnálátát fejezte ki a lemondás ténye fölött, de érveit elfogadta. S a táviratban megérdemelt méltatás közben elhangzott a legtalálóbbról pápai elismerés: integerrinus Domini famulus – az *úr legbecsületesebb, kifogástalan szolgálója.*

Székesegyháza búcsúnapján reggel halt meg, háromnegyed 9 lehetett. És Assisi Szent Ferenc napján temették el a stigmás kezű szent egyszerű fiát, a terciáriust. Temetése méltó volt hozzá. *Az esztergomi bíboros, öt katolikus püspök* – nem számítva a görögöket –, mintegy 450 pap s a hívek tömege kísérte el utolsó útjára a székesegyházi kriptáig. Még többen is lettek volna, ha itt-ott – még szülőfalujában is – az utolsó pillanatban vissza nem mondja a turisztikai hivatal a megrendelt „társasutazást”. A román ortodox egyházat, a magyar református, evangélikus és unitárius, a szász evangélikus egyházakat püspökeik képviselték. A helyi izraelita hitközség is leróta a tisztelet adóját a nagy halottal szemben. Ott volt a Kultusz ügyosztály képviselője is, egyébként az államiak teljesen távol

tartották magukat. Ez is sokat mond a püspök szerepéről: ő az egyházé, ő a mi halottunk.

Azt mondják, annak idején érseki kinevezést is kapott, de ez a címe nem fordul elő a hivatalos szentszéki kimutatásokban. *Bíboros is csak azért nem lett, mert kisebbségi sorban élő nép fia és püspöke volt.* De mit számít a külső elismerés Isten előtt?

A gyulafehérvári érsekség az 1996-os esztendőit Márton Áron-évévé nyilvánította a nagy mártír püspök születésének 100. évfordulója tiszteletére.

Tisztelt Ház! Engedjenek meg nekem még egy idézetet, amely, úgy gondolom, hogy nagyon megszívlelendő mindannyiunk számára. Márton Áron a köz javának szolgálatáról így vallott: *„Csakis az erkölcsileg érett, lelkiismeretes és felelősségük tudatában lévő emberek tudják a köz javát őszintén, önzetlenül szolgálni, és csak az ilyen emberekből álló társadalom tudja az ember méltóságát és elidegeníthetetlen jogait tiszteletben tartani.* Aki a közügyek iránt közömbös, vagy emberi tekintetből vagy pillanatnyi haszonért azokkal üzérkedik, a saját becsületével együtt elárulja népe ügyét.”

Erdély püspöke rendíthetetlenül kiállt az erdélyi magyarság sorsának igazságos rendezéséért, amikor a történelem meghamisításával, jogfosztással az erdélyi magyarság teljes elhallgattatására, ősi földjéről való eltüntetésére törtek.

Életében mindenkiben élt a tudat, hogy az ősi püspöki palotában, az egykori fejedelmi székhelyen él és imádkozik Erdély őrt állója. Befejezésül a csíksomlyóiak fohászát idézem: *„Márton Áron, Erdély püspöke, Isten szolgálja, imádkozz nemzetünkért!”*

Köszönöm a figyelmet. (Taps.)

DR. SEMJÉN ZSOLT FRAKCIÓVEZETŐ-HELYETTES NAPIREND
ELŐTTI FELSZÓLALÁSA A KOLDUSMAFFIÁK KEZÉBEN LÉVŐ
BÉRKOLDULÁSRA KÉNYSZERÍTETT GYERMEKEK ÜGYÉBEN
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. OKTÓBER 29-EI ÜLÉSÉN.

BRUTÁLISAN SZEMBEÖTLŐ
TAPASZTALAT AZ UTCÁN
KÉREGETŐ – NEMEGYSZER
MEGNYOMORÍTOTT –
GYEREKEK, AKIKET
KOLDULÁSRA
KÉNYSZERÍTENEK
A KOLDUSMAFFIÁK

*A rendőrség eljuthatna abhoz,
aki elveszi tőle, amit összegyűjtött, és azokhoz is,
akik a maffiát szervezik és a hasznot bezsebelik.*

Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Ház! *Immár mindennapos, brutálisan szembeötlő, szembetűnő tapasztalat az utcákon kéregető gyerekek, akiket koldulásra kényszerítenek a koldusmaffiák.* Ezeknek a gyermekeknek egy része fogyatékos, vagy fogyatékosná tették őket a nagyobb szánalomkeltés miatt, a nagyobb haszonért.

Szociológusok szerint a bérkoldulás Dél-Romániából előbb Erdélyre, majd a mai Magyarországra

terjedt át. Formálisan turistaként jönnek, Magyarországon korábban ismeretlen barbár és kegyetlen módszereiket terjesztve.

Meggyőződésünk, hogy *ezzel szemben az állam-batalomnak kötelessége fellépni*. Nemcsak azért, mert az adófizető magyar társadalomnak joga van a védelemre az adójáért, amellyel fenn- és eltartja az állami intézményrendszert: nemcsak azért, mert 1100 éves európai voltunkkal ellentétes és *kompromittáló a tényleges turisták, és így – bizonyos szempontból – a külföld előtt a diplomok környékét, a történelmi nevezetességeket, a belvárost ellepő koldusmaffiák látványa*, és nemcsak azért, mert mérhetetlen naivitás lenne azt vélni, hogy béérik csak kéregetéssel, mivel *mindez nyilvánvalóan a legsötétebb bűnözés melegágya*, hanem alapvetően azért, mert ezt követeli a legelemibb humánus a szerencsétlen, éheztetéssel, veréssel, csonkítással testileg, szellemileg, lelkileg megnyomorított gyermekekkel szemben.

Pontos fogalmam van az állami gondozottak helyzetéről, de a koldusmaffiák kezében rabszolgaként tartott gyermekek sorsához képest ez maga a Paradicsom, de legalábbis a túlélés lehetősége.

Nem kell Sherlock Holmesnak lenni ahhoz, hogy ha egyetlen napig, csak pár óráig megfigyelne a *rendőség* egy ilyen bicebóca koldusgyereket, aki hetekig kéreget ugyanott – mint például a Parlamenttől pár száz méterre, a Margit hídnál, az aluljárónál az a mankós fiú –, akkor *eljuthatna abhoz, aki elveszi tőle, amit összegyűjtött*, és aztán azokhoz is, akik a maffiát szervezik és a hasznot bezsebelik.

Ezeknek a nyomorult gyermekeknek a megnyomorítói ellen a Kereszténydemokrata Néppárt nevében a legkeményebb és a legszigorúbb fel-

lépést, a koldusmaffiák kezébe került gyermekek kimentésére pedig a gyámhatóságok hathatós közbelépését kérem.

Köszönöm a figyelmet! *(Taps az ellenzéki pártok padsoraiban.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ FELSZÓLALÁSA A SZEMÉLYI
JÖVEDELEMADÓ 1%-ÁNAK FELAJÁNLÁSA VONATKOZÁSÁBAN
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. DECEMBER 2-AI ÜLÉSÉN

AZ EGY DARAB 1% SKIZOFRÉN HELYZETBE KÉNYSZERÍTİ AZ ÁLLAMPOLGÁROKAT

*Van, aki gyufásskatulyát gyűjt, és van, aki vallásos.
Bauer Tamás bólogat. Ha így gondolja,
ezt elég szomorúnak tartom.*

Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház!
Ez a törvényjavaslat tipikus példája annak, amikor
nem az a legérdekesebb és a leglényegesebb, ami
benne van, hanem az, ami nincs benne. Ezt a tör-
vényjavaslatot nyilvánvalóan egyház-finanszírozási
szisztémának találták ki, majd az egyházak tilta-
kozása következtében az egyházat kivették, de
előzőleg a társadalmi szervezetekkel közösen
gondolták ezt az egyház-finanszírozási szisztémát, majd
kivették az egyházakat – úgy is fogalmazhatnék,
hogy ez egy lekváros bukta, amiből kivették a
lekvárt.

Mindenesetre a fenntartásaink alapvetően abból
erednek, hogy ezt a szisztémát nem a civil szer-
vezetek finanszírozására, támogatására találták ki,
hanem egyház-finanszírozási szisztémának, és ezért
ezt a ruhát lehet átszabni, lehet felhajtani, kiengedni,
leengedni, de ezt akkor sem a civil szervezetekre

szabták. A példa, ami inspirálta ezt az egyszázalékos megoldást, nyilvánvalóan az olasz modell volt, azonban ez a modell nem vehető át minden további nélkül, különösebb analógia sincsen a magyar viszonyokkal, sem a történelmi múlt, sem a szociális szituáció tekintetében. *Egy ilyen finanszírozási szisztéma akkor életképes, hogyha erős középosztály van, erős polgárság, stabil középrétegek. Ezek nálunk nincsenek meg, s egyre brutálisabban nincsenek meg.*

A 4. § a társadalmi szervezetek és az alapítványok vonatkozásában azt mondja, hogy *azok kerülhetnek erre a támogathatósági listára, „amelyet a bíróság magánszemély rendelkező nyilatkozata évének első napja előtt legalább három évvel nyilvántartásba vett, ha alapszabálya, illetve alapító okirata szerint betegségmegelőző és gyógyító, szociális, kulturális vagy oktatási tevékenységgel, az időskorúak, a fogyatékosok, a hátrányos helyzetűek segítségével, a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségek, illetve határon túli magyarság támogatásával, környezetvédelemmel, műemlékvédelemmel, természetvédelemmel, gyermek- és ifjúságvédelemmel, közlekedésbiztonsággal ténylegesen foglalkozik, feltéve, hogy az említett három év valamelyikében az Országgyűlés által címzetten már támogatást kapott a központi költségvetésből...”*

Akkor kérdezem, hogy az olyan típusú alapítvány, mint például a Hazai Termék, Hazai Munkahely Alapítvány, amelyik nyilvánvalóan közcélú feladatot lát el, hiszen a hazai termékeket propagálja és a hazai munkahelyeket védi, nem fér bele ebbe a rendszerbe? Hiszen se nem természetvédelem, se nem műemlékvédelem, ráadásul nem is pályázott támogatásért, tehát nem is kapott. Amiből

az következik, hogy abszolút közcélú alapítványokat, szervezeteket zár ki ez a szisztéma a társadalmi szervezetek ilyen típusú finanszírozásának lehetőségéből.

Tisztelt Ház! Miután ennek a javaslatnak – genesisében – egyház-finanszírozási jellege van – ez a szó egyébként tételesen szerepel is a törvényjavaslatban –, és miután az SZDSZ hasonló témájú, egyházi vonatkozású sürgősségi javaslata bent van az Országgyűlés előtt – amiről holnap fogunk dönteni –, továbbá egy egyszerű módosítással bármikor visszacsempészhetők az egyházak – *az egyházak tiltakozása ellenére is* – ebbe a törvénybe, ezért megkerülhetetlennek tartom, hogy az egyházi vonatkozásokkal igenis foglalkozzunk.

A szöveg 10. §-a azt mondja, hogy „Az egyházakkal, egyházi intézményekkel, szervezetekkel, illetőleg azok által folytatott közcélú tevékenységekkel kapcsolatos kedvezményezés szabályairól külön törvény rendelkezik.” Én megértem, hogy itt a kedvezményezés valószínűleg egy terminus technicust jelent, ugyanakkor kétségkívül egy olyan asszociációt sejtet, hogy itt az egyházak valami pluszt kapnak, valami pluszt kérnek. Azt gondolom, hogy senki sem ismeri úgy a társadalom helyzetét, mint az egyházak. Senki sem olyan szolidáris a szegényekkel, mint az egyházak. Ezt bizonyítja a püspöki kar körlevele is. Éppen ezért a leghatározottabban ki kell jelentenem, hogy az egyházak, *a történelmi egyházak semmiféle pluszra nem tartanak igényt. Semmiféle pluszt nem kérnek. Amit kérnek, az nem más, mint az, hogy a diszkriminációkat szüntessék meg velük szemben.*

Kérem: a kereszténység mind történelmileg, mind szociológiailag releváns valóság. Lakossági igény

alapján ha közfeladatokat vállal át, akkor mindenfajta finanszírozás alapjának annak kell lenni, hogy *ugyanazon közfeladat átvállalásáért ugyanazt a támogatást kapja meg, mint bármilyen állami vagy önkormányzati intézmény. Mert ha ez nem történik meg, mint ahogy most nem történik meg, és például a közoktatási törvény vonatkozásában egyre brutálisabban nem történik meg, akkor nemcsak arról van szó, hogy egyházi és önkormányzati intézmény között tételik különbség, hanem arról van szó, hogy gyerek és gyerek között tételik különbség, mégpedig vallási alapon.* Ezért mindenfajta egyházfinanszírozás alapja csak az lehet, hogy ugyanazért az általános iskolai vagy egyetemi képzésért, ugyanazért a szociális ellátásért vagy ugyanazért a vakbélműtétért ugyanazt a támogatást kapja meg, mint bármelyik más világi intézmény.

Mert ha ez nem történik meg, és gondoljuk végig, hogy most nem történik meg, akkor ezáltal az állam azt mondja, hogy kérem, ha a keresztények, a vallásos emberek, saját egyházi intézményeket akarnak, iskolát vagy kórházat, akkor mintegy pluszban tartsák fenn. De miután a vallásos, *a keresztény emberek is adófizető állampolgárok, ugyanúgy, mint bárki más, és ugyanúgy a mi adónkból is tartatnak fenn az összes állami intézmények, ezért ha nekünk saját intézményeinket most pluszban kellene fenntartani, akkor ez azt jelentené, hogy kettős adófizetésre vagyunk kényszerítve, ami egyenlő annak deklarálásával, hogy másodrendű állampolgárok vagyunk.*

Visszatérve ehhez a javaslatához. Elfogadhatatlan, ha ennek a szisztémának egyházi vonatkozása van, mégpedig azért, mert egész egyszerűen egy kategóriába, *egy skatulyába gyömöszöli az egyházakat*

és a különböző társadalmi szervezeteket. A társadalmi szervezeteknek nagyon fontos értékteremtő és értékgazdagító munkájuk van, amelyről csak elismeréssel lehet szólni. De elfogadhatatlan, hogy azonos skatulyában legyen például a katolikus egyház és egy bélyeggyűjtő egyesület. Ez azt sugallja, hogy van, aki turista, van, aki gyufásskatulyát gyűjt, és van, aki vallásos. Bauer Tamás bólogat. Ha így gondolja, ezt elég szomorúnak tartom. Megjegyzem, hogy az európai és a magyar történelemből *már történelmileg is következik az a lényegi különbség*, ami az egyházak és a bélyeggyűjtő egyesületek között van.

Ezenkívül ez a szituáció óhatatlanul valami olyasmit implikálna, hogy aki erre az egy százalékra igényt tart, annak valamifajta kampányt kellene folytatnia. Az egyházaknak kampányt kellene folytatniuk egymással szemben? Hiszen ez *olyan döntés elé állítja az állampolgárokat, hogy választaniuk kell az egyháza és például a vak gyerekeket támogató egyesület között. Aminek támogatására pont a saját egyháza buzdítja*, hogy ezekben a karitatív munkákban vegyen részt. Egy lehetetlen, *skizofrén helyzetbe kényszeríti az állampolgárokat*. Ez a kampány méltatlan az egyházakhoz, amellyel nyilván nem fognak élni.

Azt is meg kell említenem, hogy a szociológiai helyzetből eredően a személyi jövedelemadó átutalásából lemérhető támogatottság nem azonos a társadalmi támogatottsággal. *A kettő összemosása durva csúsztatás*, és ezt előre szeretném már jelezni.

Elfogadhatatlan az állami nyilvántartás lehetősége is az egyházak vonatkozásában, már csak a négy történelmi egyház közötti szolidaritás alapján is. Kérem, vagy nincs nyilvántartás, és akkor nincs

ellenőrzési lehetőség. Ha pedig van ellenőrzési lehetőség, akkor így vagy úgy, de van állami nyilvántartás. Ez pedig az egyházak vonatkozásában megítélésem szerint elfogadhatatlan.

Befejezésül fel szeretném hívni azon képviselőtársaim figyelmét, akik azzal a gondolattal kacérkodnak, hogy mégiscsak az egyházakat egy módosító javaslattal becsempészik ebbe a törvényjavaslatba – az egyházak tiltakozása ellenére –, hogy a Magyar Köztársaság és az Apostoli Szentszék 1990. február 9-én megállapodást kötött a diplomáciai kapcsolatok helyreállításáról. Ennek záró része kimondja, idézem: „*A kölcsönös érdeklődésre számot tartó egyedi kérdéseket, amelyekben kétoldalú megegyezést kívánnak, a felek a jövőben közös megállapodás útján oldják meg.*” Míg a többi felekezetenél a törvény meghozatala előtt a tárgyalásos megoldást a politikai bölcsesség követeli meg, a katolikus egyház esetében a nemzetközi jogi kötelezettség is. A kölcsönös megállapodás pedig semmiképpen sem jelentheti azt, hogy az utolsó pillanatban egy már kész törvényjavaslatot próbáljanak az egyházra és a társadalomra ráoktrojálni.

Köszönöm a figyelmet. *(Taps.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ KÉTPERCES HOZZÁSZÓLÁSBAN
REAGÁLT BAUER TAMÁS (SZDSZ) KÉPVISELŐ
ÉSZREVÉTELEIRE AZ EGYHÁZZAL KAPCSOLATOSAN,
1996. DECEMBER 2-ÁN.

AZ ÖNKORMÁNYZATOK PILLANATNYI POLITIKAI ÖSSZETÉTELÉNEK SZOLGÁLTATJÁK KI AZ EGYHÁZI ISKOLÁK LÉTÉT

*Gazdaságilag lehetetlen helyzetbe hozzák
az egyházakat.*

Köszönöm szépen, Elnök Úr. Azt hiszem, két percben valóban nem lehet ezt a vitát lefolytatni. Nagyon röviden reflektálnék Bauer Tamás képviselő úr észrevételeire. Alapvetően filozófiai és történelmi felfogásbeli különbség van köztünk. Én azt gondolom, hogy *az egyház nem karitatív intézmény, nem egy társadalmi egyesület.* Ez következik szerintem egész egyszerűen az európai történelemből és az ezer éves magyar kereszténységből.

Azt is megmondom, hogy mi a félelmeim oka. Az, hogy semmi akadályja nincsen – és ez a mai vita sem győzött meg ennek ellenkezőjéről –, hogy egy módosító javaslattal egyszerűen becsempésszék az egyházakat ebbe a törvényjavaslatba. Utána úgy történne, hogy megmaradna a költségvetési támogatási

rendszer, és rájönne az egy százalék valahányad része. Utána szépen lassan az évek folyamán elcsúsztatják az egyház-finanszírozást e felé az egy százalék felé, és *ily módon gazdaságilag lehetetlen helyzetbe hozzák az egyházakat.*

A mi álláspontunk a közfeladatok tekintetében az, hogy *ugyanazért a közfeladat átvállalásáért ugyanazt a támogatást kapják meg függetlenül attól, hogy állami, önkormányzati vagy egyházi intézményről van szó.* Egyszerűen azért, mert ez az intézményválasztás szabadsága, és döntsenek ilyen értelemben az állampolgárok, hogy melyik intézményt választják; egyházi iskolát választanak vagy önkormányzati iskolát választanak.

Itt szeretnék reflektálni Schiffer képviselő úrra, hogy a közoktatási törvény módosítása – ellentétben a korábbival – azt mondja, hogy a normatív támogatás mellett a kiegészítő támogatás ezentúl az önkormányzat kegye szerint adható vagy nem adható. *Ez van a törvényben. Ugyanakkor... (Az elnök pohara megkocogtatásával jelzi a felszólalási idő leteltét.) ... egyetlen mondat még, elnök úr! – ... egyetlen egy iskolát nem lehet fenntartani pusztán a normatív támogatásból.* Ez, a közoktatási törvény módosítása, azt jelenti, hogy az *önkormányzatok pillanatnyi politikai összetételének szolgáltatják ki az egyházi iskolák létét* és azokat a diákokat és tanárokat, akik erre tették fel a pályájukat és a tanulmányaikat.

Köszönöm. *(Taps.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT KÉPVISELŐ HOZZÁSZÓLÁSA AZ
EGYHÁZAT ÉRINTŐ ADÓBÓL LEVONHATÓ 1%-OS
TÁMOGATÁSRA VONATKOZÓAN
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1996. DECEMBER 19-EI ÜLÉSÉN.

A SZOCIALISTA-LIBERALISTA KORMÁNY NEMZETKÖZI SZERZŐDÉST SÉRTVE KÉSZ HELYZETET TEREMTETT

*Az 1% nem a társadalmi támogatottságot,
hanem a pénzesebb rétegek általi
kedveltséget mutatja.*

Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház!
A KDNP-frakció nemmel szavazott. A kormánytöbbség az eredeti törvényjavaslattal ellentétben, a módosító javaslatokról való szavazás előtt fél perccel elmondott pénzügyminisztériumi nyilatkozattal szemben – ha némileg enyhébbnek feltüntetett formában is, de – *egyházi vonatkozásokat csempészett be a törvénybe a történelmi egyházak tiltakozása ellenére.*

Ezzel a Szentszékkal való tárgyalásoknak mintegy elévágva – ráadásul *nemzetközi szerződést sértve* – kész helyzetet teremtett, ami a legenyhébb kifejezéssel élve is megkérdőjelezi a kormány hangoztatott tárgyalási szándékának őszinteségét és komolyságát. Mindez tovább erősíti ezt a félelmet, hogy a fogadkozások és nyilatkozatok ellenére itt igenis egy elfogadhatatlan egyház-finanszírozási diktátum első lépése történt meg.

A társadalmi szervezetek vonatkozásában is fel szeretném hívni a figyelmet arra a szociológiai tényre, hogy ez az *egy százalék nem társadalmi támogatottságot* – különösen nem a társadalmi hasznoságot –, *hanem a pénzesebb rétegek általi kedveltséget mutatja*. József Attila szavait úgy lehet alkalmazni, hogy aki gazdag, az a leggazdagabb.

Ez a törvény – a társadalmi szervezetek vonatkozásában is – elkapkodott, kiforratlan, már csak a nyilvánvaló végrehajtási problémák miatt is, a civil szervezetek tényleges megerősítését nem szolgálja megfelelően.

Köszönöm. *(Taps.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT FRAKCIÓVEZETŐ-HELYETTES NAPIREND
ELŐTTI FELSZÓLALÁSA A GÉNMANIPULÁCIÓKKAL
KAPCSOLATOS SZABÁLYOZÁS SZÜKSÉGESSÉGÉRŐL
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1997. ÁPRILIS 15-EI ÜLÉSÉN.

A GÉNMANIPULÁCIÓ VESZÉLYT IS JELENTHET MAGÁRA AZ EMBERRE

*A génmanipuláció nem pusztán
természettudományi szakkérdés – hanem
filozófiai és morális kérdés.*

Köszönöm szépen a szót. Elnök Úr! Tisztelt Ház!
*Ismeretesek azok az állati klónozásra, mesterséges
kromoszóma-előállítására, illetve különböző génma-
nipulációkra vonatkozó eredmények, amelyeket a
legutóbbi időben skóciai és amerikai tudósok el-
értek, amelyeknek emberre való alkalmazásának –
úgy tűnik – nincsenek technikai akadályai.*

Nyilvánvaló azonban az is, hogy ezek az ered-
mények az embert szolgáló távlatok mellett olyan
*veszélyeket is jelenthetnek – éppen magára az em-
berre –*, amelyeket eddig csak a sci-fi-írók, ponto-
sabban a horror-sci-fi-írók fantáziája volt képes ki-
agyalni. De gondolhatunk itt a géntechnológiával
kezelt, vagyis génmanipulált élelmiszerekre is, ame-
lyekkel a nagy élelmiszergyártók – megfelelő tör-
vényi szabályozás hiányában – eláraszthatják a hazai
piacot, és aminek lehetséges *következményeiről*

nemhogy a lakosságnak, de valójában a *tudomány-nak sincs fogalma*.

A génmanipulációk vonatkozásában a természettudomány jogos autonómiája elérkezett egy olyan határvonalhoz, amelynek átlépése nem lehet pusztán az illető természettudomány, jelen esetben a biológia és a biológusok belügye. Abból, hogy a valóság egy részével egy szempontból foglalkozó szaktudomány technikailag megtehet valamit, egyáltalán nem következik az, hogy azt meg is szabad tennie. Mégpedig azért nem – amint azt Martin Heidegger pontosan megfogalmazta –, mert egyetlen tudomány sem képes saját tudományos eszközeivel önmagáról, céljairól és határaitól kijelentéseket tenni: hogy mi a matematika, nem mondható el matematikailag, hogy mi a nyelvészet, nem mondható meg nyelvészetileg, és hogy mi a biológia, sohasem mondható meg biológiailag. Tehát a *génmanipuláció* kérdése sem pusztán a biológia természettudományi szakkérdése, hanem *filozófiai és morális kérdés*. És ebben a vonatkozásban megkerülhetetlen feladatot jelent a törvényi szabályozás nyilvánvaló szükségességének következtében a törvényhozásnak is. Noha a magyar tudósoknak nincs meg az az anyagi lehetőségük, mint a brit és amerikai kutatóknak, mégis – egyfelől mint szellemi gesztus, amelyet a tudomány történetében meghatározó szerepet játszó magyar tudósok alapján is meg kell tennünk, másfelől különösen a magzati koruk kezdetét élő embertársaink vonatkozásában is – *fontos, hogy* a Magyar Tudományos Akadémia és más szervezetek bevonásával *megtörténjen a magyar állásfoglalás*.

A Kereszténydemokrata Néppárt nevében ennek szükségességére hívom fel az Országgyűlés és a

kormány figyelmét, hangsúlyozva, hogy megkerülhetetlennek tartjuk mindezen kérdések kapcsán is az emberi jogi szempontok maximális komolyan vételét.

Köszönöm figyelmüket. *(Taps.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT FRAKCIÓVEZETŐ-HELYETTES
NAPIREND ELŐTTI FELSZÓLALÁSA
„KEGYELETSÉRTŐ ÁLLAPOTOK A TEMETŐKBEN” CÍMMEL
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1997. ÁPRILIS 29-EI ÜLÉSÉN.

HULLARABLÓ MAFFIÁKNAK NEVEZHETŐ VÁLLALKOZÁSOK IS MEGJELENTEK A TEMETKEZÉSI BIZNISZBEN

*Meg kell határozni a végtisztesség megadását
célzó szolgáltatás
etikai és szakmai követelményeit.*

Köszönöm szépen a szót. Tisztelt Elnök Asszony!
Tisztelt Ház! A régészek egy civilizációt leginkább a feltárt temetők alapján ismernek meg, mert a temetők, a temetkezés kultúrája pontosan tükrözi egy nép kultúráját. Talán nem haszontalan megfontolni, hogy milyen képet festenének rólunk a jövő régészei, ha a mi temetőink alapján ítélnének meg minket.

Sajnos, sok család tragédiáját, gyászát súlyosbítják a sorozatos kegyeletsértések. *A kegyeleti szolgáltatások jogi szabályozásainak hiányosságait kibaszva, voltaképpen hullarabló maffiáknak nevezhető vállalkozások is megjelentek a temetkezési bizniszben.* A kispesti temetőben egy korábban elbocsátott sírásó papnak öltözve temetett. Volt vállalkozó, aki a holttestet egy Trabant csomagtartó-

jában szállította a ravatalozóba. Oda jutottunk, hogy *sok hozzátartozó abban sem biztos már, hogy a temetésen egyáltalán szerette hamvait állják-e körül.* Számtalan esetben a temetkezési üzletben utazó ügynökök a kórházak elfekvőiben vadásznak az orvosi szempontból reménytelen állapotban lévő beteg emberek hozzátartozóira. A Fogyasztóvédelmi Felügyelőség tavalyi jelentése megállapítja, hogy a temetkezési vállalkozások kórházakban történő működése az amúgy is pszichológiailag megrendült hozzátartozóknak nem ad teljes körű áttekintést a szolgáltatásokról, és mindenekelőtt nyilvánvalóan árt a betegeknek. A temetők vonatkozásában a *rendőrség gyakorlatilag tehetetlen a sírgyalázó vandalizmussal szemben.*

A mai magyar jogi szabályozás elavult. A temetkezést mint szolgáltatási tevékenységet egy 1970-es kormányhatározat és a hozzá kapcsolódó miniszteri rendeletek szabályozzák. Időközben azonban alapvetően megváltozott a teljes jogrendszer, így megváltozott a temetők tulajdonjoga, megváltozott a temetési tevékenység felügyeleti és irányítási rendszere, megváltoztak a temetkezési vállalatok működési formái. A magántemetkezési szolgáltatások ma nincsenek semmiféle szakmai feltételhez vagy képesítéshez kötve. A szükséges eszközök, a technikai infrastruktúra megléte sok esetben szinte teljességgel hiányzik, olykor olyan mértékben, hogy az már a kegyeleti kérdések mellett közegészségügyi kérdéseket is felvet.

Megítélésem szerint a megnyugtató *megoldás felé tett lépést jelentené a temetkezés helyzetét rendező törvényi szabályozás*, amire aztán ráépülhetne a szükséges helyi szabályozás. Pontosan *meg kell határozni a végtisztesség megadását célzó szolgál-*

tatás etikai és szakmai követelményeit, és ezek alapján újvizsgálni a már kiadott vállalkozási engedélyeket. Át kell gondolnunk és ki kell alakítanunk a holttest jogi helyzetét, különös tekintettel a holttest sajátos méltóságára, és erre a fundamentumra építeni a kegyeletsértő barbárságokat megakadályozni hivatott törvényt.

Mindezek megfontolását kérem a tisztelt Háztól. Köszönöm. *(Taps az ellenzéki oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT FRAKCIÓVEZETŐ-HELYETTES KÉTPERCES
FELSZÓLALÁSA A MÁRIAREMETEI SZŰZ MÁRIA-SZOBOR
MEGRONGÁLÁSA VONATKOZÁSÁBAN AZ ORSZÁGGYŰLÉS
1997. MÁJUS 20-AI ÜLÉSÉN.

ELVÁRJUK A
LEGHATÁROZOTTABB
RENDŐRI FELLÉPÉST AZ
EGYHÁZELLENES
BARBÁRSÁGOK
VISSZASZORÍTÁSÁRA,
A VALLÁSOS EMBEREK
VÉDELMEBEN

*Az elbagatellizáló válasz az volt, hogy
ó, hát kérem, ez csak
amolyan megélhetési bűnözés.*

Köszönöm szépen a szót. Tisztelt Elnök Asszony!
Tisztelt Ház! Amikor egy évvel ezelőtt a *szatymazi
templomgyalázás* kapcsán itt, a Parlament falai kö-
zött *felhívtam az ország és az Országgyűlés figyel-
mét a keresztényellenes, antikrisztianus jelenségek-
re, az elbagatellizáló válasz az volt, hogy ó, hát
kérem, ez csak amolyan megélhetési bűnözés.*

Most újra kérdezem: mi a megélhetési bűnözés a
stációk ledöntésében, a Szűz Mária-szobor ledön-

tésében vagy Szent István kútjának szétverésében?
(Közbeszólás az ellenzéki pártok soraiból: úgy van!)

Üdvözljük a különböző politikai erőknek az egyházellenes barbárságot elítélő nyilatkozatát, amelyet természetesnek tartunk. És *elvárjuk a legbatározottabb rendőri fellépést* és a gyűlöletellenes törvény szigorának alkalmazását az *egyházellenes barbárságok visszaszorítására, a vallásos emberek védelmében.*

Köszönöm. *(Taps.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT FRAKCIÓVEZETŐ-HELYETTES
NAPIREND ELŐTTI FELSZÓLALÁSA
„A FRANCIA ÉRETTSÉGI SZÖVEGE MINT MORÁLIS KÓRKÉP”
CÍMMEL AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1997. JÚNIUS 3-AI ÜLÉSÉN.

A LIBERALISTA MINISZTERIUM VALÓBAN AZT AKARJA ÜZENNI AZ ÉRETTSÉGIZŐ LÁNYOKNAK: AZ AZ ÉLETKILÁTÁSUK, HOGY VÁLASZTHATNAK A PROSTITÚCIÓ ÉS A NYOMOR KÖZÖTT?

*A francia nyelvi érettségi szövegének
tanulása mint kórkép.*

Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Ház!
Eredetileg arra gondoltam, hogy egy retorikailag
cizellált beszédben ecsetelem az idei *francia nyelvi
érettségi szövegének tanulságait mint kórképet*. De a
szöveg önmagában olyan, hogy az nem igényel
kommentárt. Most tehát szó szerint felolvasom az
idei francia érettségi tanpéldáját.

„Fordítás magyarról franciára:

Pipacs

Molnár Erika vagyok, barátaim csak Pipacsnak
szólítanak vörös hajam miatt. Érettségi után felvettek

az egyetemre, kitűnően tanultam, diplomát kaptam, egy bankban helyezkedtem el francia és angol levelezőként. Már három éve dolgoztam a bankban, amikor megismerkedtem Ferivel, aki egy export-import vállalat igazgatója volt. Azt képzeltem, hogy majd elvesz, de ő megrögzött agglegény volt, és nem is gondolt a házasságra. Aztán egyszer bemutatott egy idősebb úrnak, aki személyzeti főnök volt egy nagyvállalatnál. Felajánlotta, hogy külföldi vendégeit kísérgessem, és... teljesítem kívánságait. A fizetés nagyon magas volt, elfogadtam az ajánlatot, és megváltozott az életem. De aztán találkoztam egy kedves fiúval, akibe beleszerettem. El akar venni, de kevés a fizetése, s én megszoktam a jólétet. Sajnos, senki sem segíthet, magamnak kell döntenem.”

Hogy Pipacs végül is hogyan döntött, azt nem tudjuk. De a minisztérium úgy döntött, hogy ez a szöveg legyen a francia érettségi tanpéldája. A következő lépés az lesz, hogy a prostitúció műszavai is tananyagká válnak? *Valóban ezt akarja üzeni a pedagógia minisztériuma az érettségiző lányoknak: az az életkilátásuk, hogy választhatnak a prostitúció és a nyomor között?*

Köszönöm. *(Taps az ellenzéki oldalon.)*

DR. SEMJÉN ZSOLT NAPIREND ELŐTTI FELSZÓLALÁSA
„A PILISCSABAI KATOLIKUS ISKOLA ELLEN INDÍTOTT
TÁMADÁS TANULSÁGAI” CÍMMEL
AZ ORSZÁGGYŰLÉS 1997. JÚNIUS 17-EI ÜLÉSÉN.

SZENT ISTVÁN ORSZÁGÁBAN NE LEGYEN HÁTRÁNY AZ, HA VALAKI KERESZTÉNY

*Rágalmazó kultúrbarcos támadás érte
a piliscsabai Ward Mária Katolikus Iskolát.*

Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Ház! Az utóbbi napokban *kultúrbarcos támadás érte a piliscsabai Ward Mária Katolikus Iskolát*. Időzítve volt mindez a Szentszékkal való megállapodás elé. Az országos publicitást kapott, nyíltan egyházellenes levéllel két probléma van. Az egyik, hogy *az egyházi iskola elleni vádaktól egy árva szó sem bizonyult igaznak*. Az egyházi iskola ugyanolyan – egyébként nulla forint – támogatást kap az önkormányzattól, mint az önkormányzati. A másik probléma, hogy az aláírások jelentős részét úgy szedték össze, hogy *az aláírók nem tudták pontosan, mit írnak alá*, nekik azt mondták, az önkormányzati támogatását, nem pedig az egyházi elleni támadást.

A becsapott szülők megjelentettek egy másik levelet, *Őszintén* címmel. Ebből idézek néhány sort: „Igen, segíteni akartunk, és erőnktől telhetően se-

gíteni akarunk a község önkormányzati iskolájának jelenlegi rossz helyzetén. E törekvéshez nevünket, aláírásunkat adtuk. És mi történt? *Visszaéltek bizalmunkkal*, azzal a hitünkkel, hogy a kimondott szónak becsülete van. *Félrevezettek, becsaptak bennünket*. Mi a csabai iskola helyzetének javítására irányuló törekvéseket támogattuk aláírásunkkal – szóban erre kértek bennünket –, és nem kívántunk részt venni egy, a ligeti iskola – ez az egyházi – elleni támadásban.”

Az ügy hátterében nyilvánvalóan az van, hogy bizonyos egyházellenes körök nehezen viselik, hogy az idén iskolába lépő piliscsabai gyerekekből 45 iratkozott az egyháziba és 15 az önkormányzatiba: hogy az egyháziakban országosan és átlagosan négyszeres a túljelentkezés, míg az önkormányzatiak jelentős része – sajnos a csökkenő gyerekszám miatt – küzd az elnéptelenedés ellen.

Tisztelt Ház! Ha van szabad iskolaválasztás, akkor a szülő oda írhatja gyermekét, ahol jobban megbízik a szellemi szintben és az erkölcsi nevelésben. Mi semmi mást nem akarunk, mint a vallásos emberek diszkriminációjának lehetetlenné tételét – amit az alkotmány garantál, az alkotmánybírósági beadványunkkal kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapított, és amit a Szentszékkal való megállapodás lényegében tartalmazni is fog. Ha az *egyház* lakossági igény alapján közfeladatot vállal át, akkor *ugyanazért a munkáért ugyanazt a támogatást kapja*, mint a hasonló állami vagy önkormányzati intézmény. Ha nem ez történik, akkor nem pusztán intézmény és intézmény között tesznek különbséget, hanem gyerek és gyerek, állampolgár és állampolgár között, mégpedig vallási alapon; azt mondva ezzel, hogy „ha a keresztények keresztény iskolát

akarnak, tartsák fenn maguk.” De hát mi is adófizető állampolgárok vagyunk! A mi adónkból is tartatik fenn az összes állami intézmény. Ha a közfeladatot átvállaló intézményeinket pluszban kellene fenntartanunk, akkor *kettős adófizetésre lennénk kényszerítve, ami annak a deklarációja lenne, hogy másodrendű állampolgárok vagyunk.*

Tisztelt Ház! Mi nem akarunk senkinek hátrányt. Mi csak azt akarjuk, hogy Szent István országában ne legyen hátrány az, ha valaki keresztény.

Köszönöm. *(Taps az ellenzéki oldalon.)*

*Beszédek, cikkek
és interjúk*

1991–2000

DR. SEMJÉN ZSOLT ELŐADÁSA A SZOCIOLÓGIA MŰHELY
KERETÉBEN HANGZOTT EL PILISCSABÁN, A PÁZMÁNY PÉTER
KATOLIKUS EGYETEMEN, 1998. MÁRCIUS 31-ÉN.

A NEW AGE ÉRTELMEZÉSE

A mai társadalomtudományi közgondolkodásban erősen tartja magát az az elképzelés, hogy a modern társadalom szekularizálódott. A világ deszakralizálását, a vallás és intézményeinek szükségszerű háttérbeszorulását hirdető elméletek a mai napig szerfölött népszerűek. Pedig már többen kimutatták a szekularizációs elméletek logikai problémáit (Shiner, Dobbelaere, Martin, Wilson) és inkább ideológiai, mint tudományos jellegét.*

Mára elérkeztünk oda, hogy a vallásszociológusok között sokkal kevésbé elterjedtek ezek az elméletek, mint a többi szakszociológus és értelmiségi között. Az utóbbi évtizedekben a szekularizációs elmélet kritikái mellett megjelentek azok az írások, amelyek a *vallás újraéledéséről* beszélnek (Beckford, Bell).

A felvilágosodás kora óta jelenlévő és a technikai forradalom óta a köztudatba is átitatódott „tudományhit”, „tudományos messianizmus” nem oldhatta

---

* *A vallásszociológiai, egyházzsociológiai témák tárgyalásakor különösen bölcs dolog tudatosítani tudományunk korlátait, mindenek előtt azt, hogy a Szentlélek nem szociológiai kategória.*

meg az emberi egzisztencia feszítő kérdéseit. Mint várható volt, az eufóriát kiábrándulás követte. A posztindusztriális szekularizált társadalmakban *elemi erővel tört fel a transzcendencia iránti igény.*

A New Age problematikájának tárgyalásakor az alapvető kérdés az, hogy *mennyiben beszélhetünk itt vallásról* mint vallásról? Hiszen minden frazeológia ellenére a New Age lényegében az immanencia határain belül mozog.

Külön nehézséget jelent a kaotikusan sokféle jelenség közül eldönteni, hogy melyek sorolhatók a New Age körébe és melyek nem. Ez azért van így, mert a New Age voltaképpen valamiféle *életérzést jelent* és nem gondolatrendszert, és különösen nem intézményesülést.

A New Age az „új vallási jelenségek” kifejezésbe nem fér bele minden további nélkül – azon túl, hogy vallás volta is vitatható. A New Age és a szekták között – a megragadhatóság kedvéért némileg kielezve – négy alapvető különbséget szükséges bemutatni. Az első különbség, hogy a szekták radikálisan közösségorientáltak, szemben a New Age *individualizmusával*. A második, hogy a szekta tanítása a szektatag egész életének horizontját átjárja, meghatározza, ezért a vallásosság különböző vetületei szoros összefüggést mutatnak; ellenben a New Age számára *az adott tan* nem, vagy csak *alig bír befolyással a többi területre*. A harmadik eltérés, hogy a szekták általános jellemzője, hogy egy-egy prófétikus, karizmatikus személy varázsa hívja létre és tartja össze, míg a New Age maghatározó alakjai nem valamiféle próféták, hanem elsősorban *publicisták* (pl. Ferguson, Capra). A negyedik eltérés, hogy amíg a szekták jellemzője a nonkonformitás, addig a New Age-„hívó” a *fogyasztói konformitás*

megtestesítője. És pontosan ebben van a New Age igazi újszerűsége: a fogyasztói környezet, amelyben él, s amelynek kifejezője lehetővé teszi számára – nemcsak átmeneti – fennmaradását. A tételek változhatnak ugyan, de a környezet életérezése állandósultnak tűnik. Így a New Age mint jelenség és mozgalom állandó változásban ugyan, de megmaradhat a fogyasztói társadalom vallási sajátosságának. Mindezek alapján a New Age nem egyszerűen a tradicionális vallások „bomlásterméke” (mint pl. a protestáns egyházakról leszakadó szekták), hanem – elemeiben nem, de lényegét tekintve – a vallásos igény valamiféle új kifejezési formája: a *tradicionális vallások és az ateizmusok között állók* – általuk vonzott és taszított – *igényeinek megfogalmazása*.

Ezek az új vallási kísérletek olyan eredményeket is hozhatnak, amelyek teológiai minőségűvé kristályosodva a tradicionális vallásosság számára is új formákat adhatnak. (Hasonló fejlődési lehetőségekre hívja fel a figyelmet Cox, Callahan, Schillebeeckx.)

A New Age elemzésénél nem használhatóak a vallásszociológiában többé-kevésbé bevált (pl. Fukuyama, Glock, Stark féle ötdimenziós) modellek. Ez semmiképpen sem e modellek kritikáját jelenti, sőt éppen azt mutatja, hogy általuk kimutatható a New Age sajátos mivolta. A hit, a vallásgyakorlat, a vallásos érzés és élmény, a vallási jellegű ismeretek és az életvitel *vallási motivációjának dimenzióiból a hit dimenziója* – a már említett vallásmivolt bizonytalansága miatt – *csak nebezen és nem egyértelműen értelmezhető*. Az intézményesülés hiánya miatt a liturgia és a morális normarendszer nincs meg. A vallásos érzés szinte kizárólag „spirituális élményt” jelent, s nem hozható analógiába a tradicionális vallásosság Isten-élményével. Döntő jelen-

tősége van viszont – végül is kizárólagos – a vallási ismeretek dimenziójának. Mindez azt mutatja, hogy *a tradicionális vallásoktól lényegileg eltérő, új jelenséggel állunk szemben.*

MEGHÖKKENTŐ JELENSÉGEK

A jelenség megragadásához a megmaradt dimenziót – az adott vallási ismereteket – kell nagyító-lencse alá venni, ami sajátosságaival magyarázatot adhat, hogy miért nem hathat a többi dimenzióra, illetve, hogy hiányként hat azzal, hogy a vallási ismeretek dimenzióját kitöltve meggátolja, hogy oda olyan tanítás kerüljön, ami kihat a többire.

A mai ember számára meghökkentő és hihetetlen dolgok történnek. Eddig úgy vélte, hogy misztifikációktól mentes világban él, s most látnia kell, hogy tömegek fordulnak olyasmik felé, mint: reinkarnáció, kelet-ázsiai bölcselet, asztrológia, ezoterika, okkultizmus, pszichotechnikák stb. Mindezek annak az útnak a mentén vannak, amelyekkel az ember próbálja az életét megragadni. A vallási igény, a lét megérthetősége, az énnel és a kozmoszsal való harmónia utáni vágy elementáris erővel tör fel: *miszticista robbanásról*, neognózisről beszélnek.

Könyvek és analízisek sokaságát hozták létre, mégis *szinte definiálhatatlan*, hogy mi is a New Age. A neves New Age-kritikus, Hansjörg Hemminger ironikusan jegyzi meg: „Jóga és joghurt, erdőfutás és boszorkányszombat, müzli-rajongók és mágusok, filozofáló fizikusok és kísérletező spiritiszták, süket meditálók és hangos szekták, nehéz ezeknek egy definíciót adni.”

A New Age sikerének oka abban rejlik, hogy *az emberi természetben gyökerező vallásos igényt oly módon ígéri kielégíteni, hogy az nem jár sem szellemi erőfeszítéssel, sem erkölcsi konzekvenciákkal*. Itt nem az Igazság keresésén van a hangsúly. Egy olyan asztalhoz hasonlít, ahol a legkülönbözőbb dolgok vannak összehordva és mindenki azt válogatja ki belőle magának – ötleteinek és hangulatainak megfelelően válogatva és változtatva –, amit saját igényeinek szempontjából a legkellemesebbnek tart. Mélységesen igaza van Chestertonnak, hogy amióta az emberek nem hisznek Istenben, nem valamiféle semmire gondolnak, hanem mindenféle.

Ez a mindenféle pontosan aligha definiálható, ami viszont szemmel látható: új életérzést követő tömegek keresnek új önismeretet, új rendszereket és új közösségeket, elhagyva a tradíciókat *azt a bensőséget keresik, amit az ipari civilizáció társadalmá megtagadott tőlük*. Hogy itt nem periférikus csoportokról van szó, azt jelzi, hogy az ezzel foglalkozó irodalom a könyvkereskedelem 10%-át teszi ki Németországban.

A NEW AGE GYÖKEREI

A New Age-jelenség mögött *stabil agnoszticizmus és szkepszis áll* a nyugati értékek iránt, a krízisjelenségeket látva, mint: természetpusztulás, technikai és szaktudományok általi uraltság miatt érzett tehetetlenség és orientációra való képtelenség zavarában kételkednek az eddigi eredményekben. Ezt erősíti a küszöbönálló *katasztrófától való rettegés*.

Ugyanakkor sokan „szent küldetéssel” lépnek föl, hangoztatva, hogy eljött a New Age, a Vízöntő Kor, az Ökológikus Kor, ahol majd az ellentétek kismulnak.

A „Nagy Átalakulás” gondolata a New Age-rendszerek alappillére és mozgatórugója. A szinkretista szisztéma itt is megfigyelhető: a „Nagy Átalakulás” gondolatában együtt kavarog – a felismerhetetlenségig és szétválaszthatatlanságig összegyúrva – kelet és nyugat szinte egész gondolattermése: a keresztény eszkatológiától az új Buddha eljövételéről szóló tanításig. A „Nagy Átalakulás” gondolata részint a lineáris történelemszemléleten (főként a kereszténység által ihletett rendszerek), részint a ciklikus történelemszemléleten (a keleti vallásokon nyugvó rendszerek) alapszik.

A New Age közvetlen előzményének az USA-ban és Nyugat-Európában végbement kultúrforradalmat, *a hippimozgalom szubkultúráját* tekinthetjük, akik megtagadták a hagyományos társadalmat és kivonultak abból.

Ezenkívül némi egyszerűsítéssel állíthatjuk, hogy *a New Age három forrásból merítkezik: az ezoterika széles köréből, az alternatív tudományok teóriáiból és a különböző vallásokból.*

A jövő kiszámíthatóságának és a jelen bizonytalansága leküzdésének szempontjából döntő jelentősége van az *asztrológiának*, melytől a megismerhetők megismerését remélik. (Bár az „ezoterikus” és „titkos” jelző sokszor pusztán címke az árucikken.) A New Age az asztrológiában látja az új kor bizonyítékát. E tanítás szerint ugyanis most éljük a Hal Korból a Vízöntő Korba való átmenetet. A Hal Kor krisztusiasan vésett, a most áttörő Vízöntő Kor a spirituális kiigazítás esélyét hozza magával. (A New

Age nem tisztázza azt a kérdést, hogy ez az Új Kor a kozmikus konstelláció determinizmusával, vagy az emberek New Age értelemben vett megtérésével valósul-e meg?)

A New Age előszeretettel utal vissza az antik *gnózisra*. Magukat úgy tekintik, mint pneumatikus arisztokráciát. A teológiai elemeket *teozófiai* elemekkel keverik, feloldják a történelmi vonatkozásokat és az üdvösséget mítosszá torzítják. Vonzóan hatnak a New Age-szerzőkre – miként egykor a gnosztikusokra – a zsidó apokaliptika sötét színei.

Az alternatív tudományos teóriák alapja az, hogy a tudomány specializálódása a gondolkodás szét-töredezéséhez, orientációs vákuumhoz vezetett. Az „akadémikus” tudomány módszereivel a megérthetőség határához jutott. A szaktudományok részszemlélete a katasztrófa felé sodor. A New Age-szerzők meglátása szerint az *egészet szemlélő*, ökológikus és szent gondolkodásra van szükség. Az atomfizikus Fritjof Capra párhuzamokat fedezett fel az újabb tudományos eredmények és a régi keleti vallások között. Capra az atomfizika természetképéből és a nagy keleti vallási rendszerekből egy koherens, *személyes, misztikus világgépet* alkotott. (Capra műveiben meg kell különböztetni a természettudós megállapításait a filozofáló értelmezéseitől.)

A New Age-gondolkodók bőségesen merítettek a különböző pszichológiai iskolákból, különösen a transzperszonális pszichológiából, mely az *élet transzperszonális oldalát a pszichológia segítségével próbálja megragadni*. Legfontosabb témái: az utolsó érték, a kozmikus öntudat, extázis és misztikus tapasztalat. (A New Age-dzsel kapcsolatban méltatlan misztikáról beszélni, pontosabb a miszti-

cizmus kifejezés.) A transzperszonális mint az Egy gondolható el, amivel az individuum egy *magasabb öntudati* állapotba tud feloldódni.

A vallási rendszerekkel kapcsolatban a New Age nem szívesen beszél vallásról, sokkal inkább vallásiról, bizonyos spirituális összefüggésekről. Marilyn Ferguson adta könyve egy részének ezt a jellemző címet: „*Vallástól a spiritualitás felé*”. A New Age ebben az értelemben akar egységet hozni, ahol is az *egység szinkretizmust jelent*. Emögött az a réges-régi vágy áll, hogy világ-egység-vallás jöjjön létre, amelyben minden eddigi vallás részt kaphat. Isten ebben úgy szerepel, mint az univerzum rendező mátrixa (Ferguson), mint önrendelkező mechanizmus (Capra), vagy egyszerűen mint *a kozmikus energia összessége*.

Mindez azt jelenti, hogy *mindenki saját maga* vallásos autoritása, *papja*. A New Age tehát *önmegváltást* hirdet. Ez az a pont, ahol és amiért a New Age a kereszténységet támadja és próbálja meghamisítani, hiszen a keresztény teológia fundamentuma, hogy az autoszotéria lehetetlen, mivel a bűn nemcsak a világ immanens törvényeivel való szembeszegülés, hanem ezek Alkotójával szemben is, amiből következően szükséges az emberiség objektív megváltása egyfelől és az ebbe való bekapcsolódás – mint szubjektív megváltódás – másfelől.

A NEW AGE FAJTÁI

A New Age-ben – forrásaival analóg módon – *három erővonal* rajzolódik ki: az *ezoterikus-okkultisztikus*, a *filozofikus* és a *vallási irányzat*,

melyek erősen átfedik egymást. Az első irányzat jellemzője, hogy a mágikus hatalmat átélő *függetlennek érzi magát mind az erkölcsi törvénytől, mind az isteni hatalomtól*. Legjobb esetben is azt akarja, hogy tőle függjön az istenivel való találkozás.

A filozofikus irányzat, illetve a New Age megértése szempontjából a legcélravezetőbbnek itt is a „klasszikusok” tanulmányozása tűnik. Marilyn Ferguson: „A szelíd összeesküvés. A személyes és a társadalom átalakulása a Vízöntő Korában.” című könyve a „New Age Bibliája”. A New Age-mozgalmat úgy látja, hogy egy vezető nélküli hálózat küzd radikális változásokért, amelynek tagjai felmondták a nyugati világ alapkoncepcióit és megtörik a történelem kontinuitását. Ennek az összeesküvésnek nincs politikai doktrínája, szellemi mozgalom, amely figyelmen kívül hagyja az eddigi tudományokat és gondolatokat. Sir George Traveyan úgy látja, hogy *civilizációnk a szó legteljesebb értelmében elérte mélypontját, s az átváltozás lehetősége nagyobb, mint bármikor*. Fritjof Capra talán a legtöbbet olvasott New Age-szerző. „A fizika Taoja”, „A forduló időpont”, „Az új gondolkodás” – mind bestseller lett. Nézete szerint összezavarodott világunkból *csak összefüggésekben gondolkodó, szent és ökológikus világgép jelenthet kiutat*, amellyel meghaladható az egyoldalú racionális gondolkodás és konkurenciaharc.

A vallási irányzat főként három forrásból merít: *a hinduizmusból, a buddhizmusból és a taoizmusból*. A hindu rendszerekből a korlátlan szinkretizmust, a lélekvándorlás gondolatát és a Minden-Egy tanát veszi át. A buddhizmusból – a lélekvándorlás tételvezésén túl – az önmegváltás elképzelése és a különböző meditációs technikák hatottak ihletően a

New Age-szerzőkre. Az önmegváltás gondolatának sokat idézett megfogalmazása található a Mahávagában (I. 6,7), ahol Buddha ezt mondja: „Én magam szerezttem meg a tudást, ki követőjének nevezném magam? Nincs tanítóm, én vagyok a senkihez sem mérhető tanító”. A taoizmusból kölcsönözte a New Age egyik sajátosságát: az abszolútum személyes vagy személytelen voltának lebegtetését. A New Age saját magát is úgy értelmezi mint küldetést, hogy a *különböző vallások különböző elemeit egymáshoz közelítse* és új kapcsolatba hozza. Erre – nézetem szerint – dilettantizmusa következtében abszolút alkalmatlan.

A DIABOLIZMUS EXTREMITÁSA

A New Age zavaros áramlataiban megjelenik a *sátánizmus* ősi jelensége is, bár ez inkább csak periférikusan kapcsolódik a New Age-mozgalomhoz, mint annak negatív szárnya. A sátánizmus körén belül felosztásom szerint két disztinkciót szükséges tenni: meg kell különböztetni a *reflektálatlan divatot* és a *tényleges sátánimádást*, majd ez utóbbin belül a verbális és az ontológiai sátánizmust.

A reflektálatlan sátánizmust úgy is nevezhetjük, mint a divat ördögét, vagy az ördög divatját. Ezek a külsőséges és zavaros gondolatok bizonyos heavy metal zenekarok repertoárjában szöveggé leegyszerűsödve terjednek. Ezek az okkultisztikus vonások azonban többnyire pusztán show-business. **A verbális sátánizmus** nem tagadja a jót mint jót, hanem megjelenési formákat – *rend, törvény, egyház stb.* – *utasít el mint rosszat*. Az intézményesülésben lévő emberi bűnök láttán nemcsak ezeket, hanem

ezek alapját is elutasítják. A rossznak tapasztalt rend által rossznak mondott Sátánt, a jónak vallott Krisztus helyére tették elgondolásukban. Végül is felcserélték a neveket, de csak a neveket. Nem akarják a rosszat jónak, és a jót rossznak mondani, nem igenlik a rosszat mint rosszat. (Az egyháztörténelemben ilyen jellegű eretnekség volt a luciferiánusok szektája. Az ő mai megfelelőik azok, akik a családot – sőt akár a templomot – úgy élik meg mint elutasítást, mint rosszat, ezért annak ellenkezőjét hangoztatják, noha valójában a jóra vágnak.) **Az ontológiai sátánizmus** a tényleges sátánimádók mintegy antivallása. *Jellemzője a destrukció, a pusztítás és önpusztítás, az anarchia és a káosz.* A dolog illegitim természetéből következően (hiszen rájuk semmiképpen sem vonatkozhatnak a vallásszabadságot biztosító jogok) a jelenség tanulmányozása és kezelése rendkívül nehéz, egy megfogalmazás szerint nem is a pasztoráció, hanem az exorcizmus, a pszichiátria és a karhatalom körébe tartozik.

A NEW AGE TÁMADÁSA A KERESZTÉNYSÉGGEL SZEMBEN

Azzal *vádolják a keresztényeket*, hogy egyáltalán nem látszanak rajtuk a megváltottság jelei, és hogy amikor az embereknek igényük volna a szakrális dolgokba való beavatásra, akkor ehelyett egy patriarkális hivatal instrukcióit kapják, egy intézményét, amely uralkodni akar a gondolat fölött, és csak saját magával van elfoglalva.

A nyugati filozófia és a keresztény teológia által kidolgozott *fogalmakat* a New Age elveti és definiálatlan, megragadhatatlan fogalmakkal igyekszik

helyettesíteni. A jezsuita Bernhard Grom így jellemezte a New Age világgépét: „Az egész valóság egyetlen szellem-energia-erőtér, amiben az isteni, a materiális kozmosz, a növény- és állatvilág és az ember csak graduálisan, mint különböző sűrűség és emanációs-sík különbözik egymástól.”

A New Age igazolja azt a megfigyelést, hogy *abhol csökken a vallásosság, ott nő a babonáság*. Ez a minduntalan felbukkanó új-babonáság úgy értelmezhető, mint a szekularizáció okozta frusztráció visszahatása.

Megjegyzendő, hogy a New Age-ben, mint a privatizált vallás legszélsőségeesebb esetében, végletes formájában találkozunk az *individualista vallási tradíció* és a szekuláris értelmiség „vallás magánügy”-et propagáló törekvése, hogy a vallás társadalmi, politikai relevanciáját tagadva *kiszorítsa* hagyományos ellenfelét, az *egyházias értelmiséget*.

Nyilvánvalóan a New Age a kereszténység számára se nem teológiai, se nem filozófiai kihívás, mindazonáltal szükséges kimutatnunk a *New Age-rendszerek bölcséleti abszurditásait és erkölcsi hiányosságait*, a keresztények figyelmét pedig fel kell hívni arra, hogy még az ártalmatlannak tűnő magazinok horoszkópjaival való kacérkodás sem egyeztethető össze az Evangéliummal.

A NEW AGE-JELENSÉG TRANZSCENDENCIA-ÉHSÉGGÉNT VALÓ ÉRTELMEZÉSE

Nézetem szerint a New Age transzcendencia-éhségként való értelmezése a pasztoráció lehetőségének a feltétele.

Ki kell mutatnunk az ember eredendő, és éppen a lényegét megadó transzcendens nyitottságát, majd pedig azt, hogy a *New Age nem más, mint éppen ennek a nyitottságnak elfojthatatlan felszólítására adott elégtelen válasz*. Ezen a kapun át juthatunk el a nyitottság valódi tárgyának bemutatásához.

Mert a keresztségben kapott küldetésünk, hogy a kihívásokat lehetőséggé változtassuk!

DR. SEMJÉN ZSOLT MDF–KDNP–FKGP FRAKCIÓVEZETŐ
BESZÉDE BUDAPEST II. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZAT
KÉPVISELŐTESTÜLETI ÜLÉSÉN, 1994. MÁRCIUS 1-JÉN

A POLGÁROK KAPHASSANAK IGAZI ISKOLAVÁLASZTÁSI SZABADSÁGOT!

*Mit jelent az, hogy
világnézetileg semleges?*

Tisztelt Polgármester Úr! Képviselőtársaim! Jelenlétükkel megtisztelt Érdeklődők!

Egy kérdés megközelítése legcélravezetőbb módjának az tűnik, ha a mindnyájunk által elfogadott elveket összevetjük a tényekkel, s így jutunk el a konklúzióhoz.

Nézzük tehát az elveket: mindnyájunk szándéka a kerület oktatásának gazdagítása, sokszínűvé tétele, színvonalának növelése. Mindnyájan ismerjük a keresztény iskolák – történelmileg bizonyított – magas színvonalát, kimagasló nevelési eredményeit.

Mindnyájan tisztában vagyunk azzal, hogy hazánkban a kereszténység mind történelmileg, mind szociológiaiánál reveláns társadalmi igényt jelent.

Mindnyájan tiszteletben tartjuk az iskolaválasztás szabadságát, így a keresztény gyerekeknek is azt a jogát, hogy – aránytalan megterhelés nélkül – ilyen iskolába járhassanak.

Mindnyájan elismerjük az egyházi ingatlanok visszaigénylésének jogosságát.

Ezek után nézzük a tényeket: a felmérés adatai ismertek. Azonban ezeknek a számoknak tényként való értelmezése nehézségekbe ütközik. A felmérés névtelensége miatt annak ellenőrzése lehetetlen. Számomra érthetetlen, hogy miért maradtak ki a hidegkútiak és azok a II. kerületi gyerekek, akik nem II. kerületi iskolába járnak (pl. a közel eső Batthyány iskolába), valamint – legalább a nagycsoportos óvodások? Ismert továbbá bizonyos tanárok – helyzetükből adódóan pszichikai pressziótól sem mentes – ellenpropagandája. Nem akarom kihelyezni ezeket a visszasságokat, de le kell szögezni, hogy mindezek legalábbis bizonytalanná teszik a felmérés értelmezhetőségét.

Ismert továbbá a Polgármester úr előterjesztése. Alap gondolata az, hogy a szülői igény szerint, annak arányában történjen a megosztás. Ebből olyan következtetésre jut, és olyan javaslatot tesz, miszerint az Adyt $2/3$ – $1/3$ arányban ossza meg az önkormányzat és az egyház.

Polgármester úr! Ön pontosan tudja, hogy ez a lépés nyilvánvalóan logikai falzum. Mert a kiinduló elvből az következik, hogy vagy a kerület összességében tekintjük a szülői igényt, és akkor az iskolák közül az igény arányában a megfelelő számú iskolát kell átadni, vagy pedig külön-külön tekintjük az iskolákat, és akkor viszont minden iskolát a szülői igény szerinti hányadban kell megosztani. De így a szülői igény az egyházi iskolára egyszerűen negligálva van.

Nem szeretnék ideológiai pengeváltást indikálni, de miután a kérdés az, hogy legyen-e egy egyházi iskola, vagy csak kizárólag „világnézetiileg semleges”

önkormányzati, nem tudom megállni, hogy néhány megjegyzést ne tegyek ez utóbbival kapcsolatban. Mit jelent az, hogy „világnézetileg semleges”? (Már a kifejezés önellentmondás. Különben is világnézetileg legfeljebb egy döglött ló semleges.) Ez három dolgot jelent:

1. Jelentheti az igazságnak, vagy annak megismerhetőségének tagadását. Tehát valamiféle agnoszticizmust. Ez eleve ellentétes minden tudományos és nevelési feltétellel.

2. Jelentheti azt, hogy a kérdésnek nem tulajdonít jelentőséget, vagy hogy el sem jut a kérdésfeltevéshez. Ez is nyilvánvalóan ellentétes az ember szellemi természetével.

3. Jelentheti azt, hogy mindez csak blöff, szlogen, amely a marxista beidegződések fedezékéül szolgál. E három közül bármelyik áll fenn, mindhárom elfogadhatatlan.

Meggyőződésem, hogy az intellektuális becsületesség alapján sokkal tisztább és tisztességesebb lenne, ha a családoknak meg volna a reális választási szabadsága, hogy a nekik megfelelő iskolába adhassák gyermekeiket, tehát világos és garantált legyen, hogy ez katolikus, ez református, ez pedig akár marxista világnézet szellemében tanít. Ellenkező esetben az egész szisztéma végső soron valamiféle „zsákbamaczka”.

Mit kérünk tehát? Nem azt, hogy annyi egyházi iskola legyen, mint amennyire csak igény van, hanem pusztán annyit, hogy a 18-ból legalább egyetlen egy legyen egyházi.

Hogy a Katolikus Egyház és a Ferences Rend a maga értékeivel gazdagíthassa és emelhesse kerületünk oktatását, és polgáraink igazi iskolaválasztási szabadságot kaphassanak. Ennyit akarunk mind-

össze, amikor arra kérem a Testületet, hogy mindezt támogassa.

Persze vannak ellenvetések, amelyeket szintén komolyan kell venni, lássuk ezeket:

1. Az első típusú kifogások, vélekedések lényege: „ha a keresztények keresztény iskolát akarnak, tartásuk fenn maguk”, vagy „ha az önkormányzat visszahadja az egyháznak az iskolát, akkor előtte építsen egy másikat”. Az efféle ellenvetés abszurd, illetve irreális. Először is ugyanúgy adófizető állampolgárok vagyunk, mint bárki más. Ugyanolyan jogunk van a szabad iskolaválasztáshoz, mint bárki másnak. Ha tehát az önkormányzati iskolák mellett még az ugyanolyan képesítést adó felekezeti iskolákat is nekünk kellene fenntartanunk, úgy ez dupla terhet jelentene. Miután pedig attól, hogy egy iskola egyházi lesz, még nem lesz több gyerek (sajnos, az általános iskolás gyerekek száma amúgy is csökken), ezért tehát nem feltétlenül szükséges új iskolát építeni, hanem az igényeknek megfelelően kell átrendezni.

2. Ennek során persze ebben az egy iskolában közösségek válhatnak szét, osztálytársak válhatnak külön, aminek nehéz voltát messzemenően átérzem. De állítsuk e mellé azt, hogy az egész kerületben a keresztény gyerekeknek egyáltalán még a lehetőségük sincs meg, hogy szívük szerinti iskolába járhassanak.

Az asztal másik oldalán ülő Kedves Képviselőtársaim!

Kerületünk gazdagodását vagy megszegényesülését jelentette-e az, hogy van református Baár-Madas Gimnáziumunk? Liberális képviselőtársaim liberalizmusára apellálok, aminek fundamentuma a sokszínűség élni engedése kell, hogy legyen. Nem

gondolják, hogy az lenne a valóban liberális döntés, ha nem megfojtanak, hanem segítenék ennek itt és most a megszületését?

Tisztelt MSZP-s Képviselő Hölgyek! A szocializmus atyamestere, Marx is a jezsuitáknál tanult.

Tisztelt SZDSZ-es Képviselő Urak és Hölgyek! Az SZDSZ két legprominensebb pártpolitikusa, Kuncze Gábor miniszterelnök-jelölt és Dornbach Alajos az Országgyűlés alelnöke büszkén vállalja, hogy piarista diák volt. Ártott ez nekik?

Befejezésül mindnyájunk gazdagodásának jegyében és reményében kérem Önöket, kérlek beneteket, hogy támogassátok a ferences iskola megszületését. *

---

* Budapest II. kerületi Önkormányzata aznap éjszakába nyúló, viharos, drámai fordulatokat sem nélkülöző testületi ülésén megszavazta az Ady iskola visszaadását az Egyháznak, amit azóta a ferencesek Orsolya Rendi Szent Angéla Általános Iskola és Gimnázium néven közmegelegedésre, nagy elismertséggel működtetnek.

GONDOLATOK AZ EGYHÁZRÓL ÉS A POLITIKÁRÓL

*„Az a keresztény, aki lemond arról a feladatáról,
hogy a világot krisztusivá formálni törekedjék,
lemond egyszerűen a kereszténységről.”*

Rónay György

Az Egyház társadalmi tanítása része a teológiának. Ez a pápai kijelentéssel is megerősített tétel rendkívüli lehetőségű és felelőségű fundamentum. Nem pusztán azt jelenti, hogy nem lehet számunkra közömbös e világ berendezése, hanem azt is, hogy az ebben való részvételünk ténye és – az enciklikák által meghatározott – iránya hitünkbe, következésképp üdvösségünkbe vágó kérdés.

Mindezek alapján szembe kell néznünk egy szél-tében-hosszában hangoztatott mítosszal: az „egyenlő távolságtartás” követelésével. (Ami egyébként eredetileg pusztán azt akarta kifejezni – ami önmagában igaz is –, hogy az Egyház pl. Ausztriában politikailag sem feltétlenül azonos az Osztrák Néppárttal.) De ha hajlandóak vagyunk a teológia és a józan ész alapján megfontolni ezt a követelést, akkor nyilvánvalóvá válik téves, pontosabban abszurd volta.

Mert mit jelent az *Egyházzal szemben az egyenlő távolságtartás követelménye*? Először is azt, hogy az Egyháznak kellene változnia a politikai pártok

programjai és programváltozásai szerint. Tehát az Egyháznak kellene lesni, hogy melyik párt mikor mit talál ki, hogy az „egyenlő távolságtartásnak” megfelelően jobbra-balra sasszézva mindig mindenkiel szemben meglegyen az „egyenlő távolság”. Ezzel szemben a valóság pont fordított.

Az Egyház a hit sziklaalapján áll (ami természetesen nemhogy kizárja, hanem feltételezi és lehetővé teszi a reflexiót), és a politikai pártok ehhez a szilárd ponthoz képest mozognak: közeledhetnek vagy távolodhatnak. És az Egyház a maga társadalmi tanítása alapján, abból következően, a világ megfelelő berendezéséért (ami a szeretet társadalma felé irányul, az eredeti bűn következményeinek és a világ szituációjának tudtával és mérlegelésével, a *keresztény realizmus* alapján) együttműködik politikai pártokkal ott, akkor és annyiban, ahol, amikor és amennyiben azok szisztémái és törekvései erre irányulnak és ebbe az irányba is hatnak. Ahol ez így van, ott együtt kell működni, és ahol ez nincs így, ott nem kell együttműködni.

Ezek után aligha lehet érdektelen a dolgok mögé is vetni egy pillantást: mi célból és kik által sugalltatnak és hangoztattatnak ezek a szlogenek?

A cél: az Egyház társadalmi és politikai *relevanciájának* megkérdőjelezése, tagadása, majd kiküszöbölése. Eszerint az Egyház foglalkozhat pl. karitatív ügyekkel, de nem lehet történelmi tényező kulturális és – különösen nem – politikai értelemben. Miért? Mert ha a vallásnak, pláne a katolicizmusnak társadalmi, politikai relevanciája van, akkor az *egyházas értelmiségnek* is van ilyen legitimitációja. Ez pedig a legérzékenyebben érinti hagyományos ellenfelét, a *szekularista értelmiséget*, akik a „szakértői” mítosz ürügyén korlátlanul és

konkurencia nélkül akarják uralni politikai monopóliumukat.

Tehát: „a vallás magánügy” (kommunista és liberális) követelés a szekularista értelmiség létérdeke. Ezért az individualista vallási hagyományok felmelegítése és propagálása, mivel mindez relativizálja az Egyház politikai relevanciáját.

Ők pontosan tudják: az Egyház és az egyházas értelmiség nemcsak hitbeli (szervezeti, szellemi) egységben, hanem érdekbeli közösségben is van. Ha ugyanis az Egyház politikai relevanciáját kétségbe lehet vonni („egyenlő távolságtartás”, „a vallás magánügy”, szektásítással való relativizálás), akkor az egyházas értelmiséget ki lehet szorítani. És ahogy az egyházas értelmiséget kiszorítják, úgy válik egyre illuzórikusabbá az Egyház politikai relevanciájának megjeleníthetősége.

Mit kell tennünk? Minden katakombákba való visszavonulást sugalló kishitűség ellenére igenis, egyszerűen ki kell mondanunk és meg kell jelenítenünk az Egyház társadalmi tanítása alapján a politikában is a keresztény realitás alternatíváját. Ehhez az Egyháznak – megkockáztatom: harcosan – képviselnie kell a maga társadalmi tanítását, és ehhez a kánonhoz kell mérnie és megítélnie a politikai eseményeket és tényezőket.

Az egyháziak feladatának első prioritása természetesen a lelki, szellemi háttér megteremtése. De a világiakat egyértelműen biztatni kell (már csak a hiteles tájékozódás és tájékoztatás miatt is) a megfelelő politikai részvételre. Tudatosítva: mindezzel nemcsak az Egyház és a világ javát, hanem *személyes üdvösségüket is munkálják.*

DR. SEMJÉN ZSOLT ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ ELŐADÁSA A
BATTHYÁNY LAJOS ALAPÍTVÁNY KONZERVATÍV ALTERNATÍVA
KONFERENCIÁJÁN, 1996. MÁJUS 11-ÉN.

A MAGYAR KERESZTÉNYDEMOKRÁCIA ELVEI

*Minden politikai program
a mögötte álló emberkép függvénye.*

Először is szeretném megköszönni a lehetőséget, hogy itt lehetek, és néhány gondolatot megoszthatok Önökkel. A téma, amit feladatul kaptam: a *magyar kereszténydemokrácia elvei*, a dolog természetéből eredően filozofikus, úgyhogy én is ilyen szempontból közelítem meg, de természetesen a végén megkísérelem az egész kérdéskört kifuttatni a praktikus kérdések felé. Három részre gondoltam osztani, amit el szeretnék mondani Önöknek: egy bizonyos *filozófiai* megközelítést, egy *szociológiai* és egy *politikai* megközelítést. Miután itt hasonló gondolkodású konzervatív beállítottságú körben vagyunk – némileg talán provokatívan is –, a szociális kérdésre szeretném az elmondandómat kihegyezni, mert ebben látom az egyik döntő kérdést, ahol a konzervatív oldal politikai sikere eldől.

Néhány bevezető megjegyzést tennék: világviszonylatban is, de Magyarországon különösen, egy sajátos zsonglörködés folyik a fogalmakkal. A sze-

kuláris értelmiség kezében tartva a médiapozíciókat, médiamonopóliumot, ennek segítségével az egyes fogalmakat önkényesen definiálja, majd egy *torzított definíció* értelmében sulykolja a társadalomba. Ennek egyik legpregnansabb esete Tamás Gáspár Miklós, aki hol patrióta, hol republikánus, hol neokonzervatív jelzővel tiszteli magát, mint a bűvész: a mandzsettába bedugom a kártyát és a cilinderből kiugrik a kisnyúl. Olyan definícióval ruházza föl az adott fogalmat, például a patriotizmus fogalmát, amely annak legfeljebb csak járulékos jegyeit tartalmazza, a lényegi jegyeket elhagyja, majd az így csinált – teljesen önkényes – definíciót már köznyelvi értelemben használva, egészen meglepő és bizarr konklúziókra jut. Ezért létfontosságú, hogy fogalmilag tisztázzuk a saját eszmerendszerünket, hogy a mi fogalmainkat mi definiáljuk, mert ellenkező esetben végképp kiszolgáltatjuk magunkat annak a szekularista médiaértelmiségnek, aki ezeket a fogalmakat úgy alakítja és úgy formálja, ahogy az ő politikai érdekeinek megfelel.

A kereszténydemokrácia Magyarországon megítélésem szerint sajátos kettősség feszültségét hordozza. Ez a sajátos probléma pedig az, ami 1989-ben merült fel, hogy mit értünk kereszténydemokrácián? Azt értjük, ahol 1947-ben megszakadt, vagy pedig azt, ahol a világ kereszténydemokráciája – a kereszténydemokrácia mint politikai felfogás – ma tart. Leegyszerűsítve: mik az alapdokumentumaink? Giswein Sándor, Prohászka Ottokár, Barankovics István írásai, vagy pedig a CDA, OVP, CDU programja? Nyilvánvaló, hogy erre nem lehet vagy-vagy választ adni. A magyar kereszténydemokrácia lényegéhez tartoznak mind a saját gyökerei, mind pedig az, amit a nemzetközi keresztényde-

mokrácia mint eszmerendszer, a világban elért. *A mi feladatunk az, hogy a saját, magyar gyökereinkből táplálkozva a Nyugaton elért eredményeket átvesszük, és ezt egységes magyar kereszténydemokrata felfogásba tudjuk ötvözni.* Tehát szükségünk van mind a sajátosan magyar tradíciókra, mind a modern kereszténydemokráciára.

A kereszténydemokrácia lényeges vonása, hogy *a nemzeti sajátosságokat* – a marxizmussal ellentétben – egyáltalán nem teszi zárójelbe. Nyilvánvaló, hogy más a német CDU és más a holland CDA, de nyilvánvaló az is, hogy ugyanannak a kereszténydemokráciának – a különböző országok sajátosságainak megfelelő – megfogalmazásai. Egy zárójeles mondattal hadd utaljak ennek alátámasztására természetesen egy egészen más problémakörben: talán a legnyilvánvalóbb példa az ortodox kereszténység és a nyugati kereszténység politikai értelmezése. Amikor például a román kereszténydemokrata parasztpártról beszélünk, kétségkívül, hogy keresztény emberek, de az ortodox kultúrkör, a bizánci hagyományok alapján egy egészen másfajta felfogást képviselnek. Ami a nyugati kultúrkörű – katolikus, protestáns – területeken történelmi evidencia, az a keleti pravoszláv kultúrájú ortodox országokban egyáltalán nem az.

Még a bevezetésben meg kell említenem egy sajátos kérdést a magyar kereszténydemokrata hagyományban, gondolkodásban: a protestáns – de távolról sem csak a protestáns – gondolkodókra erősen hatott a népi írók mozgalma, s ezért bizonyos *harmadikutas gondolatok* mindenképpen benne vannak a magyar kereszténydemokrácia gyökereiben. Egyetlen példával illusztrálnám ezt katolikus részről, hogy Wilhelm Röpcke: *Harmadik út* című megha-

tározó művének előszavát Barankovics István írta. Ez is egy olyan szempont, amit a rendelkezésemre álló szűk időben nem tudok kifejteni, csak jelzés-szerűen említeni.

Minden politikai program a mögötte álló emberkép függvénye. Ha az emberkép torz, akkor a ráépülő politikai program és a politikai gyakorlat is torz és embertelen lesz. Ezt bemutatta ebben a században a náciizmus és a bolsevizmus.

A kereszténydemokráciának filozófiai értelemben – és a mi mostani összefüggésünkben nézve – a három nagy alappillére a *perszonalitás*, vagyis a személyiség tiszteletének elve; a *szolidaritás* mint a közösség elve; és a *szubszidiaritás* mint a kölcsönös kisegítés elve, amely az első kettőt képes egységbe rendezni. *A személyiség tiszteletének elve bizonyos átfedésben van a liberális felfogással. Nyilvánvaló, hogy kritikát gyakorol a liberalizmusra, mint egyoldalúságra, mint az individualizmus túlzására, de kétségtelen, hogy bizonyos átfedés van az értékrendszerünkben. Másik oldalon ugyanúgy van – a szolidaritás alapján, a közösség elfogadása alapján – bizonyos átfedés a szociáldemokrata felfogás és a kereszténydemokrata felfogás között. Mindig kritikát gyakorol a szocializmus és a szociáldemokrácia egyoldalúan eltúlzott közösségfelfogására, ami szélsőséges formájában az egyénből már csak egy csavart csinál a gépezetben, de kétségkívül van bizonyos átfedés. Ezért a kereszténydemokrácia filozófiai alapon talál kapcsolódási pontot a liberalizmussal és talál kapcsolódási pontot a szociáldemokráciával is. Ezért szellemi értelemben egy kereszténydemokrata párt mindenképpen középpárt.* Nem beszélve arról, hogy ezek a fogalmak, amelyekből a liberalizmus és a szocializmus alapértékei lettek – a francia forra-

dalom szabadság, egyenlőség, testvériség követelése – gyökerükben és lényegükben keresztény fogalmak. Az más kérdés, hogy szekularizáltak és utána egyoldalú túlzásokba vitték, de azért ezek alapvetően keresztény értékek, keresztény gyökerekből valók, ezért nekünk kereszténydemokratának ezeket a gondolatokat értékként kell elfogadnunk, és – a helyükre téve azokat, a teljes emberkép összefüggéseibe visszaállítva – saját értékünként kell felmutatnunk.

Ebből ered, hogy a kereszténydemokrata-keresztényszociális felfogás – az egyik oldalon a liberális értékekkel, a másik oldalon a szociáldemokrata értékekkel való kapcsolódás alapján – olyan sajátos lehetőséget biztosít a kereszténydemokráciának, hogy mind a két irányba képes bizonyos kapcsolódásokra. Ezért megkockáztatom azt a megjegyzést, hogy a kereszténydemokrácia képes egy bizonyos, talán úgy fogalmaznék, hogy helyváltoztatás nélküli mozgásra aszerint, hogy a hangsúlyt a liberális értékekkel való kapcsolódásra, vagy a szociáldemokrata értékekkel való kapcsolódásra helyezi-e, anélkül, hogy bármelyiket is fel kellene adnia, és hogy belső ellentmondásba kerülne önmagával. Sajnos a rövid idő miatt ezt sem tudom most részletesen kifejteni, csak jelezni szeretném ezt a sajátos lehetőséget, amely egyedül a kereszténydemokrata-keresztényszociális felfogás sajátja.

Megkerülhetetlen – főleg ma a szociális kérdésekben – a pápai enciklikák témája, az, hogy az *egyházaknak, a maguk sajátos küldetéséből, a társadalomhoz, mint társadalomhoz is van küldetésük, üzenetük.* A pápai enciklikákat olvasva nyilvánvaló, hogy ez a felfogás lényegi kritikát gyakorolt a létező szocializmusra, védve a magántulajdont, az egyén

szabadságát, de az is tény – és ezt különösen most fontos hangsúlyozni –, hogy igenis kritikát gyakorol a vadkapitalista tendenciákkal szemben, a szélsőségesen liberális felfogással szemben. Világosan ki mondja, hogy *sem a tőke munka nélkül, sem a munka tőke nélkül fenn nem állhat*. Nem konfliktuselméletet állít föl, amely a munka és a tőke konfliktusával operál, hanem konszenzusos elméletet, amely egységben látja a tőkét és a munkát, de éppen a személyből kiindulva hangsúlyozza, hogy *a munka igenis elsődleges a tőkével szemben*. Azt hiszem, hogy ez egy hallatlanul fontos, és a társadalom számára – megkockáztatom, hogy – meglepő dolog, amit különösen most az MSZP–SZDSZ-es kormány idején nem árt hangsúlyozni.

A szociális kérdés vonatkozásában most áttérnék röviden a szociológiai részre, aminek talán a legfelszínesebb rétege az, hogy kénytelenek vagyunk tudomásul venni azt, hogy negyven év szocializmus után bizonyos egalitáriánus reflex beleivódott a társadalomba. Nem mintha a létező szocializmus egalitáriánus lett volna, talán nem is az államkapitalizmus a jellemző kifejezés, hanem valamiféle *bizarr feudalizmusra emlékeztető nómenklatúra-rendszer*, de ezeket a beivódásokat nem lehet nem észrevenni.

Egy teljesen másfajta értelemben a kereszténydemokrata néppárt szimpatizánsai körében – de azt hiszem, ugyanezt elmondhatom az MDF és a kisgazdapárt szimpatizánsai jelentős részéről is – bizonyos antikapitalista plebejus reflexek is élnek. Ez részint persze abból adódik, hogy ezen pártok tagsága és szimpatizánsai jelentős részben a szegényebb és az idősebb rétegekből valók, akik a kapitalizmus vesztesének érzik magukat és bizonyos

értelemben azok is. Van természetesen egy erős antikommunista reflex a volt ateista állammal szemben, de életérzés szempontjából antikapitalista beállítottság van, amellyel mindenképpen számolni kell a piacgazdaságra való áttérés során és voltaképpen azt kell mondanunk, hogy ez az életérzés azért a kereszténységből következik. Gondoljunk csak arra, hogy keresztény alapon nem mondhatjuk azt, hogy a „magántulajdon szentsége”. Keresztény alapon nem mondhatjuk azt, hogy a magántulajdon korlátlan. Azt kell mondanunk, hogy *a magántulajdonnak igenis közösségi vetülete van*. Természetesen joga van az egyénnek a magántulajdonra és ezért konfrontálódunk a szocializmussal, de a keresztény felfogás nem ismerheti el a magántulajdon korlátlan voltát, abszolutizálását, a közösségi vonatkozásoktól és rendeltetéstől való elszakítását. Amikor keresztény politikáról beszélünk, akkor ezekkel a gondolatokkal mindenképpen foglalkoznunk kell, különösen amikor a szociális kérdés felől közelítjük meg.

Miután időm fogy, kénytelen vagyok rátérni a harmadik részre: a politikai megközelítésre. A kereszténydemokrácia elveinek, politikai lehetőségeinek a szociális kérdés felől való megközelítése folytán rögtön fölmerül a kérdés, hogy a magát baloldalinak nevező oldalon, a szocialista párt oldalán, ott vannak-e valóban a baloldali értékek? Azt kell mondanom, hogy nincsenek. Brutálisan nincsenek. *A szocialista párt az új burzsoázia nómenklatúrája, amely balos frázisai ellenére kifejezetten vadkapitalista érdekeltségű*, melynek politikai húzásai nyilvánvalóan szöges ellentétben vannak balos frazeológiájával. Ennek tragikomikus példái a miniszterelnök egymásnak teljesen ellentmondó nyilatkozatai

aszerint, hogy a világbank képviselőivel való tárgyaláson, vagy egy szakszervezeti gyűlésen van-e. Ebben az értelemben – csak egy zárójeles megjegyzés – én nem gondolom azt, hogy a szocialista párt bármifajta visszarendeződést akarna a szónak a szocializmus értelmében, hiszen ez az új burzsoázia a legtávolabbról sem érdekelt semmifajta államosításban, vagy proletárdiktatúrában vagy ilyesmiben. Úgy gondolom, hogy az MSZP-ben alapvetően a nomenklatura logikája érvényesül, és a nomenklatura – a maga reflexeivel – rendeződik vissza. A szocialista párt két szempontból sem szociáldemokrata párt: egyfelől reflexeiben tetten érhetően posztkommunista, másfelől nem képviseli a szociális igazságságot, nem képvisel valódi baloldali értékeket, hanem *egy újburzsoá nomenklatura vadkapitalista érdekeit szolgálja ki.*

Most már az aktuálpolitikai részre kifuttatva: meggyőződésem, hogy a konzervatív oldalnak – és ez a mondandóm summája – nincs reális esélye a győzelemre, a többség megnyerésére, hogyha nem tud megnyerni magukat szociális értelemben baloldali érzelműnek vélő szavazókat is. Ha nem tudjuk a baloldali reflexekkel átítatott társadalmat megnyerni, nem tudjuk rábizonyítani a jelenlegi hatalomra, hogy nem képviseli ezeket az értékeket, akkor nincs esélyünk arra, hogy többséget szerezzünk. Tudom, hogy ez egy súlyos állítás, de ez politikai meggyőződésem. A többség megnyerése nem képzelhető el természetesen – és ezt gondolom nem kell részletesen kifejtenem – a szociális demagógia útján. Nyilván, hogy ez sem az elveinkkel, sem a beállítottságunkkal, sem a felelősségünkkel, sem politikai ízlésünkkel nem fér össze, és ebben konkurencia-képesség sem vagyunk.

De ugyanakkor nem járható az az út sem, hogy a klasszikus konzervatív érvrendszerrel pusztán jobboldalról támadjuk ezt a szocialista pártot, azzal, hogy a szocialisták a szociális ellátó rendszerek irreális kiszélesítésével, túlfeszítésével a gazdaság működésének alapjait rendítik meg. Ezt a klasszikus konzervatív érvrendszert ma Magyarországon nem lehet használni, hiszen *a szocialista párt* – nyilván az SZDSZ intenciójára – *bontja le legbrutálisabban a szociális ellátó rendszereket a társadalom tűrőképességének határa alá* és már éppen azzal fenyegetve a gazdaságot is. Ezért Magyarországon a volt kommunista nómenklatúrával szemben a konzervatív pártoknak akkor van esélyük a győzelemre, *ha a klasszikus konzervatív értékrend mellett különösen nagy hangsúlyt helyeznek a szociális igazságosság kérdésére*, és a szociális igazságosság területét – mind politikailag, mind kommunikációsán – nem engedik át a médiaértelmiség manipulációja következtében ennek a „szocialista” újburzsoá nómenklatúrának.

A szociális piacgazdaság az, ami körül a jobb-közép ellenzéki pártok együttműködése, programja kikristályosodhat és ebből kiindulva tudjuk a többséget megnyerni. Konzervatív értékeinket akkor tudjuk ma Magyarországon megvalósítani és a szociális piacgazdaságot létrehozni, ha a szociális piacgazdaságban ugyanakkora hangsúlyt helyezünk a szociális szóra, mint a piacgazdaságra. A konzervatív együttműködésen belül a kereszténydemokrata-keresztényszociális gondolat az a politikai felfogás, amelyik képes a szociális alapon magukat baloldalinak vélő szavazókat a konzervatív szavazótáborba hozni.

MATRÓZ VAGY KAPITÁNY?

*Az utakról és az Isten békéjéről
a KDNP-ben.*

A Kereszténydemokrata Néppárt belső válságának újabb fejleménye, hogy körvonalazódni látszik egy harmadik, a válságból kivezető út esélye. A pártelnöki székben harmadik személyként sokan Semjén Zsoltot látnák szívesen, ő azonban közvetlenül a javaslat megtétele után – a politikai életben szokatlan módon – megfogalmazta önmaga elleni érveit. A KDNP-s politikust arról kérdeztük, változott-e a véleménye, s miként látja a kivezető utat.

– Eddig soha nem nyilatkozott a párt belső ügyeiről...

– Nyilvánvaló: a társadalmat nem érdekli a KDNP belső marakodása. Az embereket alapvető létproblémák gyötrik és egy politikai pártnak nem az a feladata, hogy belső ügyeivel traktálja a társadalmat, hanem az, hogy jövőképet és kiutat mutasson az ország válságából. Meggyőződésem: a KDNP számára *a szociális igazságosság* az a járható út, amelyet határozottan és következetesen fel kell vállalni. Egyfelől ez felel meg a kereszténydemokráciának, másfelől pedig ez ad választ a társadalom kérdéseire, s ez az a pont, ahol a párt különböző csoportjai összefoghatók.

– Több oldalról is felmerült a közelmúltban, hogy harmadik személyt kell állítani a párt élére, s itt elsősorban az Ön neve került szóba a párt mindkét oldaláról. Akkor Ön azonnal megfogalmazta ellenérveit; mi azonban most az álláspontja egy esetleges elnökjelöltségről, hiszen a párttagság oldaláról igen nagy a bizalom Ön iránt.

– Kétségtelen, amennyiben személyek körül széles alapokon nyugvó konszenzus alakult ki, akkor az morális értelemben is jelent bizonyos kötelezettséget. Ma az alkalmasság egyenesen arányos az *integrálóképességgel*. Érzékelem a felém megnyilvánuló bizalmat, bízom magamban, de reálisan ítélem meg önmagamot, hiszen nem mondható, hogy egy harmincezres taglétszámú pártban csak egyvalaki alkalmas pártelnöknek, vagy bármely más vezető posztra. *A KDNP-ben legalább ezer ember van, aki potenciálisan alkalmas arra, hogy vezető tisztséget lásson el.* Mindenekelőtt azonban csapatban gondolkodom, s nem azon az alapon, hogy ki melyik oldalon áll, hanem úgy, tud-e szerepet vállalni az illető a párt egybentartásában.

– *Mi lenne az új csapat feladata?*

– Úgy látom, három lehetséges út áll a KDNP előtt. Az első az *erő politikája*, amikor az egyik oldal a másik fél teljes kiszorítására tör. Ez az út járhatatlan, mert pártszakadáshoz, a KDNP öt százalék alá csökkenéséhez vezethet, amely végső soron a kereszténydemokrata párt eltűnésének kockázatát jelentené. A másik út egyfajta *kiegyezés* lenne a két tábor között. Ez politikailag kétségtelenül megoldás lenne, pszichológiailag azonban sajnos nem sok realitása van. Végül pedig: *az egyetlen járható út egy olyan csapat felállítása lenne, amelyben mindkét oldalról részt vesznek politikusok, akik tudnak*

egymással dolgozni, képesek integrálni és együtt tartani a pártot. Úgy gondolom, a különböző hangsúlyt képviselő csoportoknak garanciát kell adni, hogy nem lesz kiszorítás. Egy kereszténydemokrata pártban – ellentétben a marxista pártokkal – lehetséges, sőt szükséges, hogy legyenek különböző hangsúlyok, amelyek egyúttal a párt mozgásterét jelentik. Ha valami nem kereszténydemokrata, akkor az az uniformitásra való törekvés.

– *Van esélye annak, hogy kialakuljon és megerősödjön a harmadik út?*

– Szerintem valamiféle *treuga Dei*-t – az Isten békéjét – kellene kötni, amely a középkorban azt jelentette, hogy egy napra felfüggesztették az öldöklést a harcoló felek. Ugyanerre lenne szükség most a KDNP-ben is, legalább az országgyűlési választásokig és mindenképpen még a nyári szünet előtt.

– *Úgy tűnik, több párt is új arcokkal kíván nekilátni a parlamenti választásoknak. Nem érezi, hogy a KDNP-nek is szüksége lehet egy új vezetésre?*

– Egy pártnak szüksége van arra, hogy mindig legyenek olyan fiatal, új arcok, akiket a megfelelő pillanatban elő lehet venni. Ezért legalább nyolc-tíz potenciális frontembert kellene folyamatosan fölépíteni, hogy ők a párt szükséglete szerint kerülhessenek előtérbe. *A magam részéről inkább vagyok matróz egy olyan hajón, amely biztosan balad a tengeren, mint kapitány egy elsüllyedt roncsra.* Ezt a párton belül mindenkinek be kellene látnia, s éppen azért, hogy a hajó ne süllyedjen el, kellene időről időre új frontembereket felépíteni.

– *Kikből állhat az új testület?*

– Mindkét oldal józanjaiból, akik nem koptak meg a harcokban és akik mindenekelőtt képesek integráló erőként fellépni. Mindennek széles konszen-

zuson kell alapulnia, hogy a párt irányzatai számára olyan garanciát adhassanak, hogy sem szellemi irányvonalukban, sem személyükben nem szorítják ki őket.

– *Megfogalmazódtak éles kritikák is Gyulay Endre szeged-csanádi megyéspüspöknek a KDNP vezetőihez írt levelével kapcsolatban, s elhangzott, hogy a püspök beleavatkozott egy párt belső életébe...*

– *Gyulay Endrének mint püspöknek az is küldetéséhez tartozik, hogy a keresztény szó tisztaságát védje.* A Püspök Úr mindig is meghatározó figyelmet szentelt a társadalmi kérdéseknek, amit a püspöki kar körlevelében vállalt szerepe is bizonyít. Minden KDNP-s köszönettel tartozik neki azért, hogy nem közömbös számára a Kereszténydemokrata Néppárt sorsa. Levele igen súlyos figyelmeztető jel, amely lelkiismeret-vizsgálatra kötelezi a párt minden vezetőjét.

– *Eljutott-e mára a pártvezetés odáig, hogy egyeseknek terhes legyen a keresztény szó használata egy párt nevében?*

– Óriási felelősséget jelent, ha egy politikai erő zászlajára tűzi a keresztet, s ezzel nem egyeztethető össze, hogy a párton belüli kereszténydemokraták ne tudjanak békében lenni egymással. Harmincezer kereszténydemokrata néppárti tag kereszténydemokrata volta nem vonható kétségbe. A kereszténydemokráciát nem ma kell kitalálni, csak hűségesnek kell lenni ahhoz a politikához, amit a nagy kereszténydemokrata politikusok folytattak *Adenauer-től kezdve Schumanon át Barankovicsig*, s ettől nem szabad elcsúszni sem jobbra, sem balra.

Weinwurm Bence

A KDNP-NEK HATÁROZOTT CENTRUMPÁRTNAK KELL LENNIE

*A szolgálatról, a kampányról
és a pártszakadás veszélyéről.*

Mindenkit meglepett a hír a hét végén, hogy Semjén Zsolt, a Kereszténydemokrata Néppárt parlamenti képviselője mégis vállalja a megmérettetést a pártelnöki posztért a június 21-i választmányi ülésen. A politikust arról kérdeztük, mi befolyásolta abban, hogy ilyen hirtelen változtasson az elmúlt időszakban sorozatosan hangoztatott kijelentésén: nem kíván pártelnök lenni.

– *Még a közelmúltban is határozottan visszautasította a felvetést, miszerint elindul Giczy György pártelnök ellenében a Kereszténydemokrata Néppárt elnöki posztjáért. Most azonban hirtelen úgy gondolta, hogy mégis ringbe száll. Miért döntött így?*

– Korábban úgy fogalmaztam, hogy amennyiben a KDNP megmaradásában szerepet kell vállalnom, akkor ezt megteszem, ha ezzel *a párt erősödését és békéjét* szolgálom. A KDNP tagsága – elsősorban a vidéki tagság – és meghatározó személyiségei részéről olyan bizalom árad felém, amelyet *morális*

alapon nem lehet nem tudomásul venni. Ha valóban szerepem lehet a kereszténydemokrata párt megmaradásában és a kereszténydemokrácia magyarországi küldetésében, akkor lelkiismeretem nem engedi, hogy kitérjek előle.

– *Úgy tudni, hogy bizonyos egyházi körökből is elég erőteljes nyomás nehezedett Önre, hogy vállalja.*

– Az egyházi személyiségeket és vonatkozásokat semmiképpen sem szeretném belekeverni a napi politikába, de nekem mint katolikus teológusnak és kereszténydemokrata politikusnak természetesen rendkívül fontos az egyházi személyiségek véleménye. A politikában az egyház szabadságának biztosítása mellett az egyház társadalmi tanításának – a püspökkari körlevélre gondolok – politikai megvalósítását igyekszem szolgálni. Ilyen értelemben a kereszténységből adódó *kötelezettség* a politikai szerepvállalás.

– *Mi készíthette a másik két jelöltet, Surján Lászlót és Harrach Pétert, hogy visszalépjenek az Ön javára?*

– Úgy érzem, hogy a helyi, megyei szervezetek, valamint a kereszténydemokrata közéleti személyek támogatása volt az az erő, amely alapján sokan bennem látják azt az embert, aki a párt jelenlegi helyzetében egyfajta *alternatívát* jelenthet.

– *Milyen alternatívára gondol?*

– Egy politikai pártnak politikai kérdésekkel kell foglalkoznia. Amikor a társadalom nagy része nem tudja kifizetni a villanyszámláját, nem tudja beiskolázni a gyermekét, nem lesz tényleges kórházi ellátása, ezekre a *létkérdésekre* kell választ adni, jövőképet kell felvázolni, és ennek megvalósításához kell programot nyújtani. Nem lehet a társadalmat a párt belső ügyeivel tovább traktálni. Én tudatosan

nem foglalkoztam a sajtóban a pártügyekkel, mert úgy vélem, hogy nekünk elsősorban a szociális igazságossággal, az oktatással, és az egészségüggyel kell törődnünk. *Nekem a politikai ellenfelem nem Giczy György, hanem elsősorban Horn Gyula.*

– *Képes Ön meggyőzni az országos választmány tagjait arról, hogy a pártnak alternatívára van szüksége?*

– Engem az esélyek tekintetében alapvetően a kereszténydemokrácia magyarországi esélyei érdekelnék, vagyis az, hogy *megmarad-e, hangsúlyos lesz-e a KDNP vagy nem.* Most ez a legfontosabb kérdés, s ennek minden személyes szempontot alá kell rendelnünk. Amikor ezt a programomat a nagyválasztmány bölcsességére bízom, akkor nem a pártelnöki szék megkaparintását tűzöm ki mindennek fölötti célnak, hanem szolgálni akarom a KDNP megerősödését, integrációját és békéjét. A párton belüli problémákat a június 21-i ülésen *véglegesen le kell zárni*, s azután az egységes pártnak – amelyen belül szükség van a különböző hangsúlyokra, mert ezek értékgazdagodást és politikai mozgásteret jelentenek – a jövőkép kialakítására, a választásokra és a programalkotásra kell koncentrálni.

– *Mit tud ígérni a párttagságnak a választmányon?*

– Sokan azt mondták nekem, hogy győzelmem esetén *csődbiztosi* szerepre rendezkedjek be. Azt gondolom, hogy a párt bármilyen helyzetben legyen is most, *a kereszténydemokráciában van annyi fantázia, hogy ez a politikai felfogás nem fog eltűnni a magyar politikából*, hanem hangsúlyos szerepet fog kapni. Ehhez azonban nem most kell kitalálni a kereszténydemokráciát, ezt megtette előttünk *Schumann, Adenauer és Barankovics.* Nekünk ezen az

alapon, *centrumpártként határozottan kell képviselni saját álláspontunkat, sem jobbra, sem balra nem szabad elcsúsznunk, kiszámítható politikát kell folytatni.*

– *Ha már a fantáziát említette: nem fél-e attól, hogy ha nem nyer, vége a pártbeli karrierjének, nem kerül listára, s valószínűleg nem kerül be a parlamentbe sem?*

– Nem dől össze a világ, ha valaki nem nyer meg egy választást, és akkor sem, ha nem lesz képviselő. Én pusztán alternatívát és szolgálatot kívánok nyújtani a pártnak, s ebbe beletartozik az is, hogy ha én nyerek, *nem lesz kizorítás, sem személyek, sem áramlatok tekintetében, a különféle irányzatok garanciát kapnak arra, hogy a KDNP-n belül helyük van s szerepük lesz. Alapvető feladatunk, hogy elkerüljük a pártszakadást* vagy egyes csoportok leszakadását. Ezért én hangsúlyozottan minden kereszténydemokrata politikussal együtt kívánok működni. *A korábbi szembenállásokat meghaladva új csapatra szeretnék támaszkodni, amely bizonyított, az önkormányzatokban már tapasztalt, nem elköpött politikusainkból áll.*

– *Akkor tehát attól sem fél, hogy az esetleges kudarcral igen fiatalon derékba törbetik a politikusi karrierjét?*

– Nem, ugyanis nem feltételezem ezt a KDNP tagságáról. De ha mégis így történne, akkor sem tehetek másként, mint *elfogadom*, mert lelkiismereti alapon úgy látom, hogy azt a politikai felfogást, amit képviselek, a párt, az ellenzék és az ország jelenlegi helyzetében fel kell kínálnom az országos választmánynak. Mindenesetre akármilyen döntés születik is, tudomásul veszem.

– *Említette az ellenzék helyzetét. Programjában milyen szerepet kap az ellenzéki együttműködés, és howá helyezi a hangsúlyokat?*

– A jelenlegi kormánykoalíció leváltásának feltétele az ellenzék egysége. Ez pedig nem állhat pusztán üres retorikából, hanem reális *program-egyeztetésekre* épülő megállapodásokon kell nyugodnia. Azzal kell tehát választási együttműködést kötni, akivel ezt a programok egyeztetése lehetővé teszi, és aki erre hajlandó. Mindenekelőtt tehát a Magyar Demokrata Fórummal, amely kereszténydemokrata jellegű, megállapodásra kell jutnunk a Fidesszel, és – legalább a második fordulóban – meg kell egyeznünk a Független Kisgazdapárttal. Ahhoz azonban, hogy megállapodhassunk, világos, *kiszámítható politikát* kell folytatnunk.

– *Giczy György erre azt mondta, hogy azért politizál cikcakkosan, mert maga a politika is ilyen.*

– Kétségtelen, hogy a politikában vannak nyomások és ellennyomások, de a kereszténydemokrácia elvi politikát tesz szükségessé. Ez nem áll ellentétben a szükséges kompromisszumokkal, amelyek elengedhetetlenek az ellenzéki együttműködéshez. De a világos és kiszámítható politika létfontosságú.

– *Visszatérve az elnökválasztáshoz, az elmúlt év decemberében a belső kampány nem volt mentes olykor a személyeskedésektől sem. Mire számít most?*

– A személyeskedések legnagyobb vesztese nem ez vagy az a kereszténydemokrata politikus, hanem maga a párt. Minden eshetőségre felkészültem, s a magam részéről *csak pozitív kampányt* vagyok hajlandó folytatni. A korábbi időszakban nagyon súlyos veszteséget okoztak a pártnak az ellenfelek lejáratására tett kísérletek, amikor a politikai kije-

lentések beléptek a magánszférába, és *rágalmazássá* korcsosultak. Ez nemcsak azért katasztrófa, mert egyes politikusokat besároz, hanem azért, mert a közvélemény általánosít, s azt mondja, hogy ilyenek a kereszténydemokraták. Őszintén remélem, hogy tiszta kampány lesz, mert a negatív kampány annak a közös hajónak a padlójába üt lyukat, amelyben mindannyian ülünk.

– *Hogyan védekezik majd, ha esetleg mégis megtámadják?*

– Nem akarok a személyemet érő támadásokkal foglalkozni, *nem veszem fel a kesztyűt*, inkább azt tartom fontosnak, hogy a párt megismerje a programomat és a már említett megoldási javaslataimat. Be kell bizonyítanunk június 21-én, hogy mindnyájan kereszténydemokraták vagyunk, és tudunk tisztességes, korrekt választmányi ülést tartani, *utána együtt dolgozni*, végre a jövőről beszélni, és cselekedni.

Weinwurm Bence

SEM JOBBRA, SEM BALRA NEM CSÚSZUNK EL

*A lényeg a keresztény értékrend
és a hangsúlyozott nemzeti elkötelezettség*

A Kereszténydemokrata Unió (KDU) megalakítása a történelem parancsa. Ellenkező esetben a kereszténydemokrácia nem, vagy legalábbis nem meghatározó erővel lesz jelen a magyar belpolitikában – nyilatkozta lapunknak Semjén Zsolt, a Kereszténydemokrata Néppárt alelnöke. A 35 esztendőös politikus elképzelése szerint az unióban a két párt megőrizné önállóságát, de közös testület intézné a szervezeti és választási ügyeket. A miniszterelnök-jelölt, az országgyűlési frakció, az egyéni és a listás képviselőjelöltek is közösek lennének.

– *Kinek az ötlete a Kereszténydemokrata Unió?*

– Már Antall Józsefnek is az volt a felfogása, hogy a német CDU–CSU mintájára létre kell hozni a két kereszténydemokrata párt, az MDF és a KDNP unióját. A gondolat az 1994-es választási vereség után került újra előtérbe, majd Lezsák Sándor javasolta a két parlamenti frakció egyesítését. Most azonban egyenesen *a történelem parancsa az unió megmentése*. Ellenkező esetben ugyanis reális a veszély, hogy a kereszténydemokrácia a jövőben nem, vagy

nem meghatározó erővel jelenik meg a magyar belpolitikai életben. Egyébként minden józanul gondolkodó politikai erőnek és az országnak is érdeke, hogy a kereszténydemokrácia ne hiányozzék a politikai palettáról.

- *Hogyan képzeled el az unió működését?*

- A KDNP és az MDF tengelyszerű együttműködése – amelynek szerintem a legjobb elnevezése a *Kereszténydemokrata Unió* lenne – azt jelentené, hogy a két párt megmaradna, de paritásos alapon létrejönne egy közös testület, amely a szervezeti és választási ügyeket intézné. Közös egyéni jelölteket, megyei és országos listákat állítanának, közös miniszterelnök-jelölttel és parlamenti frakcióval. Ennek a konstrukciónak nagy előnye, hogy nem kellene külön-külön elérni az öt százalékot, hanem elég lenne együttesen átlépni a parlamenti küszöböt. Egy ilyen unió új minőség lenne, megteremtene egy új kezdetnek, a kereszténydemokrata kabát újragombolásának lehetőségét. Meggyőződésem szerint ez bőven tíz százalék fölötti eredményt hozhatna a választásokon.

- *Az egyik probléma azonban éppen a választások közelsége. Lehet, hogy önöknek már nincs idejük a potenciális választók megszólítására?*

- Az idő tényleg nagyon kevés, de éppen ezért nem lehet tovább tétovázni: meg kell kötni az uniót. Egyébként akkor is meg kellene kötni, ha itt két, egyenként tíz százalékos pártról lenne szó. Ugyanis mára az MDF maradt Magyarországon az egyetlen nemzetközileg elismert, az Európai Kereszténydemokrata Unióban is jelen lévő kereszténydemokrata erő. A közös program, a közös felfogás lehetővé teszi az uniót, az MDF pedig folyamatosan kinyilvánítja készségét.

– *Nem is az MDF-fel van a baj. A KDNP-ből ki követné Önt az unióba és ki választaná az inkább a kiszagdálással szövetkező másik szárnyat?*

– Úgy gondolom, hogy a KDNP-n belül a legsebésebb támogatottsága messze az MDF-fel kötendő uniónak van. Két, azonos politikai filozófiát valló pártról van szó. Szövetségük fő támogatói a helyi szervezetek, a polgármesterek és az önkormányzati képviselők, akik már évek óta jól együtt dolgoznak az MDF-es képviselőkkel. Számos településen a helyi unió gondolata is fölmerült. A KDU létrehozását nem akadályozhatják meg az első vonalbeli politikusok vélt vagy valós személyes sérelmei. Az unió garantálná a kereszténydemokrácia, azon belül is a Konrad Adenauer és Barankovics István nevével fémjelzett irányzat megmaradását. Nem csúszunk el sem jobbra, sem balra.

– *A neveken túl mi jellemezné a KDU politikai programját?*

– A lényeg *a keresztény értékrend, a hangsúlyozott nemzeti elkötelezettség, a szociális piacgazdaság és a növekedésorientált gazdaságpolitika.* Olyan, amilyennek a szükségességét például *Kádár Béla* is hangoztatja. Ezenkívül fontos *a szociális igazságosság* elve, valamint az, hogy a tőke és a munka konfliktusával való operálás helyett a tőke és a munka konszenzusára építenénk. Úgy, ahogy azt a *Rerum Novarum* című pápai enciklika megfogalmazta. Új stílust képzelek el, amely nem „kontrázást” jelentene, hanem reális jövőképet kínálna.

– *A KDNP-ben az MDF-fel való unió hívei mellett a Fidesszel és az FKGP-vel kötendő szövetséget támogató irányzatok is léteznek..*

– Kétségtelen, hogy a Fidesz pozitív változáson megy át, de még nincs az út végén. Ha le akarjuk

váltani a jelenlegi kormányt, nem szabad visszatartani a kinyújtott kezüket. Az is kétségtelen, hogy vannak a soraikban kereszténydemokrata politikusok. De maga a Fidesz – tiszteletre méltó – szabadelvű párt. Ezért a KDNP természetes szövetségese a Magyar Demokrata Fórum. A Független Kisgazdapárt tagsága és történelmi tradíciója kétségkívül nem áll távol a kereszténydemokráciától. Annál inkább azonban a jelenlegi stílusa, programjának retorikai jellege. Ezért számomra nem vállalható, hogy a KDNP tárgyaló küldöttsége felkererte Torgyán Józsefet, gondoskodják ő a kereszténydemokrata értékek megjelenítéséről az Országgyűlésben. A KDNP-ből és az MDF-ből álló KDU, mint külön politikai entitás, természetesen nyitott maradna *további választási szövetségekre a Fidesz és a Kisgazdapárt felé*. Akivel lehet, meg kell állapodni már az első fordulóban, akivel nem, azzal legalább a kölcsönös visszalépésről a másodikban. De a KDU önmagában is garancia lenne, hogy a kereszténydemokrácia 1998 után is jelentős szerepet játsszon az Országgyűlésben.

– *Csakbogy az MDF már megállapodott a Fideszszel.*

– Ha létrejön a Kereszténydemokrata Unió, úgy a Fidesz és az MDF megállapodása is új dimenzióba kerülne.

– *A KDNP tagsága a felmérések szerint a második helyen a kisgazdákat támogatja.*

– Azzal lehet választási szövetségre lépni, akivel a programunk harmóniába hozható és aki akar velünk szövetséget kötni. A kisgazdapárt éveken át következetesen azt hangoztatta, hogy az első fordulóban egyedül indul.

– *Pártjának vezetése jelenleg nem támogatja a kezdeményezését.*

– A KDNP-ben két markánsan megjelenő felfogás alakult ki. Az egyik a *Füzessy Tibor* és *Giczy György* nevéhez kapcsolható kisgazda-orientáció. A másik az általam képviselt és az MDF által ajánlott Kezsersténydemokrata Unió. A Fórum a tárgyalások során azt javasolta, hogy három kérdésben, a szervezeti problémákat, a jelöltállítást és a közös parlamenti frakció működését illetően kellene még egyeztetni. Ezeket a részleteket a közeli napokban kimunkáljuk. Az MDF választmánya október 19-én dönt, s számomra nyilvánvaló, hogy maga a párt, tagságának nagy többsége támogatja ezt a koncepciót. A KDNP országos választmányának rendkívüli ülését az összegyűlt aláírások miatt az alapszabály szerint legkésőbb október 22-ig össze kell hívni. A racionális időpont október 19-e lenne, akkor a két párt egy napon mondaná ki az uniót.

Horváth Gábor

BESZÉLGETÉS DR. SEMJÉN ZSOLT HELYETTES
ÁLLAMTITKÁRRAL. REFORMÁTUSOK LAPJA,
1998.SZEPTEMBER 20.

A KERESZTYÉNEK SE LEHETNEK MÁSODRENDŰ ÁLLAMPOLGÁROK

*Kövületek, akik egyházellenes reflexekkel
vannak átitatva*

Semjén Zsolt, a Nemzeti Kulturális Örökség minisztériumának egyházi ügyekért felelős helyettes államtitkára az új kormány egyházpolitikájáról, a hitoktatás megnyugtató rendezéséről, az egyházak közszolgálati küldetéséről, az állammal való európai viszonyuk kialakításáról, az egyházalapítás körüli visszaélésekről és a magyar reformátusság nemzeti feladatairól nyilatkozott lapunk főszerkesztőjének.

Orbán Viktor miniszterelnök még a választás második fordulója előtt, debreceni látogatása alkalmával kijelentette, hogy amennyiben a Fidesz meghatározó kormányzati tényező lesz, szerződést köt a történelmi egyházakkal. Elég sokat bírálták viszont a Vatikánnal kötött megállapodást. Mit szándékozik cselekedni az új kormány?

– Nem az volt a probléma, hogy a Horn-kormány megkötötte a szerződést a Vatikánnal, hanem hogy ehhez hasonló szerződést nem kötött a többi tör-

ténelmi egyházzal és nem vette figyelembe a többi történelmi egyháznak az egyházszerkezeti és tulajdonszerkezeti sajátosságait. A kormányprogramban szerepel és elkötelezett szándékunk, hogy a többi történelmi egyházzal is hasonló szerződéseket kössünk, mint amilyen a vatikáni megállapodás. A törvény által visszaadandó, de az egyház által természetben vissza nem kért volt egyházi tulajdonról az egyház lemond, és ennek a vagyontömegnek a fejében örök járadékot kap az illető egyház. Ez a *járadékkonstrukció*. Példaként mondom: a MAZSIHISZ esetében *13 és fél milliárd forintnyi* a vagyontömeg, amiről lemondanak. Ennek az évi örök járadéka 4 és fél százaléka az ingatlantömegnek, tehát *600 millió Ft évente*.

A protestáns egyházak esetében azonban két ok miatt nem járható a pusztá járadékkonstrukciós megoldás. Az egyik ok az, hogy más a belső egyházszerkezetük. Amíg a katolikusoknál hierarchikus az egyház, és így ha az egyes szerzetesrendek, plébániák, egyházmegyék lemondanak az ingatlanokról, a járadékot a Magyar Katolikus Egyház, végeredményben a püspöki kar kapja és dönt a további szétosztásról, *a református egyházban minden gyülekezet önálló*. Nehéz megoldani, hogy ha a gyülekezetek lemondanak a tulajdonukról, a Zsinat, a közegyház is megfelelően kapjon ebből pénzt. Ez olyan belső egyházszerkezeti sajátosság, amit az államnak tiszteletben kell tartania, amikor a megállapodást kidolgozza. Ennél még nagyobb nehézséget jelent, hogy pl. az a vagyontömeg, amelyről a MAZSIHISZ le tudott mondani, 13 és fél milliárd, a katolikus 42 milliárd forint értékű, ezzel szemben *a református vagyontömeg mindössze 6 és fél milliárd, az evangélikus pedig 4 milliárd*.

Ennek történelmi okai vannak. Ha ez a megállapodás Erdéllyel és a Felvidékkel együtt történne, nem ilyenek lennének az ingatlan arányok. Ráadásul a református egyház vagyonának egy nagyon jelentős része bérházakban volt – a családok lelkészek nyugdíjbiztosítása miatt –, amire viszont nem vonatkozik az 1991-ben megalkotott ingatlanrendezési törvény, tehát erről az egyház le se mondhat, mivel vissza sem kapta, így ezek után járadékot sem igényelhet. Ezért sem lehet pusztán a járadék-konstrukcióra szűkíteni a két protestáns egyházzal való megállapodást. Nemcsak az ingatlantömeget kell alapul venni, amiről lemondanak és aminek a járadékát kapják, kell egy másik részének is lennie a megállapodásnak. Figyelembe kell venni *a közfeladat átvállalásának mértékét, tényleges társadalmi támogatottságát, történelmi munkáját* és ennek alapján már meg lehet állapítani egy olyan reális járadékösszeget, amely *biztosítja a közegyház működését is*.

– *Hogy áll az egyháznak természetben visszadandó ingatlanok ügye?*

– Ha az egyház természetben visszakér egy intézményt, mondjuk iskolát, azért az állam fizet az önkormányzatnak, hogy pótolni tudja a neki esetleg hiányzó iskolát. Tehát ezeket a pénzeket nagy részben nem az egyház kapja, hanem az önkormányzat. A törvény eredetileg azt írta elő, hogy 2001-ig rendezni kell ezeknek a természetben visszakért ingatlanoknak a sorsát...

– *Az elmúlt négy évben viszont alig adtak vissza ingatlanokat.*

– Így van. Mégpedig azért, mert a költségvetés nem biztosította erre a fedezetet. Aztán a határidőt elhalasztották 2011-re. Ezzel viszont az a probléma,

hogy mivel ezek elég rossz állapotban levő ingatlanok, az önkormányzat már nem költ rájuk, mivel nem lesznek az övéi, az egyház sem, mivel még nem az övéi, 2011-re maradnak a romok, ami kár hívőnek és nem hívőnek egyaránt. Négy milliárd az az összeg, amit a költségvetés évente betervez. Ez nominálisan változatlan az Antall-kormány óta. Ugyanakkor *ennek a 4 milliárdnak a negyedét elvitte az ÁFA-törvény módosítása. A többit elvitte az infláció, a forintleértékelés.* Nem is beszélve arról, hogy elődöm már 2001-ig el is költötte ígervényekben ezt a pénzt. Azért ígervényekben, mert az évi 4 milliárd a tényleges teljesítést nem tette lehetővé. Ezért jelentősen növelni szeretnénk ezeket az összegeket még akkor is, ha ez átmenetileg terhet ró a költségvetésre.

– *Belekerül-e az évi költségvetésbe a hittanóra-díj, amit a Horn-kormány idején megszüntettek, s amit talán nem csupán anyagi kérdés?*

– Szándékos dezinformálás folyik ebben az ügyben is. Jajveszékelnék kötelező hittantól kezdve mindenfélét. A kormányprogram azt mondja ki, hogy *a hittan ugyanolyan finanszírozásban részesüljön, mint bármely más fakultatív tárgy,* és védett időben biztosítsák a hittan taníthatóságát.

– *Tehát az órarendbe beépítve?*

– Ma Magyarországon bármely fakultatív tárgyat finanszíroz az állam, a portugál nyelvtantól a furulyaóráig, egyetlenegy kivétel van, a hittan. Ezt mi teljes mértékben alkotmányellenesnek tartjuk, hiszen az állampolgár hadd döntse el szabadon, gyermeke milyen fakultatív tárgyat kíván tanulni. Nem beszélve arról, hogy szabad foglalkozásválasztás van. Ha nekem jogom van gépészmérnöknek, zongoristának, kertésznek lennem, akkor jogom van

papnak is lennem. Ebből következik, hogy az állam finanszírozza a teológus-, a hitoktató-képzést, ugyanúgy, mint a nyelvtanár-képzést. Akkor pedig milyen alapon lehet azt mondani, hogy a nyelvtanár nyelv-óráját finanszírozzák, a hittantanár hittanóráját nem finanszírozzák. Nonszensz. Ezért *mi már vissza is állítottuk másfél milliárd körüli összegben a hitoktatók díjazását*, vagyis a hittant ugyanúgy fogjuk finanszírozni, mint bármely más fakultatív tárgyat. A védett idő azt jelenti, hogy a hittanórát ne lehessen nulladik órára tenni, vagy pl. este 8-ra, hanem véleményem szerint, a legszerencsésebb első, vagy utolsó órának, hogy aki nem akar maradni, annak ott ne legyen lyukas órája. Megjegyzem, az épeszű iskolaigazgatók esetében ez probléma nélkül meg is valósul a kölcsönös jó szándék alapján.

Vannak azonban olyan kövületek, akik az egyházellenes reflexektől átítatva adminisztratív módon akadályozzák a hittanórák megtartását. Ezért fontos, hogy a kormány garantálja a védett időt. Ennél kicsit tovább megy az, amit én hosszú távon szeretnék elérni. A korrekt és végleges megoldás az *etika tantárgy* lenne. Mindenki szabadon döntse el, hogy polgári filozófiát és etikát kíván-e tanulni, vagy pedig felekezeti hit- és erkölcsant. Persze nagyon kell vigyázni arra, hogy ez a polgári etika először is ne legyen ellenhittan, másodsor pedig, ne legyen vallástörténet, mert az hitellenes színezetű is lehetne. De, ha valaki valamiért idegenkedne is a hittantól, annak sem fog ártani, ha hall valamit Szokratészról, Senecáról, vagy Kantról.

– *Valamelyik napilapban olvastam a napokban, az SZDSZ tiltakozik az ellen, hogy etika tantárgy legyen az iskolákban a hittan mellett.*

– Erre annyi reflexiót hadd tegyek, *önmagát minősíti az a politikus és az a párt, amelyik ellenségesen viszonyul abhoz a gondolathoz, hogy etikai alapokat adjunk*, mert nyilvánvaló, hogy egy ország megújulása, jövője elképzelhetetlen erkölcsi megújulás nélkül. *Erkölcsi megújulás nélkül sem gazdasági, sem társadalmi megújulás nem lehetséges.*

– *Említette, hogy figyelembe veszik a közfeladatok ellátását. Ezen a téren eddig nagyon sok ellentmondás volt. Önök hogyan gondolják?*

– Tisztában vagyok azzal, Jézus Krisztus nem azért alapította az egyházat, hogy a Népjóléti Minisztérium hiányosságait pótolja. De miután a világban él az egyház is, az *Örömbír* hirdetéséből következik a karitatív, kórházi, oktatási szolgálat vállalása. Ezek közfeladatokat jelentenek, hiszen *az egyház az államtól vállal át lakossági igény alapján terheket*. A kormányprogram fundamentuma az, hogy ha az egyház lakossági igény alapján közfeladatokat vállal át, legyen az kórház, iskola, muzeális, vagy szociális intézmény működtetése, akkor a közfeladat ellátására fillérre ugyanazt a költségvetési részt kapja meg, mint bármely más állami vagy önkormányzati intézmény. Mert, ha nem ez történik, akkor nemcsak arról van szó, hogy állami, önkormányzati, illetve egyházi intézmény között tesz különbséget az állam, hanem arról, hogy gyermek és gyermek, magyar állampolgár és magyar állampolgár között, mégpedig vallási alapon, ami nyilvánvalóan a hátrányos megkülönböztetés alkotmányi tilalmába ütközik.

Az előző ciklusban ezt ki is mondták, hogy ha a vallásos emberek közfeladatot átvállaló egyházi intézményt akarnak, akkor részben vagy egészében tartsák fenn maguk. Ez azért elfogadhatatlan, mert a

vallásos ember ugyanolyan adófizető polgár, mint bárki más. A vallásos ember adójából is tartják fenn az összes állami és önkormányzati intézményt. Ha ezek után a lakossági igény alapján közfeladatot átvállaló egyházi intézményt mintegy pluszban kellene fönntartania a vallásos embernek, akkor ezáltal kettős adófizetésre lenne kényszerítve, ami annak a deklarálása, hogy másodrendű állampolgár.

– *Mi a véleménye a személyi jövedelemadó 1%-ának egyházi célra történő befizetéséről? Pontosan arról a struktúráról, ahogy ez működött a közelmúltban, illetve mennyiben változtatná ezt a jövőben?*

– Az előző kormány azt harsogta, hogy itt egy európai mintáról van szó, az olasz modellt átvételről. *Ez egyszerűen nem igaz.* Ugyanis Olaszországban az állam beszedi a személyi jövedelemadót, és annak mintegy 1%-át olyan arányban osztja szét az egyházak között – megjegyzem, hogy néhány történelmi egyház, nem pedig nyolcvan között –, amilyen arányban az állampolgárok erről véleményt nyilvánítanak. Tehát Olaszországban a nyugdíjas néinek a voksa pontosan ugyanannyi lírát jelent az adott egyháznak, mint egy nagytőkésé. Nálunk ez ravasz módon nem így van. Itt mindenki a saját SZJA-jának 1%-át utalhatja át, következésképpen a történelmi egyházak alpbázisát jelentő nyugdíjasok, fiatal értelmiségi pályakezdők, földművesek, nagycsaládosok részben vagy egészében ki vannak zárva abból a lehetőségből, hogy az egyházukat ilyen módon támogatni tudják. Egy tollvonással 3 millió nyugdíjas kiesik ebből a lehetőségből. Ezért az így befolyó összeg nem egy egyház tényleges társadalmi támogatottságát, társadalmi súlyát, társadalmi szolgálatát és különösen nem történelmi munkáját mutatja, hanem pusztán és kizárólag a

pénzes rétegek általi kedveltséget. Biztosítani kell tehát a lehetőséget arra, hogy az SZJA-t nem fizető állampolgárok, tehát pl. a nyugdíjasok is véleményt nyilváníthassanak, hogy mely egyházat kívánják támogatni. *Lehetetlen, hogy a társadalom egy nagyon nagy részét a jövedelmi helyzete alapján kizárja a törvény abból, hogy állami közpénzek felett rendelkezzen.* Ez végeredményben ugyanolyan, mint ha cenzushoz kötné a választójogot.

– *Igen nagy a visszaélés ma Magyarországon a vallásszabadság terén. Terveik szerint mi a teendő? Számíthatunk-e törvénymódosításra?*

– Magyarországon olyan szélsőséges szabályozás, illetve szabályozatlanság van, ami példa nélküli Európában. Száz ember minden érdemi kontroll nélkül alapíthat „egyházat”. Úgy gondolom, hogy az egyház név nem tetszés szerint felvehető címke, hanem társadalomszolgálat és történelmi munka révén kiérdemelhető rang. Abszurd helyzet az, hogy azonos jogi státuszban kénytelen lenni az esztergomi érsek, a református zsinat lelkészi elnöke és a boszorkányegyház főboszorkánya. *Ez nem liberalizmus, hanem anarchia.* Ténykérdés, hogy a magukat egyháznak nevező csoportok egy részének köze nincs a valláshoz, *egész egyszerűen üzleti tevékenységet folytatnak, amit vallásnak álcáznak.* Egy nyilvánosház tulajdonosa azt mondhatja, hogy ő nem fog adót fizetni, mert nem egy nyilvánosházat tart fenn, hanem egy templomot, amelyben nem prostituáltak vannak, hanem papnők, itt nem prostitúció folyik, hanem termékenységi liturgia, neki nem üzleti bevétele van, hanem stólapénze, és ő Ízisz egyházának főpapja.

Egy magát természetgyógyásznak nevező sarlatán azzal bújik ki az Egészségügyi Minisztérium ellen-

őrzése alól, hogy ő nem természetgyógyász tevékenységet folytat, hanem vallási szertartást. És senkinek semmi köze nincs ahhoz, hogy mit csinál. Másfelől pedig igenis vannak olyan destruktív csoportok, amelyek az emberi méltóság elleni, társadalomellenes tevékenységet folytatnak, van példa arra is, hogy gyűlöletkeltés folyik a történelmi egyházakkal szemben. A kormányprogram annyit mond, hogy az egyházalapítást tényleges társadalmi súlyhoz kell kötni, tehát nem 100 főhöz. Európában ez a legalacsonyabb küszöbszám, az utánunk következő is a hússzorosa ennek. A történelmi honosságot is figyelembe kell venni. Európában mindenütt figyelembe veszik azt, hogy egy adott egyház mennyiben járult hozzá annak a nemzetnek a szellemi, kulturális gazdagodásához.

– *Lát esélyt arra, hogy ez realitássá válik?*

– Igen, mert ezt megköveteli az európai unió jogharmonizáció, ki fogja kényszeríteni a társadalom akarata. A társadalom nem-hívő része is joggal félti például a gyermekét attól, hogy egy destruktív szektá beszipkázza, pszichésen megnyomorítja, anyagiilag kirabolja stb. Szerintem a rendőrség egy tornatermet meg tudna tölteni aktákkal, hogyan nyomorítottak meg embereket ezek a destruktív szekták. Meg kell kérdezni az adóhatóságot, mi a véleménye arról, ha egy kft. egyházként működik. Azt gondolom, ez nem vallási kérdés.

– *Balatonszárszón úgy fogalmazott, hogy ma nem az állam és az egyház szétválasztásán kell munkálkodnunk, hanem meg kell keresni, ami összeköti bennünket ezen a területen is. Ebben az összefüggésben hogyan látja, mi a református magyar ember feladata ebben a hazában, illetve Európában?*

– Valóban így van, ma nem az egyház és az állam elválasztása a feladat, hanem *az egyház, az állam, a társadalom minél szorosabb együttműködésének a megteremtése*. Azok, akik ma az állam és az egyház elválasztásáról beszélnek, valójában az egyház és a társadalom elválasztására törekednek. Ami nyilvánvalóan abszurd törekvés, hiszen egyszerre vagyunk polgárai a magyar hazának, és tagjai az egyházunknak. A kettőnek nem a szembeállítása a járható út. A filozófiai kiindulópontunk az, hogy mind az állam, mind az egyház sui generis valóság, vagyis *az állam és az egyház viszonyában nem képzelhető el alá- és fölérendeltség, hanem csakis szigorú mellérendeltség*. Erre a fundamentumra épül az egész egyházpolitikai programunk.

Európa – keresztyén Európa. Akár akarja, akár nem, a keresztyénséggel át van itatva. Kultúrfilozófusok gyönyörűen leírják azt, hogy Európa határa, szellemi értelemben addig terjed, ameddig a protestantizmus elért. Meg kell nézni a brassói fekete templomot. Ebből következik az, hogy ehhez a keresztyén Európához csak egy, az évezredes keresztyén értékeit ismerő, tudó, vállaló Magyarország kapcsolódhat szervesen.

A magyar reformátusságnak mindig volt egy szimbolikusan a templomtorony csillagára figyelő szerepe. Van felettünk egy védőpajzs, a szellemi, az örök magyarság, Szent István, Bocskai, Mindszenty bíboros, Ravasz püspök, Ordas püspök, Pázmány, Bethlen... Ezek a csillagok a nemzetnek mindig utat mutatnak. A reformátusságnak változatlanul megvan az a történelmi feladata, hogy ezekre a csillagokra figyeljen. Ez őrzött meg az elmúlt évtizedekben, hogy ne a Szamuely- és a Münnich-féle Lenin-fiúk kolhozországa legyünk. De nem lehet a magyar tör-

ténelem célja az sem, hogy a Dallas-bámulók, és hamburger-falók országává váljunk.

– *A kormányváltást követően lehet-e bizakodó egyházunk a jövőt illetően?*

– Felelősséggel állíthatom azt, hogy *a mostani kormányprogram megvalósulása biztosítja az egyház szabadságát, mind törvényi, mind anyagi értelemben.* A mostani költségvetésben, noha visszaállítottuk a hitoktatást és számos módon igyekszünk csökkenteni az egyházakkal szembeni diszkriminációs megkülönböztetést, és az *előző kormány kifejezetten egyházellenes intézkedéseit igyekszünk korrigálni,* mégis az a helyzet, hogy az előző kormány által hozott törvények, a közoktatási törvény, a felsőoktatási törvény, amelyek számos pontja alkotmányellenes, igazságtalan, méltánytalan, de most még hatályosak és így kötnek minket. A Parlament törvényáteresztő képessége korlátozott. Az említett törvények korrekcióját elkezdtük és folyamatosan végezzük, de a költségvetési törvényben való pontos tükröződésük 2000-re lesz teljes.

Addig is igyekszünk megtenni mindent, amit lehet.

Nagy Lenke

BESZÉLGETÉS DR. SEMJÉN ZSOLT EGYHÁZI ÜGYEKÉRT
FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁRRAL.
Kis Újság, 1999. júniusi számaiban.

AMI JÓ AZ EGYHÁZNAK, AZ JÓ AZ ORSZÁGNAK, ÉS AMI JÓ AZ ORSZÁGNAK, AZ JÓ AZ EGYHÁZNAK

*Megszüntettük a vallásos emberek
döbbenetes mértékű diszkriminációját.*

Több mint egy év telt el az Orbán-kormány felállása óta. Néhány hete, hónapja tart az egyes minisztériumok értékelése. A kulturális tárcához tartozó egyházi ügyek hivatala kiemelkedő munkát végzett. Megszüntették a kommunista rendszerben és a Horn-kormány ideje alatt kialakult diszkriminációkat, megkötötték a történelmi egyházakkal a szerződéseket és gyors ütemben halad az ingatlanrendezés is. Az egyházi ügy sikerágazat. „Az egy év alatt nagyon világos kormányprogram alapján, határozott és gyors intézkedésekkel, emberöltőkre rendeztük az egyházi ügyek kérdését filozófiai, törvényi és anyagi értelemben is” – nyilatkozta lapunknak Semjén Zsolt, az egyházi ügyekért felelős helyettes államtitkár.

– Először történt meg, hogy egy kormányprogram filozófiai értelemben is tisztázta az állam és egyház egymáshoz való viszonyát. Kezdetben ezeket az ala-

pokat kellett pontosan tisztáznunk és ezekből levezetni a konkrét egyházpolitikai lépéseket. Kiindulási pontunk szerint az egyház sui generis valóság, vagyis nem az állam kegyelméből létezik, amint az állam sem létezhet az egyház kegyelméből. Ezért állam és egyház viszonyában nem fogadható el semmifajta alá-fölérendeltség, csak a legszigorúbb *mellérendeltség*. A másik alapvető állításom: aki ma, 1999-ben az állam és az egyház elválasztását erőlteti, és ezt ragozza a végtelenségig, az valójában nem az állam és egyház szétválasztását, hanem az egyház és a társadalom elválasztását akarja elérni. Ami abszurditás, mert *egyszerre vagyunk tagjai az egyháznak és polgárai a magyar hazának*. A kettő szembeállítása tehát nem járható út. A társadalom javát a kettő harmonikus együttműködése szolgálja. Ez tehát az a fundamentum, amelyből kiindul az egész egyházfinanszírozási gondolkör, mégpedig azon az alapon, hogy *az állam garantálja az egyház szabadságát*, mind törvényi, mind politikai, mind anyagi értelemben.

Első feladatként megszüntettük a diszkriminációkat. Mert úgy gondoljuk, ha az egyház közfeladatot vállal át, legyen az akár iskola, szociális intézmény vagy kórház, akkor a közfeladat ellátására ugyanaz a költségvetési rész illesse meg, mint bármely más hasonló állami vagy önkormányzati intézményt. Korábban sajnos ez nem így történt: különbséget tettek állami, önkormányzati, illetve egyházi intézmény között, ezáltal gyermek és gyermek között, beteg és beteg, rászorult és rászorult között, még hozzá vallási alapon. Ez pedig az Alkotmány hátrányos megkülönböztetésről szóló tilalmába ütközik. Ezért elfogadhatatlan az, amit Fodor Gábor tételesen ki is mondott, és a korábbi kormány a gyakorlatában

művelt, vagyis hogy ha a vallásos emberek egyházi iskolát vagy szociális intézményt akarnak, akkor részben vagy egészében tartsák fenn maguk! Ez számkra azért elfogadhatatlan, mert a vallásos ember ugyanolyan adófizető állampolgár, mint bárki más. Ugyanúgy a vallásos emberek adójából is tartatik fenn az összes állami és önkormányzati intézmény. Vagyis, ha a közfeladatot átvállaló egyházi intézményeket a vallásos embereknek pluszban kell fönntartaniuk, *akkor kettős adófizetésre kényszerítik őket*, ami annak a deklarációja, hogy másodrendű állampolgárok. Miután *az új magyar kormány nem tekinti másodrendű állampolgároknak a vallásos embereket*, ebből következik, hogy nem kényszeríthetők kettős adófizetésre! És csak akkor nincsenek kettős adófizetésre kényszerítve, ha az állam a közfeladatot átvállaló egyházi intézményeket ugyanúgy finanszírozza, mint a hasonló feladatot ellátó államiakat vagy önkormányzatiakat.

Az egy éves cselekvéssorozatunk egyetlen ívet alkot, amely három fő pilléren nyugszik. Az első pillér: a korábbi diszkriminációk megszüntetése.

– *Mekkora volt a diszkrimináció mértéke?*

– Döbbenetes mértékű volt! Ebből a teljesség igénye nélkül csak három elemet emelek ki. Az egyik: egy átlagos bölcsészkar évente hallgatónként kb. 400–450 ezer forintos támogatást kapott a Hornkormány alatt. Ugyanakkor a Pázmány Péter Katolikus és a Károli Gáspár Református Egyetem *csupán nyolcvanezer* forintot. Holott ugyanolyan világi tanárok tanítottak világi diákoknak világi tudományt, pontosan ugyanolyan akkreditációval, sok esetben lényegesen magasabb színvonalon, mint a többi egyetemen. Mégis 400–450 ezer forint állt szemben a nyolcvanezerrel. Ez a két egyházi egyetem,

hogy a pusztai létét fenntarthassa, 70 ezer forintos tandíjat volt kénytelen szedni. Ilyen esetekben nem beszélhetünk az intézményválasztás szabadságáról, amikor a keresztény szülők azért nem írathatják gyermekeiket egyházi iskolákba, ahová szívük és tehetségük szerint járnának, mert nem tudják a tandíjat fizetni. Ezért az új magyar kormány első lépésként 1998. szeptember 1-jére visszamenőleg külön kompenzációs keretből biztosította az egyházi felsőoktatási intézményekbe járó diákok tandíjmentességét, pontosan ugyanúgy, mint az állami felsőoktatási intézményekbe járó társaikét.

– *A hitoktatás is hátrányban részesült a Horn-kormány alatt csakúgy, mint az egyházi intézmények?*

– Igen. A Horn-kormány ideje alatt bármely fakultatív tárgyat állami pénzből finanszíroztak, a portugál nyelvtantól a furulyaóráig, kivéve a hittant. De milyen alapon? Ha más gyermeke az én adómból tanulhat flamand grammatikát, vagy hárfaórára járhat, akkor az én gyermekem miért ne tanulhatna katolikus vagy református hittant? Ezért *az állampolgári jogegyenlőség alapján visszaállítottuk a hitoktatás állami finanszírozását*, 1,7 milliárd forint értékben. Vagy egy másik példa: a Horn-kormány alatt minden tankönyv áfamentes volt, kivéve a hittankönyvek. Mi ezen is változtattunk. Amely könyvet az egyház megjelöl hittankönyvként, az tankönyvnek számít.

– *A hitoktatás finanszírozása ugyanakkora összeget jelent, mint más fakultatív tárgy esetében?*

– Pontosan. De szeretném hangsúlyozni, hogy nem az állam tanít hittant. Sőt, még csak arról sincs szó, hogy az állam megbízná az egyházat a hitoktatással, hanem a vallásszabadság alapján az egyház

szabadon tanítja a hittant, az állam pedig az állampolgári jogegyenlőségből eredően ugyanúgy finanszírozza azt, mint bármely más fakultatív tárgyat.

A korábbi diszkriminációkra példa még a műemlékek kérdése. Korábban itt is brutális diszkriminációk történtek. Az egyházi műemlékek sokkal rosszabb eséllyel pályázhattak állami költségvetési támogatásra, mint a hasonló állapotú vagy értékű világi műemlékek. Én viszont állítom: nincs különbség az állami kötelezettség szempontjából a Mátyás templom, a Deák téri evangélikus templom, a debreceni református Nagytemplom, vagy bármilyen állami műemlék, például a Halászbástya, az Egri vár vagy a Parlament között. Mindegyik épület a magyar nemzeti épített örökség alapvető része. Arról már nem is beszélve, hogy ezen épületek idegenforgalmi bevételét nem az egyház kapja meg, hanem a magyar állam, illetőleg az önkormányzatok. Tehát a legtermészetesebb, hogy *az államnak ugyanúgy kell az egyházi műemlékeket fönntartatnia és finanszíroznia, mint az államiakat.*

Második lépésként megkötöttük a történelmi egyházakkal a szerződéseket, ezek örök szerződések, tehát a járadékok és a járadékkiegészítések is az idők végezetéig szólnak.

– *Vagyis – esetleges kormányváltáskor – ezek a szerződések nem bonthatók fel!?*

– Ezek hazai és nemzetközi bíróságok előtt érvényesíthetőek, és csak a felek együttes akaratából változtathatók meg. Fontos látni, hogy *a Horn-kormány ugyan megkötötte a vatikáni szerződést, de nem tartotta be.* Mi betartjuk, ezért a vatikáni–magyar vegyes bizottság keretén belül betű szerint átalakítottuk és átalakítjuk az összes hatályos belső törvényt a vatikáni szerződésnek megfelelően. Ez

alkotmányos kötelezettség, mert az alkotmány ki-
mondja: nemzetközi szerződéssel nem állhat ellen-
tétben belső törvény. Tehát mi betartjuk azt, amit
Hornék nem tartottak be.

– *Mondana egy konkrét példát?*

– A vatikáni szerződésben szerepel, hogy további támogatást az Országgyűlés adhat. Például a kato-
likus egyetem építésére stb. A Horn-kormány úgy
módosította az adott belső törvényt, hogy *további támogatást nem adhat*. Ami teljesen abszurd. Horn-
ék aláírták a vatikáni szerződést, majd homlok-
egyenest ellentétesen módosították például a köz-
oktatási és a felsőoktatási törvényt. Mi betartjuk a
vatikáni szerződést, és megkötöttük a többi törté-
nelmi egyházzal is a vatikáni szerződéshez hasonló
szerződéseket. Így a református, az evangélikus egy-
házzal, a Zsidó Hitközségek Szövetségével, a bap-
tista és a szerb-ortodox egyházzal. Maximálisan fi-
gyelembe vettük az egyházak szervezeti és a tulaj-
donok szerkezeti sajátosságait. Sőt, a formális szer-
ződés-megkötésen messze túlmentünk, mert pél-
dával a református egyház további egymilliárd forint
évi járadékkiegészítést, az evangélikus egyház fél-
milliárd forintnyi járadékkiegészítést kap, mégpedig
úgy, hogy a járadékkiegészítést és magát a jára-
dékot is valorizálva fizetjük ki, tehát minden évben
fölszorozzuk a forintleértékeléssel és az inflációval.

– *A harmadik nagy feladat az ingatlanügyek
rendezése volt.*

– Gyakorlatilag a végére értünk. A kormány mű-
ködésének nyolcadik hónapjában zártuk le a ka-
tolikus ügyeket. Igaz az az állítás, jogi értelemben,
hogy *több ingatlant rendeztünk nyolc hónap alatt,
mint az elmúlt nyolc évben*. Az összes református,
evangélikus, izraelita és ortodox ingatlanügy lezár-

rása küszöbön áll. Két problémánk azonban adódott. A *Horn-kormány* 1994 és 1998 között egy árva fillérrel nem emelte a négy milliárdos évi keretet. Vagyis *nem hajtotta végre a törvényt*, amely kimondja az egyenletes, értékarányos ütemezést. Hornék hagyták ezt a négy milliárdot, *aminek 25 százalékát elvitte az Áfa-törvény módosítása, a többi pedig a forintleértékelés és az infláció*. Ráadásul 2001-ig előre elköltötték ezt a négy milliárdot. Mit tehattünk? Az Orbán-kormánytól 1998-ban először kaptunk ötmilliárd forintot, mely a törvény szerint emelkedni fog, tehát 2011-ig végrehajtuk a törvényt.

– *Az is nehezítette az önkormányzatok és az egyházak helyzetét, hogy az ingatlanrendezést 2011-ig kitolták.*

– *Ez az előző kormány további súlyos bűne volt.* A volt egyházi ingatlanok ugyanis lepusztult állapotban vannak. Az önkormányzatok már nem költenek rájuk, hiszen nem lesznek az övék, az egyházak még nem költenek rájuk, hiszen még nem az övék. Így 2011-ig maradnak az alapokig lepusztult romok, ami kár hívőnek és nem-hívőnek egyaránt. Mi két dolgot tehattunk: egyfelől jogilag rendeztük az összes ügyet, ezzel megteremtettük a jogbiztonság és a kiszámíthatóság lehetőségét. Másodszor, az évi keretet évről évre emeljük, és ezáltal a 2011-es határidő tartható. A diszkriminációk megszüntetésével, a történelmi egyházakkal való szerződések megkötésével, illetve az ingatlanrendezéssel lehetővé tettük, hogy *emberöltőkre, garanciális alapon biztosítottuk az egyház szabadságát*. Hiszem, hogy ez nemcsak az egyháznak, hanem az országnak is javára válik, mert Szent István óta evidencia, hogy ami jó az egyháznak, az jó az országnak, és ami jó az országnak, az jó az egyháznak is.

– ***Nekünk nem a cselédlépcsőn kell bekullognunk az Európai Unióba, hanem a történelmi munkánk révén kiérdemelt helyünket kell méltósággal elfoglalni*** – nyilatkozta lapunknak Semjén Zsolt helyettes államtitkár a vele készített beszélgetésünk második részében. A politikus elmondta: az Orbán-kormány első útja a Vatikánba vezetett, de nem úgy, mint korábban, hogy elmentek az olasz államfőhöz Rómába és mellékesen beugrottak a Vatikánba is, hanem az egy éve alakult új magyar kormány a Szentatya és a Vatikán szellemi és morális segítségét kérte az európai uniós csatlakozási törekvéseinkhez.

– *Sokat hallani arról, hogy bizonyos szekták visszaélnék a vallásszabadsággal. Mit tudnak tenni?*

– Az egyházalapításról szóló törvény módosítását az élet kényszeríti ki. Mert nyilvánvalóvá vált: nem járható az az út, amelyen az utolsó reformkommunista Parlament járt, hogy száz ember alapíthat a katolikus egyházzal azonos jogi státuszban lévő egyházat. Nem hiszem, hogy felekezeti elfogultsággal lennék vádolható, amikor azt állítom: az esztergomi érsek és a református zsinat lelkészi elnöke vagy az országos főrabbi jogi státusza nem lenne szabad hogy azonos legyen a Boszorkány-egyház főboszorkányával. Az is tény, hogy számos *destruktív „társulat” működik egyházi fedőnév alatt*, illetőleg gazdasági vállalkozások álcázzák magukat egyháznak. Ez a probléma az Egyesült Államokban és egész Európa-szerte ismert. Azáltal a nem is liberális, hanem anarchista szabályozás vagy inkább szabályozatlanság által, mely szerint száz fő alapíthat

egyházat, gát és zsilip nélküli teret, nem is kiskaput, hanem *nagyajtot nyitottak a visszaélések lehetőségének*. Minden ellenkező rémhírrrel szemben fontos hangsúlyoznom, hogy senkinek a vallásszabadságát nem akarjuk korlátozni. De nem lehet azonos jogszabályokat vonatkoztatni a magyar államnál is régebbi egyházra, hiszen Magyarország nem jött volna létre a katolikus egyház, vagy az Erdélyi Fejedelemség a reformáció nélkül. Tehát hatalmas közfeladatot átvállaló intézményrendszert fönntartó, nagy tömegekkel, nagy tradíciókkal rendelkező egyházak és egy tegnap alapított vallási jellegű kísérlet között nem lehet egyenlőségjelet tenni. Tomka Miklóstól származik az a zseniális hasonlat, miszerint kétségkívül közlekedési eszköz a kerékpár és egy Boeing utasszállító repülőgép is. Mégis örülség lenne a kerékpárra vonatkozó KRESZ-szabályokat a repülőre vonatkoztatni vagy fordítva, mert ez szerencsétlenséghez vezetne. Az Alkotmány határain belül vallásszabadságát minden kis közösség úgy gyakorolja, ahogy akarja. De ez nem jelenti azt, hogy ugyanolyan adó- és vámkedvezményeket kellene biztosítani számukra, mint azoknak a *nagy történelmi egyházaknak*, amelyek már bizonyították az évszázadok során, hogy az egész ország javát szolgálják.

– *Mikor kerül ez a törvénymódosítás a Parlament elé?*

– A törvényjavaslat kidolgozása most folyik a legszélesebb egyeztetéssel, az egyházak, a vallásszociológusok és az alkotmányjogászok bevonásával az európai tradícióknak megfelelően. Szeretném, ha az ellenzék megértené, hogy *a különbségtétel nem azonos a megkülönböztetéssel*. Én számítok az ellenzék felelősen gondolkodó tagjainak

támogatására. Nem értem egyébként, hogy a libertiniánus ellenzék képviselői miért kérik rajtunk számon az amerikai szisztémát? Ez azért nonszensz, mert mi nem az Egyesült Államok tagállamai közé kértük a felvételünket, hanem az Európai Unióba. Ezért nekünk nem az amerikai, hanem az európai szisztémát kell átvennünk. Az amerikai viszonyok egyébként sem vonatkoztathatók az európaiakra, mert teljesen más történelmi környezetben születtek. Az amerikai jogrend sem kompatibilis az európai, kontinentális jogrenddel. Nem beszélve arról az apróságról, hogy az Egyesült Államok történetében soha nem államosítottak egyházi ingatlant. Ha Magyarországon nem uralkodott volna II. József vagy Rákosi Mátyás, akkor itt is más lenne a helyzet. Nekünk az európai szisztémát kell átvennünk és nem az amerikai. A másik probléma: azok az ellenzéki képviselők, akik szektázással vádolják a kormányt, akarva-akaratlanul *segítik a destruktív csoportok kalózkodását*. Sajnos, amint a világban, úgy Magyarországon is megfigyelhető, hogy *a történelmi egyházak ellen gyűlöletkeltés folyik bizonyos, magukat vallási csoportoknak nevező társulatok keretében*, amihez felelős állam nem asszisztálhat.

– *A kormány logikus érvelésére sem csitult az ellenzéki vélemény?*

– A felelősen gondolkodó ellenzék belátta, hogy a problémával valamit kezdeni kell. Azt is elismerik, hogy valóban súlyos visszaélések történnek, mind destruktív, mind üzleti vonatkozásban. Én tisztában vagyok azzal, hogy önmagában az egyházalapítás szigorítása nem fogja megoldani ezt a kérdést. Ehhez szükséges számos részletszabályozás és sokkal keményebb fellépés az adóhatóságoktól a rend-

őrségen keresztül a gyámhatóságokig. A törvény-
módosítás önmagában nem elégséges, de szükséges
feltétel.

– *Hogyan készül a millenniumi 2000. évre az
Egyházi Kapcsolatok Titkársága?*

– A magyar állam számára nem közömbös,
mennyire képes tudatosítani a világban azt, hogy mi
ezer éven át a kereszténység és ezáltal Európa vé-
dőpajzsa voltunk a különböző keleti pogánysá-
gokkal szemben. Nekünk nem a cselédlépcsőn kell
bekullognunk az Európai Unióba, hanem a törté-
nelmi munkánk révén kiérdemelt helyünket kell
méltósággal elfoglalni! *A magyar kultúra elválaszt-
hatatlan az európai kereszténység áramlataitól, a
katolicizmustól vagy a reformációtól.* Ezért a minisz-
terelnök úrral egyeztetve a világ legjelentősebb
egyházi személyiségeit hívtuk meg erre az alka-
lomra, elsőként II. János Pál pápát. Az új magyar
kormány egyik első útja a Vatikánba vezetett, de
nem úgy, mint korábban, hogy elmentek az olasz
államfőhöz Rómába, és ha már ott jártak, mellesleg
beugrottak a Vatikánba is. Hanem *a mi utunk ki-
fejezetten az Apostoli Szentszékhez vezetett és a ró-
mai pápa személyének szólt.* Ahogy ezer évvel eze-
lőtt a pápaság tette lehetővé Magyarországnak az
európai keresztény országok közösségéhez való
kapcsolódást, úgy most az új magyar kormány a
Szentatya és a Vatikán szellemi és morális segítségét
kérte európai uniós csatlakozási törekvéseinkhez.

A Szentatya valószínűleg a 2000. nagy jubileumi
évben nem hagyja el Rómát – a kifejezett zarándok-
utakon kívül –, hanem *Sodano bíboros*, a Vatikán
„miniszterelnöke” képviseli majd augusztus 20-án. A
miniszterelnök úr nevében meghívtam *I. Bartholo-
maiosz konstantinápolyi egyetemes pátriárkát*, aki

elfogadta a meghívást, és örömmel jelenthetem, hogy 2000. augusztus 20-án itt lesz Magyarországon. Érdekességként említem, hogy amikor Konstantinápolyban jártam nála, megtette azt a gesztust, hogy a Fanarionban, a pátriárkák rezidenciáján – először a történelem folyamán –, a könyörgések magyarul hangzottak el. *II. Alekszij, Moszkva és minden oroszok pátriárkája* szintén örült a meghívásnak. Részvétele az oroszországi programjaitól függ, de már most biztosra vehető, hogy vagy ő vagy Kyrill metropolita itt lesz. Protestáns részről három személyiséget hívtunk meg: *a canterbury érseket, a Rajnai Protestáns Szövetség elnökét és az Egyházak Világtanácsának főtitkárát*. Ez a hat személyiség mind a katolicizmus, mind a protestantizmus, mind az ortodoxia magyar történelmi hagyományokban való szerepét reprezentálja. Természetesen még jelentősen *bővülni fog azon egyházi személyek névsora, akik itt lesznek 2000. augusztus 20-án, de a további meghívásokat már nem a miniszterelnök úr, hanem az egyházak teszik meg, amiből az Egyházi Kapcsolatok Titkárságán minden segítséget megadunk.*

Az egyházak elkészítették saját programtervezetüket. A kormány, illetve az Országgyűlés illetékes bizottsága is foglalkozott a programsorozat kérdésével. Külön lesznek egyházi rendezvények, de a történelmi egyházak és a magyar állam ünneppsorozatai egymásba kapcsolódnak majd. Jó példa erre a 2000. augusztus 20-i szentmise és körmenet, amely szorosan véve katolikus szertartás. Mégis a Szent Jobb körmenet nem kizárólag katolikus liturgia egy erekleje előtt, hanem hasonlóan a Szent Koronához, a Szent Jobb mindenképp Szent Istvánt, a magyar államiság ezer évét, a magyar történelmi folytonosságot, a történelmi, kulturális sorsközös-

séget szimbolizálja. Vagyis, ha például Tőkés László püspök úr, mint református püspök részt vesz a szentmisén és a körmeneten, akkor nem kizárólag egy katolikus szertartáson vesz részt, hanem *a magyar államiság megszentelt hagyományai előtt tiszteleg*.

– *Az új kormány hivatalba állása óta eltelt egy év. Milyen minősítést kapott az Egyházi Kapcsolatok Titkársága Orbán Viktor miniszterelnöktől?*

– Az egyházi ügyek a dolgok természetéből eredően az Örökkévalóságra irányulnak, ezért a végső bizonyítványt is ott állítják ki. De hogy válaszoljak a kérdésre, úgy tudom, amikor a miniszterelnök úr áttekintette a tárcák működését, a kulturális minisztérium jó minősítést kapott, és *az egyházi ügy „sikerágazatnak” minősült. Az egy év alatt nagyon világos kormányprogram alapján, határozott, egyértelmű, gyors intézkedésekkel emberöltőkre rendeztük az egyházi ügyek kérdését, filozófiai, törvényi és anyagi értelemben egyaránt.*

Frigyesy Ágnes

OTHMÁR ATYÁTÓL A PÁPÁIG

„Hát, helyre voltam téve...”

Az egyházi ügyekért felelős helyettes államtitkár, dr. Semjén Zsolt majd' négy évtizede lakik ugyanabban a házban Budán, a Keleti Károly utcában. Gyermekkorában innen indult el délutánonként a közeli ferences templomba, a hittanórákra.

– Aki jól felelt, az szentképet kapott – emlékszik vissza. – Mi tagadás, ennek azért nem igazán volt ösztönző ereje! A barátok kis idő múltán rágógumival is próbáltak jutalmazni bennünket, de ez sem vált be. Faddy Othmár ferences atya viszont előállt egy, szerintem zseniális ötlettel: az arra érdemesek felmehettek a templomtoronyba megnézni a harangozást. Aki pedig igazán jó volt hittanból, azt az atya levitte a kriptába. Számomra az a hely olyan volt, mintha a kalandregények kincses szigetén lettem volna!

– Noha a kis Zsolt szerette a harangozást a toronyban és a barangolást a kriptában, hittanórai ügyezetét jobban tudta befolyásolni a nagymamája.

– Egy húszast adott nekem minden hittanóráért. Csak most vagyok ezért igazán hálás neki.

– A perselyezés rejtelseibe is Othmár atya avatta be a lelkes gyereket.

– Akkortájt még hosszúnyeles, csengős, kis bársonyzsák volt a persely. Othmár atya így oktatott: fiam, addig rázod, amíg bele nem tesznek valamit!

– *A gyerekből kamasszá érő ifjú nyaranta a Balatonra indult a család távoli rokonához, Júlia nővérhez.*

– Nagyon sokat imádkozott értem. Apáca-lelkületével próbálta ellensúlyozni az én rosszaságomat.

– *Amire igencsak szükség volt, hiszen a rokongyerek szinte heti vendég volt a marcali baleseti sebészetén.*

– Együtt horgásztunk Júlia nővérrrel. Sokszor azt vacsoráztuk, amit kifogtunk.

– *Ugyancsak a Keleti Károly utcai házból indult el a gimnazista fiatalember az iskolába, ahol udvarolni kezdett a majdani feleségének.*

– Ő Pesthidegkúton lakott és az ottani templomban kántorkodott. Én meg szerelmes szívvel fújattam a levegőt az öreg orgonába.

– *A Semjén szülők azt szerették volna, hogy a fiukból jogász legyen, ő azonban nem így képzelte el a jövőjét.*

– Az egyik nyáron, Júlia nővérnél átgondoltam a továbbiakat. Nem akartam az egyszeri és megismételhetetlen életemet azzal tölteni, hogy mit mondott a felperes az alperesnek. Lényegi kérdésekkel, filozófiával és teológiával akartam foglalkozni!

– *Beiratkozott bát, civil ballgatónak a teológiára.*

– A családom stabil örültnek tartott, én viszont a saját bőrömön tapasztaltam: aki Krisztust követi, az már ebben a világban százannyit kap...

– *Persze, papi hivatást nem érzett.*

– Aki 6 évig tanul teológiát, és ráadásul abból is doktorál, természetesen elgondolkozik azon, hogy van-e papi hivatása vagy sem. Én is megtettem ezt

számtalanszor. Török professzor úr egyszer azt mondta nekem: ez nem akarát kérdése, hanem az elhivatottságé. Majd hozzáfűzte: jobb egy jó világi, mint egy hivatás nélküli pap. Most úgy látom, a jelenlegi pozíciómban valóban sokat tehetek az egyházért.

– *Az évek múlásával kereszténydemokrata országgyűlési képviselővé növekedő Semjén Zsolt egy másik professzora, Bolberitz Pál biztatására került kapcsolatba a formálódó politikával, a '80-as évek vége felé. Az 1990-es választások után a II. kerületi önkormányzat MDF–KDNP–FKgP-frakciójának vezetője lett. Később nem kis meglepődéssel fogadtuk az örömteli hírt, hogy meghívást kapott az Egyesült Államok elnökéhez, egy reggelire.*

– Ez egy imareggeli volt Clinton elnökkel, amire a világ különböző keresztény politikusait hívták meg. Így jutottam el én is Washingtonba mint a magyar Országgyűlés tagja. Rettentően büszke voltam! Még indulás előtt azonban, az egyik reggeli szentmisén belém nyilallt: ugyan ki az Egyesült Államok elnöke a teremtő Istenhez képest, aki minden protokoll és felhajtás nélkül, naponta hív meg asztalához? Ráadásul nála, nem vajas-dzsemes kenyeret kapok, a végtelen Isten önmagát adja nekem. Amikor ezt belátja az ember, akkor kerülnek helyükre a dolgok.

– *Az elmúlt évtől Semjén Zsolt helyettes államtitkári rangban irányítja a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma keretében működő Egyházi Kapcsolatok Titkárságát.*

– Nemrégiben az egyik újságíró azt kérdezte tőlem: hogyan értékelté a miniszterelnök, miután átvizsgálták a minisztériumot, a kulturális tárca „sikerágazatának” számító egyházi ügyeket? Mit felelhettem? Természetesen jólesik az elismerés, de az

egyházi ügyek az Örökkévalóságra irányulnak, ezért a végső bizonyítványt ott fogják kiállítani és nem itt.

– *II. János Pál pápa nem egy alkalommal fogadta kiballgatáson, és többször áldásában részesítette a magyar politikust.*

– A másik megrendítő élmény az volt számomra, amikor az egykori Bizáncban, I. Bartholomaiosz konstantinápolyi pátriárka vendége lehettem: a rezidenciáján, Aranyszájú Szent János liturgiája közben, mintegy gesztusként, magyarul hangzottak el a könyörgések. Hálát adok az Istennek azért, hogy ilyen személyes kapcsolataim alakulhattak ki.

– *Nem lehet megfeledkezni a családról sem. Azokról, akik abban a már sokat emlegetett Keleti Károly utcai lakásban várják haza.*

– A politikai élet hozadékát, azt, hogy az ember tulajdonképpen lövészárookban él és nemegyszer az autó hátsó ülésén alszik, nem lehetne elviselni stabil családi háttér nélkül. Igazából mindazt, amit elértem, a feleségemnek köszönhetem. Ő a harmadik gyerekünk megszületése után határozta el végleg, hogy több zeneakadémiai diplomája ellenére nem a művészi pályáját építi tovább, hanem elsősorban feleség és anya lesz. Ez az a családi háttér, ami hozzásegít a feltöltődéshez. Sajnos, nem tudok velük annyit együtt lenni, mint szeretnék. Ezt azért igyekszem nyaranta, a Balatonnál pótolni.

– *A megfelelő családi háttér arra is jó, hogy a politikus ne szálljon a fellegekbe, hanem itt maradjon közöttünk, a földön.*

– Az előző ciklusban, országgyűlési képviselőként elmondtam egy beszédet az egyházfinanszírozásról, ami egyébként ma szinte betű szerint azonos a kormányprogram vonatkozó részével. A beszéd előtt egy hétig bent ültem a könyvtárban, több doku-

mentumot is átolvastam. Tényleg jól sikerült felszólalás volt, ami után egyházi méltóságok, professzorok és politikusok telefonáltak, hogy kifejezzék elragadtatásukat.

Nagyon büszkén mentem hazafelé a Keleti Károly utcába, amikor láttam, hogy szembe jön velem az édesanyám. Még jobban kihúztam magam. „Láttalak a tévében – mondta –, majd’ elsüllyedtem szégyenben! Nem volt begombolva a zakód! Hát mit mondanak az emberek, milyen anyja van ennek a gyereknek!?” – Jaj, Édesanyám, nem ez a lényeg!... Otthon a feleségem kinézett a konyhából: „Te, Zsolti! Láttalak a tévében! Azt hittem, a föld megnyílik alattam! Hogyan állhattál oda fésületlenül!? Ráadásul, borostásan! Hát mit mondanak, milyen felesége van ennek az embernek!?” – Jaj, Gabikám, nem ez a fontos... Beljebb megyek a lakásban. Csípőre tett kézzel állt az akkor 4-5 éves kislányom, Emese, és azt mondta: „Papa, láttalak a tévében! Annyi butaságot összehordtál! De azt egy szóval sem mondtad, hogy milyen tündéri kislányod van!” – Hát, helyre voltam téve...

Ef Nándor

BESZÉLGETÉS DR. SEMJÉN ZSOLT EGYHÁZI ÜGYEKÉRT

FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁRRAL.

ÚJ EMBER. 2000. JANUÁR 30.

AZ EGYHÁZPOLITIKA SIKERES MÁSFÉL ÉVE

Pontosan fogalmazzuk meg értékeinket!

– Idén a keresztény államiság ezer esztendős évfordulóját ünnepeljük. Ám a legtöbb politikai megnyilatkozásban, illetve a tömegtájékoztató túlnyomó részében az ezer esztendő államiságról beszélnek. Vajon tudatosulhat-e kellőképpen így az ország lakosságában, hogy mit ünnepelünk valójában 2000-ben? Ha ez sikerülne, talán jobban érthetővé válna a nemzet számára az ünnep igazi tartalma.

– Sajnos nyilvánvaló mesterkedés folyik annak érdekében, hogy amint a magyar nemzettől 1996-ban elrabolták a honfoglalás 1100. évfordulójának nemzetépítő, identitásunkat, önbecsülésünket megerősítő ünnepét, úgy már most megindultak a fanyalgások, a relativizálások *a keresztény magyar állam megalapításának ünnepelésével* kapcsolatban azért, hogy ezt az ünnepünket is elsikkasszák. Ennek a törekvésnek tragikomikus kísérlete volt az a provokáció, amelyet szélsőséges libertiniánus csoportok műveltek a Szent Korona kapcsán. Fömlézésük jelentéktelensége akkor vált nyilvánvalóvá, amikor néhány tucat ember volt csak hajlandó arra,

hogy a Szent Koronával szembeni demonstrációnkon részt vegyen.

A magyar nemzet *egészségének* szeretete nyilvánult meg ugyanakkor január elsején, a Szent Korona átszállításakor. A nemzet pontosan tudja, *mit jelent számára a Szent Korona* múltjában, jelenében és jövőjében. Akik a Parlament előtt álltak a hidegben, fagyban, akik végigkísérték a Szent Koronát, akik az ország távoli részeiből, a határon túlról – sokszor mostoha körülmények között – utaztak Budapestre, hogy jelen legyenek, a nemzet egészséges életösztönéről tanúskodtak, s ez az, ami a jövőre vonatkozóan az igazi reménységet jelenti.

Látnunk és láttatnunk kell: nem pusztán a magyar állam adminisztratív kezdetéről, hanem *a keresztény magyar államiság születéséről* van szó. A magyar nemzet azért maradhatott meg, mert Szent István a kereszténység alapjaira helyezte az országot. Az ország sorsa mindig akkor vett katasztrofális fordulatot, amikor a Szent István-i alapoktól jobbra vagy balra csúszott az ország.

Szent István keresztény Magyarországot hozott létre, s éppen ezért volt toleráns más nemzetiségűekkel és más vallásúakkal szemben. Ha volt a földön befogadó ország, ez éppen a Szent István-i Magyarország, éppen mert keresztény volt. Antall József ugyanezt a gondolatot fogalmazta újra nevezetes szellemi végrendeleteként: *Keresztény Magyarországot akartam, mert csak ennek van jövője*. Magyarország jövőjét ma is a keresztény Magyarország jelenti. Elegendő Orbán Viktor miniszterelnök beszédére vagy Seregély István érsek, a püspöki kar elnöke szentbeszédére emlékeztetni január elsején. Pontosán megfogalmazták a Szent Istvánnal indult keresztény Magyarország eszméjét és valóságát.

– *Vajon a médiában miért nem kaphat ez jelentőségének megfelelő hangot?*

– Egy magát „szabadgondolkodó értelmiséginek” nevező csoport monopol módon akarja uralni a médiát. A kezükben lévő hatalom birtokában önkényesen osztogatják a címkéket: nem értelmezik, hanem átértelmezik a valóságot. Elveszítjük értékeink és érdekeink megvalósításának lehetőségét, ha manipulációinknak engedve valamiféle rosszul értelmezett szemérmességből lemondanánk a keresztény Magyarország kifejezés használatáról. Számomra tanulságos volt, amikor a közelmúltban megtámadták Spányi Antal püspököt, mert *keresztény Magyarországról* beszélt. Kérdezem tisztelettel: mit kellene a támadók szerint kívánnia egy katolikus püspöknek? Krisnás Magyarországot?! Vagy eklektikus szubkultúrák halmazát?

– *Hogyan küzdhetünk a téves, hamis, illetve gyakorta rosszindulatú nézetek ellen?*

– *Ne hagyjuk megfélemlíteni magunkat*, ugyanakkor pontosan fogalmazzuk meg értékeinket. Ha a „médiáértelmiség” manipulációjának, ízlésének engedve saját alapszavainkat sem merjük használni, akkor ők mindent megkérdőjeleznek. Szent Pál azt mondta: ha a trombita bizonytalan hangot ad, ki indul csatába? Ezért nem lehet maszatolnunk, *világosan meg kell mondanunk, mit akarunk*, pontosan azt, amit Szent István: keresztény Magyarországot.

– *Az államtitkárság részt vesz a millenniumi rendezvények szervezésében. A programok alkalmasak-e arra, hogy az ezer esztendőös keresztény magyarságunkból következő tanulságokat és jövőre vonatkozó föladatokat a nemzet egésze elé tárják? Az ünneplés gesztus a múlt iránt, ám erőforrás kell legyen az előttünk álló időre.*

– A millennium kapcsán a kereszténység különös hangsúlyt kap. A miniszterelnök úr a hat legjelentősebb egyházi személyiséget hívta meg az augusztus 20-i központi rendezvényre. *II. János Pál pápa képviselőjében Angelo Sodano* bíboros (a pápa a jubileumi évben csak a szentföldi zarándokút idejére hagyja el Rómát), *I. Bartholomaios*, konstantinápolyi egyetemes pátriárka (ez természetes, ha arra gondolunk, szent életű Hierotheosz püspök személyében előbb volt bizánci püspöke a Kárpát-medencének mint latin), *II. Alekszij* orosz pátriárka *képviselőjében* valószínűleg *Kyryll metropolita*, a canterbury érsek, a Rajnai Protestáns Szövetség elnöke, *Manfred Koch*, és az Egyházak Világtanácsának főtitkára, *Konrad Reiser* látogat el Budapestre. Rajtuk kívül még számos meghatározó egyházi személyiséget hívtak meg az egyházak vezetői, s ehhez a magyar állam minden segítséget megad.

– *A kormány másfél esztendei munkája alatt hogyan alakultak az időről időre visszatérő – 1994–98 között mélypontra süllyedt – egyházpolitikai kérdések? Legutóbbi értékelésében a kormány sikeresnek ítélte az egyházi ügyekkel foglalkozó államtitkárság munkáját.*

– Az elismerés persze megerősítést jelent számomra, de *az egyházpolitika végső soron az Örökévalóságra irányul*, ennek megfelelően az igazi bizonyítványt „odafönn” állítják majd ki. A kormányprogram idevonatkozó részének – amelyet annak idején lényegében én dolgoztam ki, s így nem nehéz azonosulnom vele – lépésről lépésre való végrehajtása folyik. A lényeg: az egyház nem az állami intézményrendszer valamilyen alrendszere, hanem sui generis valóság, ezért állam és egyház viszonyában nem fogadható el semmiféle alá-föléren-

deltség, csak *mellérendeltség*, s az állampolgári jog-egyenlőségből következően *az egyházi intézményeknek ugyanolyan mértékű finanszírozást kell kapniuk*, mint a hasonló feladatokat ellátó államiaknak. Nem privilégiumok osztogatásáról, hanem a korábbi diszkriminációk megszüntetéséről van szó.

Az egyházi ügyek három pilléren nyugszanak. Az első a korábbi *diszkriminációk megszüntetése* volt jogi és pénzügyi téren is. Hogy csak néhány példát említek: 1998. szeptember elsejétől biztosítottuk, hogy az egyházi felsőoktatási intézményekbe járó diákok ugyanolyan tandíjmentességet élvezzenek, mint az állami egyetemeken vagy főiskolákon tanulók. Visszaállítottuk a hitoktatás állami finanszírozását. Részletkérdésnek tűnik, de fontos: most már az egyházi intézmények ugyanolyan feltétellel pályázhatnak tornaterem építésére, mint az önkormányzatiak.

– *Hogyan működik a pótlás ott, ahol a helyi önkormányzat, bár odavalósi gyerekek járnak az iskolába, nem részesíti kiegészítő támogatásban az egyházi iskolát?*

– A normatív támogatást, a „*fejkvótát*” minden iskola megkapja a gyerekek után. Ezt követően fölmérjük, hogy az előző évben az ország önkormányzatai mennyit költöttek iskoláikra, majd ezt az összeget elosztjuk az önkormányzati iskolába járó gyermekek számával. Így megkapjuk, mekkora átlagos támogatást kapott egy önkormányzati iskolás gyermek. Ezt beszorozzuk az egyházi iskolába járó gyermekek számával, a valorizációval felszorozzuk az értéket, s az összeget megkapják az egyházi iskolák fenntartói.

– *Az egyházi ügyek második pilléréként az egyházakkal kötött szerződéseket szokták említeni.*

– Az előző kormány a katolikus egyházzal (az Apostoli Szentszékkal) megkötötte *a szerződést*, de a többivel nem kötött hasonlót. Mi ezt a mulasztást pótoltuk. Megjegyzem, hogy a Horn-kormány *a katolikus egyházzal kötött szerződést sem tartotta be* a közoktatási, a felsőoktatási és az egyházfinanszírozási kérdésekben... Ennek rendezésére jött létre a magyar–vatikáni vegyes bizottság. A korrekció a közoktatási törvénnyel kapcsolatban megtörtént, a felsőoktatási törvény esetében a megállapodás szövege megszületett, ez évben a parlament elé kerül, ugyanígy az adótörvényekre vonatkozóan is. De minden szerződés vagy törvény gyakorlatilag annyit ér, amennyi megvalósul belőle. *Az államigazgatás és a helyi közigazgatás alsóbb szintjein*, a bürokráciában *kísértenek még az egyházellenes reflexek*, ezek szabotálásával szemben sziszifuszi állóháborút vívunk Balog Zoltán miniszterelnöki főtanácsadó úrral együtt.

A harmadik pillér az *ingatlanrendezés lezárása*. Az előző két kormány mintegy ezer ügyet rendezett kormányhatározattal, mi másfél év alatt több mint ezerhét százalékot. Ezzel – minden egyház tekintetében, jogi értelemben – lezárult az ingatlankérdés, 2011-ig a végrehajtás van hátra, amelynek pénzügyi feltételei biztosítottak. Fontos garancia, hogy a kormányhatározat kimondja, hogy a kifizetések évről évre aktualizált értékben történnek, mind az egyházak, mind az önkormányzatok felé. Az előző kormány 4 éve alatt változatlanul 4 milliárd volt erre a célra. Tavaly ötmilliárdra, idén hatmilliárdra emeltük az összeget, jövőre szeretnénk hétmilliárdra. 2011-ig még hatvankét milliárd forintot kell *ingatlan kiváltásra* fordítani, ebből látható, hogy ezekkel az összegekkel a törvény végrehajtható. Probléma,

hogy az előző kormány 1999-re 4 milliárd, 2000-re ugyancsak 4 milliárd, 2001-re 2 milliárd értékben előzetes kötelezettséget vállalt. Az összesen tízmilliárdos örökölt „kifizetetlen számla” idén még igen megnehezíti a mozgáslehetőségünket. Ide tartozik az is, hogy miként az egyházi műemlékek egy része, a visszaadott épületek különösen romos állapotban vannak. *Ezek felújítása és fenntartása nem hitbuzgalmi feladat, hanem megkerülhetetlen állami kötelezettség.* Megjegyzem, ezek idegenforgalmi bevétele sem az egyházaknál, hanem az államnál és az önkormányzatoknál csapódik le végeredményben. Ezért idén 4 milliárdos keret van egyházi épületek rekonstrukciójára, a Szent István-bazilika felújításán felül. Ennyi pénz még soha nem volt...

– *Tárgyalások folytak a Magyar Televízióval az egyházi műsorok időtartamáról, illetve sugárzási idejéről.*

– *Az egyházi műsorok ideje jelentősen nőtt, s garanciát jelentő szerződés rögzíti, mikor milyen egyházi műsort sugároz a közszolgálati televízió. A műsorok elkészítése az adott egyház bevonásával és jóváhagyásával történik, így biztosított teológiai minőségük is.*

– *Külön főosztály működik Schanda Balázs vezetésével, amely az egyházalapítási – a gyakorlatban visszaélésekre módot adó, alkalmatlannak bizonyult – 1990-es törvény módosításának tervét dolgozza ki. Mára körvonalazódott az elképzelés...*

– *Az egyházalapítási törvény szigorításának szükségességét többször hangsúlyoztuk. A törvény kétharmados, tehát annak megszavazásához az ellenzékkel, pontosabban az ellenzék egy részével kompromisszumot kell kötni. Magam szigorúbb törvény-módosítást szerettem volna, gondolom, a szocia-*

listák enyhébbet. Kósáné Kovács Magda nyilatkozatából úgy tűnik, a koncepció – legalábbis részeiben – számukra is elfogadható. A kormánypártok és az MSZP szavazataival a kétharmados többséget elképzelhetőnek vélem.

– *Melyek a tervezet lényegi pontjai?*

– *A nem vallási szervezeteket az ügyészség, illetve a bíróság törölje a nyilvántartásból.* Gazdasági tevékenységet folytató társulatok, természetgyógyászok vagy átermészetgyógyászok, parapszichológiát vagy destruktív tevékenységet folytató csoportok ne kerülhessenek vallási kategóriába, s az ezzel járó kedvezményekkel ne élhessenek vissza.

– *Ki dönti el, mely közösség nevezhető vallási szervezetnek, hiszen az egyházak és vallási csoportok önmeghatározását említik lényegi tényezőnek.*

– A korábbi gyakorlattal ellentétben úgy tervezük, hogy *kizárólag a Fővárosi Bíróságon* lehessen *egyházat bejegyezni*, mégpedig néhány olyan bírónál, akik képzettséggel, megfelelő ismeretekkel rendelkeznek ezen a téren is, munkájukat pedig megfelelő szakértők segítik. Ezáltal megoldható, hogy egy-két szó megváltoztatásával ne lehessen újból bejegyezteni ugyanazt a – lényegét tekintve – nem vallási szervezetet.

– *A már bejegyzett „egyházak” meglehetősen egyes képet mutató palettáján hogyan lehet rendet teremteni?*

– Az egyházakat, vallási közösségeket *egyenlő szabadság* illeti meg a vallásszabadság elve alapján, *ez nem jelenti* azonban azt, hogy az adó-, vám- és egyéb kedvezmények tekintetében az államnak *azonosan kell támogatnia* egy tegnap kitalált *vallási kísérletet*, mint egy évszázadok óta működő, a nemzetet szellemileg, lelkileg, kulturálisan gyarapító,

meghatározó vallásszociológiai realitást jelentő, *közfeladatot átvállaló intézményrendszert* fenntartó történelmi egyházat.

– *Az egyházak támogatására szolgáló egyszázalékos törvény is korrekcióra szorul.*

– Erre azért van szükség, mert a személyi jövedelemadókat nem fizető honfitársaink – a nyugdíjasok, a földművesek, a nagycsaládosok – részben vagy egészben ki vannak zárva abból, hogy egyházukat ilyen módon támogassák. *A személyi jövedelemadó egy százalékának átutalása nem az adott egyház tényleges társadalmi támogatottságát, hanem pusztán a pénzes rétegek általi kedveltségét mutatja.* Ezért olyan igazságos modellt szeretnénk bevezetni, amellyel minden felnőtt állampolgárnak biztosítjuk a lehetőséget, hogy nyilatkozhassék arról, mely egyházat kívánja támogatni. Így a kiegészítő támogatás elosztásánál valóban a társadalom egészének véleményét vehetjük figyelembe. Ez is meglesz ebben az évben, és ezzel minden igazán lényeges kérdést megoldottunk. Én nem akkor kezdtem el töprengeni mindezekről, amikor a kinevezésemet átvettem, hanem tíz évet gondolkodtam azon, hogy pontosan mit kell tenni lépésről lépésre az egyház törvényi és anyagi szabadságának visszafordíthatatlan biztosítására. Mert ennek az egyházpolitikának a lényege nem a méricskélő paktum az adott kormány és az egyház között, hanem a Szent István-i tanulság tudata, hogy *ami jó az egyháznak, az jó az országnak, s ami jó az országnak, az jó az egyháznak.*

Elmer István

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó (<i>Arató László</i>)	5
PARLAMENTI BESZÉDEK 1994–1998	
A szubszidiaritás elvének érvényesítése az önkormányzatokban	11
Az enyhébb kábítószer út a kemény droghoz	16
Az állatvédelmi törvény szükségességét, sajnos, számtalan szörnyűséges eset támasztja alá	21
Erkölcsei elvek nélkül a gazdasági élet is lehetetlenné válik	24
Horn Gyula bírálja Fodor Gábor SZDSZ-es minisztert	28
A vallásos emberek nem másodrendű állampolgárok	32
Nem pótolhatja semmi a karitatív egyházi és világi segítségnyújtó szervezetek tevékenységét	40

Piacgazdaság nincs vállalkozás nélkül	43
Öngyilkos az a nemzet, amelyik a jelen szorításában feláldozza a jövőt	45
A szocialista dominanciájú kormány nem a társadalom általános javát keresi, hanem egy csoport érdekeit, melyet általános érdekek tüntet fel	49
Minden emberi jog alapja az életvédelem	55
A médiának az értékek gazdagítását kell elősegítenie a társadalomban	58
Minden nemzetnek alapvető joga van a nyelvéhez, kultúrájához és gyermekeinek neveléséhez	60
A csecsemőgyilkosságoknak a társadalomra nézve tragikus következményei vannak	63
A magyar nemzet 1996-ban öngyilkossági állapotba került	66
A politika ne kényszerítse a gyermek megszületésének elhalasztására vagy nem vállalására a családokat	68
El kell gondolkodni a palástolhatatlanná vált keresztényellenes megnyilvánulásokon	72
Felelősségünk, hogy a halál kultúrájával szemben az élet kultúráját képviseljük	75

A szerzetesek szétszórásával együtt a pálosokat is internálták, sokukat bebörtönözték, többen vértanúságot szenvedtek, de a rend titokban élt tovább	79
Magyarországon külföldi bandák bordélyhálózatot szerveztek gyermekprostitúcióra utazó perverz, pénzes turistáknak	85
Jelentős károkat okozhat a társadalomnak, ha a helyes, emberséges viselkedésről kialakult közfelfogás alapvető normáit korlátlan mértékben meg lehet sérteni	89
Nem zárható ki, hogy a külföldre kikerült gyerek a szülein és magyarságán kívül a szeme világát vagy akár a fél veséjét is elveszítheti	97
A szocialista–liberalista kormány gondosan kifent borotvát szorít az egyházak torkának	99
A hit és a szabadság a legszentebb eszmények voltak Márton Áron számára, ezek sohasem képezték nála alkudozás tárgyát	103
Brutálisan szembeötlő tapasztalat az utcán kéregető – nemegyszer megnyomorított – gyerekek, akiket koldulásra kényszerítenek a koldusmaffiák	110
Az egy darab 1% skizofrén helyzetbe kényszeríti az állampolgárokat	113

Az önkormányzatok pillanatnyi politikai összetételének szolgáltatják ki az egyházi iskolák létét	119
A szocialista–liberalista kormány nemzetközi szerződést sértve kész helyzetet teremtett	121
A génmanipuláció veszélyt is jelenthet magára az emberre	123
Hullarabló maffiáknak nevezhető vállalkozások is megjelentek a temetkezési bizniszben	126
Elvárjuk a leghatározottabb rendőri fellépést az egyházellenes barbárságok visszaszorítására, a vallásos emberek védelmében	129
A liberalista minisztérium valóban azt akarja üzenni az érettségiző lányoknak: az az életkilátásuk, hogy választhatnak a prostitúció és a nyomor között?	131
Szent István országában ne legyen hátrány az, ha valaki keresztény	133

BESZÉDEK, CIKKEK ÉS INTERJÚK 1991–2000

A New Age értelmezése	139
A polgárok kaphassanak igazi iskolaválasztási szabadságot!	152

Gondolatok az Egyházzól és a politikáról	157
A magyar kereszténydemokrácia elvei	160
Matróz vagy kapitány?	169
A KDNP-nek határozott centrupártnak kell lennie	173
Sem jobbra, sem balra nem csúszunk el	179
A keresztények se lehetnek másodrendű állampolgárok	184
Ami jó az Egyháznak, az jó az országnak, és ami jó az országnak, az jó az Egyháznak	195
Othmár atyától a pápáig	208
Az egyházpolitika sikeres másfél éve	213

Márton Áron Kiadó, Budapest, 2000

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia
Országos Lelekipásztori Intézet Kiadója
1035 Budapest, Kórház u. 37.

Felelős kiadó:
Arató László igazgató

*

2., javított kiadás

Tördelés, korrektúra:
Agócs Sándor